

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**

Rozbor hospodaření

**Národního pedagogického muzea a knihovny
J. A. Komenského
za rok 2020**

Obsah:

ČÁST A. ÚVODNÍ USTANOVENÍ	4
A.1 Údaje o zpracovateli	4
A.2 Pedagogické muzeum	6
A.2.1 <i>Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení</i>	6
A.2.1.1 Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek	7
A.2.1.2 Inventarizace sbírek	9
A.2.1.3 Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborných konzultací	11
A.2.1.4 Ochrana sbírek, konzervování, restaurování	16
A.2.2 <i>Odborná a vědecko výzkumná činnost</i>	17
A.2.2.1 Příprava a realizace odborných konferencí	17
A.2.2.2 Zpracovávání scénářů výstav	17
A.2.2.3 Další vědecká, výzkumná a odborná činnost	18
A.3 Pedagogická knihovna	20
A.3.1 <i>Základní informace o činnosti</i>	20
A.3.2 <i>Knihovní fond</i>	23
A.3.3 <i>Služby uživatelům</i>	27
A.3.3.1 Studovny	27
A.3.3.2 Půjčování knih	27
A.3.3.3 Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby	28
A.3.3.4 Centrum pro školní knihovny (CŠK)	29
A.3.3.5 Knihovny.cz (Centrální portál knihoven)	29
A.3.4 <i>Spolupráce s českými a zahraničními institucemi</i>	29
A.3.5 <i>Sukova studijní knihovna literatury pro mládež</i>	30
A.4 Oddělení IT	30
A.5 Výstavní, publikační, vzdělávací činnost a spolupráce se školami	32
A.5.1 <i>Výstavní činnost</i>	32
A.5.2 <i>Publikační činnost</i>	37
A.5.3 <i>Aktivity k Národním oslavám výročí J. A. Komenského</i>	39
A.5.4 <i>Spolupráce se školami a univerzitami</i>	42
A.5.4.1 Vzdělávací programy	42
A.5.4.2 Podpora čtenářské gramotnosti	44
A.5.4.3 Specializované webové stránky	45
A.5.5 <i>Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost</i>	45
A.5.5.1 Prezentační činnost a spolupráce s médii	45
A.5.5.2 Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity	47
A.5.6 <i>Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích a ostatních akcích jiných subjektů</i>	49
A.5.6.1 Akce uskutečněné	49
A.5.6.2 Akce neuskutečněné (plánované NPMK a jinými subjekty)	52
A.5.7 <i>Rezortní projekty a digitalizace</i>	55
A.5.7.1 Projekty	55
A.5.7.2 Digitalizace	58
A.5.8 <i>Akreditovaný program</i>	59
A.6 Zahraniční spolupráce	59
A.7 Pokusné ověřování Vzdělávací programy paměťových institucí do škol	63

ČÁST B. EKONOMICKÁ – KOMENTÁŘE K TABULKÁM.....	65
B.1 Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1).....	65
B.2 Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2).....	66
B.2.1 <i>Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)</i>	68
B.2.2 <i>Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)</i>	68
B.3 Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3).....	68
B.4 Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4)	69
B.5 Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5).....	71
B.6 Peněžní fondy (tabulka č. 6).....	71
B.7 Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7).....	72
B.8 Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 8)	72
B.9 Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit	72
B.10 Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků	72
B.11 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity	73
B.12 Veřejné zakázky realizované v roce 2020	73
B.13 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity	74
ČÁST C. TABULKY	77
PŘÍLOHY	78
Popis restaurátorských prací	78
Seznam zkratek	79

Část A. Úvodní ustanovení

A.1 Údaje o zpracovateli

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK)¹ je státní příspěvkovou organizací přímo řízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tato organizace se člení na *Pedagogické muzeum J. A. Komenského* a veřejnou *Pedagogickou knihovnu J. A. Komenského*.

NPMK je vědeckou paměťovou institucí, která se na centrální úrovni zabývá dějinami českého školství, pedagogiky, učitelstva a vzdělanosti v návaznosti na život, dílo a odkaz J. A. Komenského; věnuje se rovněž dokumentaci těchto oborů. Jeho součástí je rovněž veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského, která na centrální úrovni nabízí knihovnické služby z oboru pedagogiky a příslušných společenských vědních oborů vědeckým pracovníkům, učitelům, studentům a žákům. NPMK je v seznamu výzkumných organizací.

Sbírkový fond **Národního pedagogického muzea J. A. Komenského** tvoří šest podsbírek - podsbírka Knihy (fond je specializovaný na vývoj českého školství), podsbírka Písemnosti a tisky (dokumenty a pozůstalosti osobností, dokumenty různých typů a druhů škol apod.), podsbírka Historická podsbírka (fondy školních obrazů, grafiky, umělecká sbírka, umělecké tisky), podsbírka Mapy, podsbírka Školní pomůcky a inventář (včetně lavic, tělocvičného nářadí ap.) a podsbírka Fotografie. Součástí NPMK je i *Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové* (česká a švýcarská část, Kartotéka dětí). Muzeum se ve své odborné činnosti řídí *Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy* a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 122/2000 Sb.) a dalšími předpisy Ministerstva kultury (zejména Vyhláškou č. 96/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů ze dne 12. dubna 2013 a souvisejícími metodickými pokyny).

Veřejná **Pedagogická knihovna J. A. Komenského** (sídlí na adrese Jeruzalémská 12, Praha 1) shromažďuje knihy a časopisy z pedagogiky a příbuzných oborů společenských věd. Její fond tvoří více než 500 tisíc svazků a obsahuje mj. knihy, periodika, elektronické dokumenty a mapy. Pedagogická knihovna je podle *Zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů (knihovní zákon)* specializovanou ústřední knihovnou se zaměřením na pedagogickou výchovu, vzdělávání a školství.

NPMK je členem Asociace muzeí a galerií ČR (AMG); Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP); Sdružení knihoven ČR (SDRUK), Mezinárodní rady muzeí – ICOM (International Council of Museums).

Organizační struktura NPMK platná od r. 2018:

Odbor historicko-pedagogický (Pedagogické muzeum J. A. Komenského):

- Oddělení dějin školství
- Oddělení výzkumu a prezentace odkazu Přemysla Pittra

Odbor Pedagogické knihovny J. A. Komenského (PK):

- Oddělení služby čtenářům
- Oddělení akvizice a zpracování fondů
- Oddělení bibliografie

¹ PMJAK bylo státním resortním muzeem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od r. 1991.

Odbor ekonomický a správní:

- Oddělení ekonomické
- Oddělení správní a práce s veřejností
- Oddělení IT.

Ředitelka přímo řídí:

- Oddělení koncepční, edukační a PR (styk s veřejností)
- pokusné ověřování *Vzdělávací programy paměťových institucí do škol (PO)*
- personalistku.

V r. 2020 NPMK plnilo úkoly v hlavních oblastech kmenové činnosti, zejména v péči o sbírky. Činnost NPMK v r. 2020 silně ovlivnila zejména vládní nařízení a celková epidemiologická situace v souvislosti s pandemií nemoci covid-19, a to zejména v oblasti prezentační (výstavy, edukační programy apod.) i odborně vědecké (pořádání prezenčních vědeckých konferencí, přednášek apod.).

V souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 bylo Pedagogické muzeum pro veřejnost zavřeno v těchto termínech:

- od 13. 3. do 10. 5. 2020, a to na základě usnesení vlády ČR č. 199 z 12. 3. 2020;²
- od 12. 10. do 7. 12. 2020, a to na základě série usnesení vlády ČR, počínaje usnesením vlády ČR č. 996 z 8. 10. 2020 a konče usnesením vlády ČR č. 1201 z 20. 11. 2020 ve znění usnesení vlády ČR č. 1262 z 30. 11. 2020;³
- od 18. 12. (do 31. 12. 2020), a to třemi usneseními vlády ČR, počínaje usnesením vlády ČR č. 1332 z 14. 12. 2020 a pro r. 2020 konče usnesením vlády ČR č. 1376 z 23. 12. 2020.⁴

V souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 byla Pedagogická knihovna pro veřejnost zavřena či měla omezený provoz v těchto termínech:

- od 13. 3. do 13. 5. 2020 úplně uzavřeno pro veřejnost, a to na základě usnesení vlády ČR č. 199 z 12. 3. 2020;
- od 14. 5. do 30. 6. 2020 omezený provoz 3 dny v týdnu, a to na základě usnesení vlády ČR č. 493 ze dne 4. května 2020;
- od 22. 10. do 3. 12. 2020, a to na základě série usnesení vlády ČR, počínaje usnesením vlády ČR č. 996 z 8. 10. 2020 a konče usnesením vlády ČR č. 1201 z 20. 11. 2020 ve znění usnesení vlády ČR č. 1262 z 30. 11. 2020;
- od 18. 12. do 23. 12. 2020 omezený provoz, výdajové okénko, a to na základě usnesení vlády ČR č. 1332 z 14. 12. 2020.

² Toto opatření bylo zrušeno usnesením vlády ČR č. 493 z 30. 4. 2020 a dále upřesněno usnesením vlády ČR č. 580 z 25. 5. 2020, resp. mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví z 25. 5. 2020. Muzeum bylo otevřeno 26. 5. 2020 z důvodu dokončování revitalizace stálé expozice.

³ Výčet všech usnesení vlády: usnesení vlády ČR č. 996 z 8. 10. 2020 (pro období 12.10. – 25.10.2020); usnesení vlády ČR č. 1079 z 21. 10. 2020 (pro období 22.10. – 3.11.2020); usnesení vlády ČR č. 1116 z 30. 10. 2020 (pro období 4. 11. – 20.11. 2020), resp. usnesení vlády ČR č. 1192 z 16. 11. 2020 (pro období 18.11. – 20. 11. 2020); usnesení vlády ČR č. 1201 z 20. 11. 2020 (pro období 23. 11. – 12. 12. 2020) (původní termín zákazu návštěv muzeí do 12. 12. 2020 byl změněn na 2. 12. 2020, a to usnesením vlády ČR č. 1262 z 30. 11. 2020.

⁴ Výčet všech usnesení vlády: usnesení vlády ČR č. 1332 z 14. 12. 2020 (pro období 18. 12. – 23. 12. 2020); usnesení vlády ČR č. 1374 z 23. 12. 2020 (pro období 24. 12. – 26. 12. 2020); usnesení vlády ČR č. 1376 z 23. 12. 2020 (pro období 27. 2. 2020 – 10.1. 2021).

V této souvislosti NPMK kladlo zejména důraz na distanční prezentaci své činnosti (např. nabídka výstav v elektronických verzích, přednášek v prostředí internetu).

V r. 2020 NPMK plnilo zejména tyto prioritní úkoly, jejichž plnění bylo ovlivněno náročnou situací v souvislosti s uplatňováním vládních nařízení a omezení během pandemie covid-19:

- 1) ukončilo třetí běh PO (PO3) (podrobně viz část A.7);
- 2) zahájilo výstavu *KOMenský v KOMixu* (podrobně viz část A.5.5.2);
- 3) odborná oddělení NPMK plnila úkoly vyplývající ze čtyř resortních projektů: 1. projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*; 2. *Retrokonverze lístkového katalogu hlavního fondu Pedagogické knihovny*; 3. *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*, 4. *Historie školních budov*;
- 4) zajistilo pokračování Národních oslav na připomenutí výročí J. A. Komenského 2020–2022. Ředitelka NPMK byla jmenována ministrem školství, mládeže a tělovýchovy koordinátorkou odborné pracovní skupiny pro zajištění příprav a realizaci oslav 350. výročí úmrtí J. A. Komenského (2020) a 430. výročí jeho narození (2022) (viz část A.5.3);
- 5) podílelo se na projektu *Digitální knihovna PK v rámci programu VISK7 – Kramerius*;
- 6) byl dokončen 10letý cyklus inventarizace sbírky NPMK a zahájen proces inventarizace do r. 2030.

A.2 Pedagogické muzeum

A.2.1 Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení

A.2.1.1 Péče o sbírky

Péče o sbírky se uskutečňovala v souladu s vnitřními předpisy NPMK. Zasedání Poradního sboru NPMK pro sbírkotvornou činnost se konalo 28.5.2020.

V depozitářích (Lhota u Dolních Břežan a Horní Počernice, ul. Ve Žlábku) byly prováděny pravidelné kontroly (monitorování klimatických podmínek – teploty a relativní vlhkosti) a odstraňovány případné nedostatky.

V r. 2020 byla sbírka NPMK aktualizována v Centrální evidenci sbírek (CES) v termínu 26. 10. 2020. V CES je k 31.12.2020 zapsáno 56 184 záznamů.⁵

V květnu 2020 byl zveřejněn závěrečný protokol Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) *Kontrolní závěr z kontrolní akce 19/09 Ochrana sbírek muzejní povahy ve vlastnictví České republiky*. Cílem kontroly bylo prověřit ochranu sbírek muzejní povahy ve vlastnictví České republiky z hlediska účelnosti a souladu s právními předpisy. Kontrola zaměřená na evidenci a nakládání se sbírkou probíhala v NPMK od srpna do listopadu 2019. Předmětem kontroly NKÚ byla i inventarizace sbírky NPMK – viz část A.2.1.2. NPMK se se všemi závěry a

⁵ Počty položek v CES po jednotlivých podsbírkách: Školní pomůcky – 1566; Mapy – 349; Fotografie – 7212; Písemnosti a tisky – 12 378; Knihy – 23 794; Historická – 10 885.

doporučeními, které NKÚ zveřejnilo ve svém protokolu *Kontrolní závěr z kontrolní akce 19/09. Ochrana sbírek muzejní povahy ve vlastnictví České republiky* ze dne 9. 3. 2020, vypořádalo.

A.2.1.1 Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek

Oddělení muzea rozšiřovalo své sbírky v souladu se Zřizovací listinou NPMK o předměty a dokumenty z oblasti historie školství, učitelstva a vzdělanosti a další materiály dokládající vývoj a současný stav pedagogiky. V r. 2020 NPMK evidovalo 1460 přírůstků (tj. 1652 kusů) získaných nákupy, dary a evidováním nezpracovaných fondů.

Historická podsbírka

1. st. evidence: 517 přírůstků

2. st. evidence: 517 záznamů⁶

Komentář:

Podsírka byla rozšiřována nákupy a dary. Rozšířen byl zejména fond školních obrazů. Za r. 2020 bylo zapsáno celkem 517 přírůstkových čísel.⁷ Cenným přírůstkem byla série obrazů nakladatelství Schröder-Kull: *Biologické obrazy živočichopisné* z počátku 20. století. Tento soubor bude představen v připravované publikaci *Vzácné školní obrazy VII. díl – Zvířata část C*, která je připravována k vydání v r. 2021.

Zápisy do 2. stupně evidence zahrnují kromě nově vytvořených karet evidovaných sbírkových předmětů také aktualizaci⁸ již existujících karet i vytváření karet vyřazovaných předmětů. K těmto kartám se připojují i digitální fotografie předmětů.

Fotografie⁹

1. st. evidence: 2 přír. č. (194 ks)

2. st. evidence: 927 záznamů

Komentář:

Podsírka byla rozšiřována koupí a převodem z Historické podsbírky. Získány byly 2 přírůstky, tj. 194 kusy. Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně zařazování digitalizovaných fotografií. V r. 2020 byly zapisovány především staré fondy. Ze zajímavých přírůstků lze jmenovat album z dívčího penzionátu v klášteře Chotěšov z přelomu 19.-20. století či fotografii z r. 1898 bývalé budovy školy v Jezbořicích s podrobným dobovým popisem místního řídícího učitele.

Knihy¹⁰

1. st. evidence: sbírková 756 přír. č. (756 ks)

příruční 75 přír. č. (75 ks)

2. st. evidence: sbírková 1880 přír. č. (1880 ks)

příruční 2080 přír. č. (2080 ks)

⁶ Vykazovaný počet zachycuje pouze nově vytvořené karty evidovaných sbírkových předmětů.

⁷ Přehled přírůstků v r. 2020:

- školní obrazy-různé 317 ks
- upomín. předměty 16 ks
- plakáty 208 ks

⁸ Aktualizací bylo provedeno v této podsbírce 10 314. Zahrnují vkládání fotografií, změny lokací či záznamy o inventarizaci. Část těchto změn prováděla brigádnice na DPP.

⁹ Kurátorka podsbírky Fotografie navíc vede agendu související s činností Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost a je pověřena vedením agendy CES (aplikace CES on-line).

¹⁰ Kurátorka podsbírky Knihy je navíc jmenována zástupkyní pro agendu CES.

Komentář:

Fond sbírkové části knihovny i příruční knihovny byl rozšířen o dary a nákupy knih a periodik. Fond starých tisků byl nadále obohacován převáděním starých tisků z fondu Pedagogické knihovny. Tento převod je uskutečňován v souvislosti se sjednocením a zkvalitněním péče o staré tisky v NPMK (na základě Příkazu ředitelky NPMK č. 6/2014).¹¹

Významným darem byl dar 137 knih týkajících se pedagogiky mateřských škol, nejzajímavější akvizicí byla německojazyčná kniha *Didaktische Spiele für Kindergarten*, Berlin 1967, která se věnuje didaktickým hrám pro děti v mateřských školách. V průběhu srpna r. 2020 došlo k převodu dat ze systému Bach do knihovnického systému Verbis, jednalo se o cca 30 000 záznamů. K přechodu došlo ve snaze o zpřístupnění informací veřejnosti o knihách ve sbírce muzejní knihovny. Dále proběhla kontrola převedených dat, zároveň probíhá rekatalogizace všech záznamů dle pravidel RDA (Resource Description and Access). Od října do konce prosince došlo k opravě 100 záznamů.

Systém Bach – knihovna je nadále používán pro evidenci přidělených inventárních čísel a přírůstkových čísel.

Písemnosti a tisky¹²

1. st. evidence: 53 přírůstků

2. st. evidence: 6175 záznamů

Komentář:

Sbírka byla rozšířena o pozůstalost Vojmíra Srdečného¹³, konvolut materiálů k výuce výtvarné výchovy¹⁴ a o neknižní kmeny ze starých nezpracovaných fondů. Zajímavé jsou materiály k oslavám 400. výročí narození J. A. Komenského v r. 1992 a materiály k oslavám 400. výročí narození J. A. Komenského ve světě. Dále to jsou materiály týkající se jedné z potomků J. A. Komenského Gerty Kallikové-Figulusové (strojopisná zpráva o návštěvě v ČSFR r. 1992, dva dopisy z r. 1924 týkající se jejího vzdělání v Olomouci).

Školní pomůcky a inventář

1. st. evidence: 55 přírůstků

2. st. evidence: 55 záznamů

Komentář:

Práce v podsbírce se v r. 2020 soustředila zejména na zpřesňování a aktualizaci záznamů v systému Bach. Podsbírka byla rozšířena především o výukové školní filmy vyřazené z berounské školy, které doplnily a zhodnotily unikátní kolekci školních filmů

¹¹ Předávání starých tisků bude nadále pokračovat, protože při revizích v PK jsou dohledávány další svazky.

¹² V depozitáři ve Lhotě pokračuje třídění velkého množství nezpracovaných materiálů, které byly v minulosti uloženy v depozitářích na Strahově a ve Sněženské ulici nezpracované a zcela bez jakékoliv evidence. Materiály jsou ukládány do archivních krabic, označovány jmény osobností, kterým patřily a připraveny k podrobnému zpracování v programu Bach.

¹³ Vojmír Dalibor Srdečný (6. října 1919 Albrechtice nad Orlicí – 14. srpna 2019) byl poslední přeživší student odvečený během nacistických represí proti studentům ze 17. listopadu 1939 do koncentračního tábora v Sachsenhausenu. Svůj profesní život zasvětil život práci s tělesně hendikepovanými lidmi. V roce 1947 začal působit v Rehabilitačním ústavu v Kladrubech, kde založil Kladrubské hry pro tělesně postižené. O dva roky později začal působit jako rehabilitační pracovník ve státních lázních Velké Losiny, kde pomáhal léčit následky dětské obrny. V rozmezí let 1964–1985 působil jako odborný asistent na katedře tělesné výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Byl spolupracovníkem NPMK. V pozůstalosti se nachází soubor vyznamenání Vojmíra Srdečného, dopisy z koncentračního tábora Sachsenhausen, fotografie, korespondence, různé drobné práce (statí) Vojmíra Srdečného.

¹⁴ Konvolut materiálů k výuce výtvarné výchovy je z pozůstalosti učitelky rodiny Houškových. Obsahuje osobní přípravy učitelky Jarmily Houškové, další varia/přípravy, žákovské výtvary. Jedná se o ukázkou toho, jak se učilo na MŠ během 60. - 80. let 20. století.

uloženou v NPMK (např. k tématu bezpečnosti: Hra s ohněm, Ve znamení Červeného kříže apod.).

Mapy

1. a 2. st. evidence: 1 záznam

Komentář:

Podsbírka v r. 2020 byla rozšířena nákupem 1 mapy *Názorné vyobrazení mapových značek*.

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

1. st. evidence: 1 přírůstek

2. st. evidence: 20 záznamů (fotoarchiv)¹⁵

Komentář:

Sbírkový fond byl v r. 2020 rozšířen dary pamětníků a spolupracovníků Přemysla Pittra a Olgy Fierzové v omezené míře (ovlivněno epidemií covid-19) a nákupem knih ze současné produkce. Nejvýznamnější je dar paní Ilony Krejčíkové z Prahy 6. Spolu se svojí neteří Alicí Filipovou darovaly zarámovaný portrét Otuše Dürrové¹⁶, jedné ze spolupracovnic P. Pittra. Sbírkový fond byl rozšířen nákupem a dary knih ze současné produkce, také zde byl však počet silně ovlivněn vládními opatřeními v souvislosti s epidemií covid-19 (zapsán pouze 1 přírůstek). Jedná se o publikaci *Studie a zprávy. Historický sborník pražského okolí* s uveřejněným příspěvkem pracovníka APP P. Matějčka (Petr MATĚJČEK, „Akce zámky“. Dětské ozdravovny zřízené v Olešovicích, Kamenici, Lojovicích, ve Štíříně a v Ládvi mezi lety 1945-1947. *Studie a zprávy: historický sborník pražského okolí*, roč. 7, č. 2, s. 23–39).

Práce ve sbírkovém fondu APP pokračovala zpracováním fotoarchivu, především fotosouborů z akcí k připomenutí odkazu P. Pittra a jeho spolupracovníků.

A.2.1.2 Inventarizace sbírek

Dle data zápisu Sbírký NPMK do CES mělo NPMK inventarizaci celé sbírky dokončit v termínu 10 let, tj. do 28.4.2020 (viz též Vnitřní sdělení ředitelky NPMK vydané dne 19. 3. 2013 pod č.j. 118/2013). V průběhu desetileté lhůty docházelo k odchylkám oproti původnímu Plánu inventarizace sbírkových fondů NPMK, což bylo způsobeno špatným stavem evidence sbírkových předmětů před r. 2005. Tato evidence byla v průběhu inventarizací napravována, a to jednak vyřazováním opakovaně nedohledaných předmětů, jednak vytvářením karet systematické evidence v infomačním systému Bach. Tento postup však proces inventarizace zpomaloval. V souvislosti s blížícím se zákonným termínem ukončení inventarizace, s nímž NPMK dlouhodobě počítalo (viz Dodatek č. 2 k Plánu

¹⁵ Během celého roku byla pozornost spíše operativně zaměřena na práci se soubory již zdigitalizovaných fotografií z akcí na připomenutí odkazu P. Pittra. Fotografie z let 2009–2020 jsou často využívány na webových stránkách a v publikacích, byly proto rozříděny a detailně popsány včetně jmen a funkcí přítomných osob. Celkově se jedná asi o **35 kolekcí fotografií** z vernisáží výstav, koncertů, uvedení publikací o P. Pitrovi nebo o jeho spolupracovnících, z konferencí a slavnostních shromáždění apod.

¹⁶ Otuše Dürrová, učitelka výtvarné výchovy na zdravotní škole, patřila ke spolupracovníkům P. Pittra v zámeckých ozdravovnách, kde pomáhala s výchovou a vzděláváním dětí z koncentračních táborů. Věnovala se i samostatně tvorbě, realizaci některých jejích návrhů lze najít i ve veřejném prostoru (např. návrh ručně tkaného koberce z r. 1924 se symbolickou mapou Čech, který byl původně určen pro Pražský hrad, nyní je umístěn ve Vlasteneckém sále Karolina).

inventarizace sbírkových fondů NPMK vydaný dne 2. 4. 2013 pod č. j. 137/2013), byly práce na inventarizacích urychleny.

V r. 2020 tak byla inventarizace v termínu dokončena. O ukončené inventarizaci byla zaslána zpráva Ministerstvu kultury a MŠMT (viz č.j. NPMK-156/2020, 157/2020, 158/2020) a byl vypracován Plán inventarizace sbírky NPMK na období 2020-2030.

V Historické podsbírce byl plán inventarizace splněn.

Bylo inventarizováno: Plakáty (P 1–P 275b), 566 inventárních čísel; školní obrazy: O IV - počty a matematika (O IV 1 – O IV51/10), 243 inventárních čísel; školní obrazy: O VIII A – fyzika (O VIII A 1 – O VIII A 93), 103 inventárních čísel; školní obrazy: O I B – pohádky, bajky (O I B 1 – O I B 133), 202 inventárních čísel.

Celkem bylo v rámci 2. fáze inventarizací inventarizováno 1114 inventárních čísel.

V podsbírce **Knihy** proběhlo dokončení inventarizace fondu 00 Psychologie, 01 Pedagogika, 02 Didaktika, 03 Dějiny pedagogiky a školství, 03K J. A. Komenský, 04 Prvouka, 06 Jazyky slovanské, 07 Jazyky neslovanské, 08 Vlastivěda, 50 Staré tisky.

Dále proběhla inventarizace nesebírkových fondů 36 Muzeologie, 37 Etnografie, 39, 40, 41, 42, 43.

fond	inv. č.	ks
fond 00 Psychologie, filosofie	694	689
fond 01 Pedagogika	1497	1578
fond 02 Didaktika, metodika	433	418
fond 03 Dějiny pedagogiky a školství	2823	3417
fond 03K J. A. Komenský	1634	1796
fond 04 Prvouka, elementární čtení	513	756
fond 06 Jazyky slovanské	159	178
fond 07 Jazyky neslovanské	650	888
fond 08 Vlastivěda	105	115
fond 39 Literární a kritické časopisy	59	325
fond 40 Beletrie	566	612
fond 41 Přírodní vědy	126	163
fond 42 Společenské vědy	2308	2824
fond 43 Výtvarné umění	201	191
fond 50 Staré tisky	348	462

Během inventarizací byly pro inventarizované předměty z fondů 32, 33, 45, 00M vytvořeny nové evidenční karty v programu Bach. Zároveň začaly být vytvářeny evidenční karty pro sbírku 44. Dosud chybí vytvořit karty pro sbírkové časopisy fond 34.

V podsbírce **Písemnosti a tisky** byla dokončena 1. fáze kompletní inventarizace. V rozmezí let 2010–2020 bylo zinventarizováno celkem 34 938 inventárních čísel. K opisu bylo určeno 864 inventárních čísel. Jednalo se o inventární čísla sbírkových předmětů chybějících již v roce 1990. Skutečný stav inventárních čísel byl 34 074.

V květnu 2020 byla zahájena další fáze kompletní inventarizace sbírky NPMK v souladu s Příkazem ředitelky NPMK č. 3/2020 k Plánu inventarizace sbírkových fondů NPMK (č.j. NPMK-144/2020) do r. 2030.

Zinventarizováno bylo:

Slavín, osobnosti S 1 až S 65 (vyjma S 8 Bakule a S 52 Dolenský, který je rozpracován), dále S 67, S 69, S 358, S 408, S 412, S 423, S 443, S 446, S 471, S 481, S 499, S 502, S 534, S 549: zinventarizováno 1339 inventárních čísel; S 213 – Václav Příhoda: zinventarizováno 966 inventárních čísel; 30-223 - učitel: zinventarizováno 78 inventárních čísel; 25 LM – Liga lesní moudrosti: zinventarizováno 738 inventárních čísel; S 151 – Jiří Klíma: zinventarizováno 366 inventárních čísel; Neknižní komeniana - JAK 1A – JAK 7: zinventarizováno 1003 inventárních čísel; 21 – klasifikace: zinventarizováno 1807 inventárních čísel.

Celkem bylo v rámci 2. fáze zinventarizováno 6297 inventárních čísel.

Odepsaným předmětům byly vytvořeny karty v Bachu. Celkem bylo do konce r. 2020 převedeno do digitální podoby 480 odpisů.

V podsbírce **Fotografie** byla dokončena inventarizace za období 2010-2020. Bylo zahájeno nové desetileté období inventarizace celé sbírky NPMK (období 2020–2030), a to na základě Příkazu ředitelky NPMK č. 3/2020, který byl vydán pod č.j. NPMK-144/2020 dne 21.5.2020.

V r. 2020 bylo zinventarizováno celkem 1694 i. č., a to z depozitárních krabic:

- dle plánu: S2/IV. (351 i. č.), S2/V. (369 i. č.), S2/VI. (446 i. č.), N I. (155 i. č.), N II. (272 i. č.)
- nad plán: S2/2. (28 i. č.), S2/3. (45 i. č.), S2/4. (5 i. č.), S2/5. (23 i. č.).

U podsbírky **Mapy a Školní pomůcky a inventář** proběhla inventarizace obou podsbírek plně v souladu s Plánem inventarizace na období 2020-2030 (podsbírka Školní zařízení a inventář v rozsahu P1-P99, podsbírka Mapy v rozsahu M1-M49).

A.2.1.3 Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborných konzultací

V souladu s platnou zřizovací listinou a v návaznosti na Plán činnosti na r. 2020 poskytovali správci všech podsbírek oddělení muzea služby badatelům (celkem 7 badatelů během 9 návštěv) a zajišťovali jim příslušné zázemí. Vzhledem k epidemiologické situaci se drtivá většina kontaktů přesunula do on-line prostředí.¹⁷

Muzeum spolupracovalo též i s dalšími subjekty na základě jejich žádostí. Pro vzdálené badatele byly provedeny předběžné rešerše, zejména v elektronické formě.

Konkrétně se jednalo o tyto činnosti:

Historická podsbírka

Komentář:

Jednorázové reprodukční právo bylo poskytnuto těmto subjektům:

- reprodukce obrazu pro panel výstavy *J. A. Komenský v kulturách vzpomínání*; Galerie Věda a umění a Středisko společných činností AV ČR, 1 ks;

¹⁷ Provoz NPMK (muzeum i knihovna) byl pro veřejnost uzavřen na základě Usnesení vlády ČR 2020 č. 199 o přijetí krizového opatření ze dne 12. března 2020. Z důvodu probíhající revitalizace stálé expozice bylo Pedagogické muzeum otevřeno v omezeném režimu pro veřejnost až od 26.5. 2020. Pedagogická knihovna přivítala čtenáře 14. 5. 2020. V dalším období bylo NPMK na základě usnesení vlády č. 996 z 8.10. 2020 pro veřejnost uzavřeno od 12.10. 2020. Od 8.12. 2020 (Pedagogická knihovna od 3. 12. 2020) bylo muzeum zpřístupněno veřejnosti v omezeném režimu. Opětovné uzavření celé instituce nastalo vzhledem ke zhoršení epidemiologické situace od 27. 12. 2020.

- reprodukce školních obrazů ze sbírek NPMK v katalogu k výstavě *Mezi kýčem a akademií / Chromolitografie ve službách umění a reklamy*, 10 ks;
- reprodukce obrazu pro odbornou publikaci: *Pompeje v Čechách*, 1 ks;
- virtuální projekt k výročí *J. A. Komenského*, Oblastní muzeum v Chomutově, 4 ks.

Byly sjednány smlouvy o výpůjčce s těmito institucemi:

- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, výstava *Mezi kýčem a akademií / Chromolitografie ve službách umění a reklamy* (16 ks školních obrazů);
- Středisko společných činností AV ČR, výstava *J. A. Komenský v kulturách vzpomínání* (1 ks školní obraz).

Sbírkové předměty byly poskytnuty pro přednáškovou činnost:

- přednáška prof. PhDr. Jaroslava Pánka, DrSc. - *Bílá hora a doba J. A. Komenského*, dostupné na youtube kanálu NPMK.

Dále byly sbírkové předměty poskytnuty pro prezentaci v médiích:

- Události ČT 5.1.2021, historie školních pomůcek (včetně didaktických školních obrazů);
- Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy má dlouhodobě zapůjčenou *Blaťáckou plenu* (do r. 2029 – pomocný fond).¹⁸

Fotografie

Komentář:

Badatelé vesměs požadovali rešerše z fondu pro účely výstavní, vědecké, studijní a publikační, které vyústilo ve sjednání Dohody o udělení jednorázového reprodukčního práva:

- Nakladatelství Paseka, publikace *Velké dějiny zemí Koruny české, řada Školství a vzdělanost* (18 ks);
- Muzeum východních Čech (MVČ) Hradec Králové, výstava *Školní obrazy ze sbírky MVČ* (17 ks);
- MUDr. T. Kopecká, Praha 4, disertační práce *Studenti a absolventi LF UK v 1. pol. 20. stol.: Sociální struktura, průběh studia, studentský život, profesní kariéry*; odborný článek *Po práci hladoví na vlastních slovech si pochutnáváme / Strávník Jiří Wolker* (4 ks);
- Collegium Bohemicum Ústí nad Labem, stálá expozice *Naši Němci* (8 ks);
- SOA Praha – SOkA Mělník, výstava *Profesor Vítězslav Knejfl na srbské frontě* (1 ks);
- Blanka Kovaříková pro Deník Právo, populárně odborný článek (2 ks);
- Evženie Malá a Marcela Šaldová, dotisk publikace *Bezruký Frantík* (1 ks);
- Filosofický ústav AV ČR, článek *Comenius commemoratus. J. A. Komenský v kulturách vzpomínání* (1 ks).

Knihy

1 badatel

Komentář:

Proběhly dvě badatelské návštěvy týkající se starých tisků – komenian.

¹⁸ Kurátorka Historické podsírky spravuje zároveň Pomocný fond.

Dále bylo zodpovězeno 11 badatelských dotazů týkajících se dějin školství pedagogiky.

Dotazy se týkaly např. těchto okruhů:

- Jan Nálevka Vřesnický (31. 5. 1856 Vřesník – 7. 6. 1945 Turnov) informace k pedagogické činnosti;
- osnovy pro školy;
- maturitní zkoušky v historickém přehledu;
- Václav Beneš a jeho publikace;
- česká didaktika dějepisu;
- vyučování dějepisu na základních školách;
- Orbis sensualium pictus, 1. vydání;
- osnovy občanská nauka 1869-1910;
- školství v protektorátu;
- časopis s příspěvky z konference *Učitelé na cestách v 18. až 20. století*;
- marxistické dějepisectví 70. - 80. léta 20. století;
- osnovy výuky cizích jazyků.

Písemnosti a tisky

1 badatel

Komentář:

Badateli byl předložen materiál S 186 – Josef Kožíšek.

Další činnost se týkala odpovědí na dotazy badatelů a veřejnosti, např. na problematiku dětí kočovných řemeslníků a zajišťování jejich výuky, na didaktiku cizích jazyků, na školní osnovy ve sbírkách NPMK atd. Další badatelské dotazy směřovaly k osobním fondům významných pedagogických osobností (např. Bakulův ústav), ke školním kronikám a k dějinám NPMK.

Školní pomůcky a inventář

Komentář:

Vzhledem k omezenému provozu kvůli epidemiologické situaci nebyly v r. 2020 žádné badatelské návštěvy. Několik dotazů veřejnosti se týkalo tématu školních budov (projekt Mapa školních budov), zástupci tisku se zaměřovali obecně na témata z dějin školství (ať už se jednalo o problematiku organizace školního roku v minulosti – o začátek a konec vyučování, prázdniny apod. Dále se veřejnost zajímala o problematiku didaktických školních pomůcek, např. nástěnné školní obrazy).

Mapy

Z podsbírk Mapy nebyly v r. 2020 žádné zápůjčky.

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

6 badatelů (7 návštěv)

(česká a švýcarská část)

Komentář:

Archiv poskytl služby 6 badatelům během 7 badatelských návštěv (z toho 1 badatel 2 návštěvy, 5 badatelů po 1 návštěvě). S postupným zkvalitňováním webových stránek (rozšíření sekce Pro badatele, anglická verze, německá verze) byl zaznamenán narůstající zájem jak z řad pamětníků „akce zámky“ o Archiv P. Pittra a O. Fierzové, tak z řad badatelů

na různá témata (např. týkající se spolupracovníků P. Pittra). Také se pro zvyšování počtu badatelů osvědčila přímá spolupráce s katedrami historie na různých fakultách, kterým byla nabízena témata pro kvalifikační práce studentů VŠ (2 studenti).

V době uzavření archivů probíhala spolupráce on-line formou, byly zpracovány badatelské dotazy i ze zahraničí:

- dotaz badatele ze SRN na způsob pohřbení P. Pittra;
- badatelka se informovala na materiály o F. Krchovi;
- zástupkyně z LOOKSfilm v SRN se zajímala o portréty P. Pittra z konce 40. let 20. stol.;
- tisková mluvčí z Městské části Praha 1 žádala materiály v souvislosti s připomínkovou akcí na počest manželů Beckových – Stolpersteine;
- byly konzultovány podklady pro výstavu o P. Pittrovi na ZŠ Dědina;
- scénárista České televize projednával možnosti čerpání histor. pramenů pro dokumentární koprodukční film o poválečném uspořádání Evropy;
- konzultace k tématu kvalifikačních prací o P. Pittrovi;
- badatelský dotaz na korespondenci příbuzných s P. Pittrem, která je uložena v APP.

Archiv rovněž odborně průběžně spolupracoval se členy Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové.

Využití sbírkových předmětů NPMK – zápůjčky muzeím v ČR (souhrn)

- MŠ Milíčův dům, Praha 3; expozice *Pracovna P. Pittra* (8 předmětů, od r. 2014);
- MŠMT, Praha 1; nádvoří objektu Karmelitská 7 – *Jan Štursa: socha J. A. Komenského (bronz)* (od r. 2014);
- MŠMT, Karmelitská 5, Praha 1 - reprezentační prostory objektu; *Igor Kitzberger: J. A. Komenský* (od 26.1.2018);
- Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy má z pomocného fondu dlouhodobě zapůjčenou *Blaťáckou plenu*;
- Uměleckoprůmyslové museum v Praze, výstava *Mezi kýčem a akademií/ Chromolitografie ve službách umění a reklamy*, 10. 11. 2020 – 14. 3. 2021 (16 ks); konání výstavy bylo odloženo z důvodu vládních protiepidemických nařízení;
- Akademie věd ČR, Praha 1, výstava *J. A. Komenský v kulturách vzpomínání*, 7. 9. –21. 10. 2020 (1 ks);
- Moravské zemské muzeum, Brno, výstava v Jízdárně Pražského hradu *Comenius (1592–1670). Jan Amos Komenský a jeho doba*, 20. 12. 2020 – 28. 3. 2021 (6 knih z podsbírkou Knihy); konání výstavy bylo odloženo z důvodu vládních protiepidemických nařízení.

Z fondu PK byly realizovány tyto zápůjčky:

Zápůjčky knihovních dokumentů pro výstavní činnost dalších subjektů:

- Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, příspěvková organizace, výstava *Ještě jednu stránku, prosím ...*, 13. 5. – 15. 11. 2020 (zapůjčeno 12 titulů literatury pro děti a mládež z fondu Sukovy studijní knihovny pro mládež);

- Západočeská galerie v Plzni, příspěvková organizace, výstava *BAOABC. Proč a jak vzniká dětská kniha*, 21. 9. 2020 – 7. 2. 2021 (zapůjčen titul *Náš svět* autorky Zdeňky Marčanové, rok 1934, z fondu Sukovy studijní knihovny pro mládež);
- CzechIN Český dům Zürich, výstava *Život a dílo Boženy Němcové* 22. 9. – 25. 10. 2020 (zapůjčeno 10 titulů z tvorby pro děti Boženy Němcové z fondu Sukovy studijní knihovny pro mládež);
- Moravské zemské muzeum v Brně – výstava *Comenius* v Jízdárně Pražského hradu, od 30. 11. 2020 (zapůjčeno 13 titulů z fondu komenian).

Celkem bylo z fondů NPMK zapůjčeno 70 předmětů.¹⁹

Dále bylo pro výstavní a publikační účely poskytnuto jednorázové právo pro využití 128 reprodukcí snímků sbírkových předmětů:

- Nakladatelství Paseka, publikace *Velké dějiny zemí Koruny české, řada Školství a vzdělanost* (26 ks);
- Liga lesní moudrosti, publikace *Tomáš Studenovský: S modrou oblohou za temnými mraky* (8 ks);
- Muzeum východních Čech Hradec Králové, výstava *Školní obrazy ze sbírky MVČ* (17 ks);
- MUDr. T. Kopecká, Praha 4, disertační práce *Studenti a absolventi LF UK v 1. pol. 20. stol: Sociální struktura, průběh studia, studentský život, profesní kariéry*; odborný článek *Po práci hladoví na vlastních slovech si pochutnáváme / Strávník Jiří Wolker* (4 ks);
- SOU gastronomie a podnikání, Praha 14, *praktické maturitní zkoušky* (5 ks);
- Nakladatelství Stiftung Flucht, Berlín, SRN, *stálá expozice* (2 ks);
- Spolek Collegium Bohemicum Ústí nad Labem, stálá expozice *Naši Němci* (8 ks);
- Spolek Post Bellum, Praha 1, článek o „akci zámky“ v Magazínu Paměti národa (2 ks);
- Spolek Respekt a tolerance, putovní výstava *o inspirativních lidech a pomoci* (5 ks);
- SOA Praha – SOKA Mělník, výstava *Profesor Vítězslav Knejfl na srbské frontě* (3 ks);
- AV ČR, Praha 1, výstava *J. A. Komenský v kulturách vzpomínání* (2 ks);
- Blanka Kovaříková pro Deník Právo, populárně odborný článek (2 ks);
- Uměleckoprůmyslové museum v Praze, katalog k výstavě *Mezi kýčem a akademií / Chromolitografie ve službách umění a reklamy* (10 ks školních obrazů);
- Progressfilm, film *o poválečné uspořádání Evropy* (2 ks);
- ZŠ Dědina, Praha 6, vzdělávací výstava k *20. výročí založení waldorfské školy* (10 ks)
- Mgr. P. Kadlec, monografie *Vzdělání, společnost a hospodářství v monarchii Habsburků. Utváření soustavy profesního vzdělávání ve Slezsku od poloviny 19. století do roku 1914* (1 ks);
- Pedagogická fakulta UK, publikace *Pompeje v Čechách* (1 ks);
- Oblastní muzeum v Chomutově, virtuální projekt k výročí J. A. Komenského *Komenského Orbis pictus* (18 ks);
- Evženie Malá a Marcela Šaldová, dotisk publikace *Bezruký Frantík* (1 ks);
- Filosofický ústav AV ČR, článek *Comenius commemoratus. JAK v kulturách vzpomínání* (1 ks).

¹⁹ Z fondu muzea byly zapůjčeny 33 sbírkové předměty, z toho 10 předmětů zapůjčeno dlouhodobě a 1 předmět z pomocného fondu (dlouhodobě). Z fondu PK bylo zapůjčeno 36 předmětů.

Dále bylo umožněno reprodukování nesbírkových předmětů těmito subjekty:

- Muzeum Komenského v Přerově, zveřejnění elektronické verze publikace *Škola a Velká válka* na internetových stránkách muzea;
- Moravská zemská knihovna v Brně, výstava *Komenský v obrazech* (Lukáš Fibrich: Komenský s rouškou);
- Česká televize, pořad *Cesty víry* (DVD Vivat Comenius);
- Česká televize, pořady *Křesťanský magazín* a *Sváteční slovo* (natáčení v NPMK);
- Týdeník Rozhlas, článek *Komenského škola jako dílna lidskosti* (portrét JAK, reprodukce 2 výst. panelů);
- Moravské zemské muzeum, Brno, výstava v Jízdárně Pražského hradu *Comenius (1592–1670). Jan Amos Komenský a jeho doba* (2 ks: Komenský v roušce a 1 ks z výstavy *KOMenský v KOMiksu*);
- Moravské zemské muzeum, Brno, výstava v Jízdárně Pražského hradu *Comenius (1592–1670). Jan Amos Komenský a jeho doba* (audiovizuální pořady).

A.2.1.4 Ochrana sbírek, konzervování, restaurování

V r. 2020 na restaurátorském úseku pracovali dva restaurátoři na poloviční úvazek, jedna restaurátorka na celý úvazek, tj. k 31.12.2020 je v restaurátorském ateliéru 2,0 úvazku. Restaurátoři průběžně monitorovali stav klimatických podmínek (teplota a relativní vlhkost) v budově NPMK, v depozitářích (Ve Žlíbku 1849/2A, Horní Počernice; Lhota u Dolních Břežan) a stav plísní v těchto objektech. Rovněž byl sledován fyzický stav sbírkových předmětů zejm. ve stálé expozici muzea, depozitářích muzea a byly podávány odborné zprávy o tomto sledování. Výsledky byly konzultovány s kurátory sbírkových fondů. Průběžně byla prováděna odborná metodická činnost v oblasti restaurování a uchovávání papíru, dále byly zpracovávány restaurátorské zprávy včetně fotodokumentace k provedeným pracím na jednotlivých sbírkových předmětech (knihy, písemnosti, školní obrazy).

Celkem bylo vlastními kapacitami v r. 2020 restaurováno a konzervováno (vyčištěno a vyspraveno) 139 předmětů,²⁰ do tohoto počtu se promítla i práce nad plán: navíc bylo zrestaurováno **5 knižních vazeb** (čištění, oprava trhlin a doplnění chybějících částí knižního bloku japonským papírem, oprava knižní vazby), **1 dřevěná lavice** (ošetření povrchu voskem Antikvax), **43 ks dokumentů** z fondu S8 Fr. Bakule (sejmutí všech dokumentů z původní pasparty, mechanické čištění pomocí měkkých gum a štětců, vodné čištění od zbytků starého podlepení, odstranění zbytků izolop a vyrovnání).

V rámci resortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek* (projekt *Záchrana*) bylo zadáno externí restaurování sbírkových předmětů (poslední fáze restaurování souboru třídních knih) a digitalizace školních filmů.²¹

Historická podsírka

Muzejnými restaurátory bylo restaurováno, očištěno a konzervováno 17 školních obrazů.

²⁰ 88 předmětů bylo kompletně restaurováno, 51 předmětů bylo konzervováno (mechanické čištění pomocí měkkých gum a štětců, oprava trhlin apod.).

²¹ Viz též část A.5.7 Resortní projekty a digitalizace.

Písemnosti a tisky

Muzejními restaurátory bylo restaurováno 6 různých dokumentů a písemností. Bylo dokončeno externí restaurování souboru třídních knih.²²

Knihy

Muzejními restaurátory bylo plně zrestaurováno 13 knihy, u 2 knih byl proveden konzervační restaurátorský zásah.

Školní pomůcky a inventář

Systematická externí digitalizace školních filmů byla zahájena v r. 2017, do konce r. 2020 bylo zpracováno 275 filmů.

Mapy

Muzejními restaurátory byly restaurovány 2 mapy.

A.2.2 Odborná a vědecko výzkumná činnost

Odborná a vědecko výzkumná činnost byla realizována průběžně v rámci různých oblastí. Činnost je projednávána s *Vědeckou radou NPMK*.

A.2.2.1 Příprava a realizace odborných konferencí

Mezinárodní konference *Od inspektorů škol ke školní inspekci. Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu*

Pořadatelé: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského
Historický ústav Akademie ČR
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci
Humboldt-Universität zu Berlin, Lehr- und Forschungsbereich Historische Bildungsforschung

plánovaný termín konání: 9.–10. 9. 2020

Dlouhodobě připravovaná konference musela být z důvodu zhoršení epidemiologické situace operativně **zrušena**. Příprava vydání **kolektivní monografie** s příspěvky, které měly zaznít na konferenci, je plánována u prestižního německého vydavatelství Klinghardt na r. 2021.

A.2.2.2 Zpracovávání scénářů výstav

V r. 2020 bylo započato se zpracováním scénáře výstavy „**Škola a válka. Výuka branné výchovy v české škole**“. Proběhla komplexní příprava výstavy, tj. heuristika, studium

²² Jde o soubor velmi poničených třídnic (z důvodu předchozího nevhodného uložení). Třídní knihy byly napadeny plísněmi, vzájemně slepeny, restaurátorské zásahy byly rozděleny do 3 fází, v roce 2020 byla ukončena 3. fáze.

pramenů a literatury, příprava koncepce a ideový záměr výstavy. Vzhledem k epidemiologické situaci byla komunikace se spolupracujícími institucemi náročná. Proběhlo zpracování libreta k výstavě (scénář výstavy a její realizace je plánována na r. 2021).

V r. 2020 byla revitalizována výstava „**Příběhy bezvýhradné lidskosti – Přemysl Pittra, výjimečná postava v dějinách 20. století**“. Ve scénáři výstavy byly provedeny redakční úpravy, do scénáře byly promítnuty nejnovější poznatky o „dětech“ P. Pittra, které byly získány během rezortního projektu MŠMT *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*. Byly přidány fotografie a vznikl také jeden nový panel. Výstava nyní obsahuje 11 panelů. K této nové verzi výstavy existuje i elektronická verze a pracovní list, které jsou nabízeny školám.

A.2.2.3 Další vědecká, výzkumná a odborná činnost

V r. 2020 byly pracovníky NPMK zpracovávány tyto odborné a výzkumné úkoly:

a) pokračování projektu *Školákem ve válečných letech*, který si klade za cíl přiblížit žákům a studentům každodenní realitu Protektorátu Čechy a Morava prostřednictvím školního prostředí (spolupráce s Památkem Terežín). Byla plánována spolupráce se ZŠ Trmice na školním projektu, ve kterém by bylo téma rozšířeno o aktivity P. Pittra a jeho humanitární „akci zámky“. Otevřela se také možnost přeshraniční spolupráce na tomto tématu se školou Gymnasium Dippoldiswalde v Sasku, SRN. V lednu 2020 proběhla organizační schůzka s učiteli ohledně podkladů a možností čerpání archivních materiálů. Z epidemiologických důvodů byla realizace projektu odložena na r. 2021;

b) výzkumy v archivech v ČR, získané materiály a poznatky byly využity pro přípravu textů a studií (web, přednášková činnost apod.). Konkrétně šlo o tyto výzkumy:

- rozšiřující výzkum na téma pedagogických studií O. Fierzové, nejbližší spolupracovnice P. Pittra, z jejích studií v Belgii a její učitelské praxe ve Velké Británii. V rámci tohoto byla navázána komunikace s University College London (UCL), Institute of Education rare books and archives, ohledně zaslání kopií vybraných archiválií k tématu Garden School in Ballinger (momentálně v procesu). Tato komunikace probíhá již delší dobu, bohužel je ztížená světovou epidemickou situací. UCL již poskytlo soubor fotografií v digitální formě. Uvedené dokumenty představují doplnění konvolutu APP-000325 k tématu Garden School uloženého v Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové. V současnosti probíhá jejich výzkum, jenž vyústí k dopsání studie, která bude mj. příspěvkem k tématu alternativního školství v minulosti a též si klade za cíl poznání kořenů pedagogické činnosti O. Fierzové, která se posléze v praxi uplatňovala v Milíčově domě. Stejně tak probíhá výzkum pedagogických studií O. Fierzové, jenž vyústí ve studii druhou. Dosavadní poznatky z výzkumu byly prozatím zveřejněny formou aktuality na facebookové stránce Archivu P. Pittra a O. Fierzové, publikovány byly čtyři aktuality: „Školní sešity Olgy Fierzové“, „Sešity dějepisu Olgy Fierzové“, „École normale Emile André“ a „Pokrokový internát Garden School v Ballinger“;

- práce na výzkumném záměru *Eubiotika, Výchova ke zdravému životnímu stylu v meziválečném Československu (výchovné působení P. Pittra)*. V průběhu r. 2020 došlo ke shromažďování a částečné analýze pramenného materiálu, především dobových publikací, dobových periodik, archivních materiálů apod. K výzkumnému záměru je rozpracován dílčí článek *Výchova proti alkoholismu a kuřáctví v Československu (1918-1939)*;

- za pomoci externích spolupracovníků byla výrazně rozšířena *Mapa školních budov*; systematicky byly mapovány oblasti v severních a jižních Čechách (konkrétně okresy Česká Lípa, Liberec, České Budějovice, Třeboň);

- proběhl výzkum materiálních podmínek meziválečného školství na území Podkarpatské Rusi se zvláštním zřetelem k výstavbě školních budov - v r. 2020 nemohl být uskutečněn terénní výzkum školních budov na území bývalé Podkarpatské Rusi, byl proto postupně tříděn archivní materiál získaný v průběhu minulých cest v Zakarpatském oblastním archivu (zejména fond 21 – Zemský úřad Podkarpatské Rusi – stavební záležitosti škol, fond 28 – Školský referát v Užhorodu, fond 56 – školní inspektoráty).

c) Byl vypracován lektorský posudek na publikace:

Pánková Markéta. Jan Amos Komenský v kostce: malá encyklopedie českého génia staletí. Vydání první. Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského, 2020. 181 stran. ISBN 978-80-86935-50-8.

Recenzní příspěvek pro *Historia scholastica* 2/2020 / Matyášová, Alena – Vávrová, Michaela, 2020. *Vzácné školní obrazy VII., Zvířata, část B.* Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. 87 s. ISBN 978-80-86935-49-2.

Příspěvky přednesené na konferencích pořádaných jinými subjekty:

30. 7. – 7. 8. XII. mezinárodní konference českých škol v zahraničí

Konference proběhla on-line, přednesen příspěvek *Současná literatura pro děti a mládež*.

12. 10. Aktuální trendy v muzejní edukaci a prezentaci IV

Seminář pořádaný Muzeem Brněnska a Komisí pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku AMG. Přednesen referát *Reflexe nouzového stavu v paměťových institucích a školách - projekt Pokusného ověřování Vzdělávací programy paměťových institucí do škol 2019/2020*. Seminář proběhl on-line.

15. 11. Reading Comenius Universally

Čtení kapitoly 5. z Informatoria školy mateřské. Projekt proběhl jako nepřetržité on-line čtení z díla Jana Amose Komenského, které bylo originální připomínkou výročí 350 let od myslitelova úmrtí. Pořadatelem byl Filosofický ústav AV ČR.

Pracovníci NPMK působili v r. 2020 v těchto vědeckých radách, organizacích a komisích:

- *Comenius Academic Club* se sídlem v New Yorku (PhDr. M. Pánková);
- *Správní rada Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové*, NPMK (PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, Mgr. P. Matějček);
- *Ediční rada Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové*, NPMK (PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, Mgr. M. Chrobáková, Mgr. P. Matějček);
- Komise pro přípravu emisního plánu poštovních známek při Ministerstvu průmyslu a obchodu (PhDr. M. Pánková);
- Koordinátorka *Národních oslav J. A. Komenského* (PhDr. M. Pánková);
- *Sdružení historiků České republiky (Historický klub 1872)* (PhDr. M. Pánková);

- Pracovní skupina pro Muzeum Komenského v Naardenu (do 1. prosince 2022) (PhDr. M. Pánková);
- Vědecká rada ředitelky NPMK (za NPMK PhDr. J. Šimek, Ph.D.);
- Vědecká rada *Centra pro dějiny vzdělanosti Historického ústavu AV ČR*, v.v.i. (PhDr. M. Pánková);
- *Sdružení osvobozených politických vězňů a pozůstalých* (PhDr. M. Pánková členka předsednictva);
- Redakční rada vědeckého časopisu *Croatian Education Sciences (Hrvatske odgojno-obrazovne znanosti)* (PhDr. M. Pánková);
- Redakční rada mezinárodního vědeckého časopisu *Historia scholastica* (hlavní redaktor - externí spolupracovník doc. Tomáš Kasper; M. Pánková zástupce vedoucího redaktora).

A.3 Pedagogická knihovna

A.3.1 Základní informace o činnosti

Veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského (dále jen PK) je s účinností od 1. 7. 2011 organizační složkou (od 1. 1. 2018 odborem) Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského (NPMK).

Podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), je PK veřejnou specializovanou pedagogickou knihovnou v působnosti MŠMT. Knihovna spravuje přes 500 tis. svazků, poskytuje knihovnické a informační služby právnickým a fyzickým osobám, především z oblasti pedagogiky, školství, výchovy, výzkumu, vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Současně plní funkce veřejně přístupné vědecké knihovny, která vytváří a spravuje státem finančně podporovaný fond domácí a zahraniční literatury, informačních pramenů a zdrojů z oblasti výchovy, vzdělávání, školství a příbuzných společenských věd. Knihovna je zapsána v evidenci knihoven MK ČR pod č. 3226/2002.

Jako specializovaná knihovna s celostátní působností ve smyslu knihovního zákona (viz § 13) PK vytváří také historické fondy učebnic, komeniologické literatury a literatury pro děti a mládež, buduje a zpřístupňuje sekundární informační fondy. Zpracovává a zpřístupňuje tematické a oborové bibliografie a databáze, plní funkci centra meziknihovních výpůjčních služeb a spolupracuje s knihovnami v oblasti své specializace. Ve spolupráci s Národní knihovnou ČR přispívá do *Souborného katalogu ČR* (portál CASLIN - Czech and Slovak Library Information Network). Dokumentačně zpracovává českou i zahraniční článkovou pedagogickou literaturu a přispívá do Kooperčního systému článkové bibliografie (Kosabi), budovaného v Národní knihovně ČR.

Podílí se na úkolech vyplývajících z *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2016 až 2020* a dalších souvisejících strategických dokumentů²³, v nichž je významným způsobem zdůrazněna funkce a role knihoven v naší současné informační společnosti. PK akcentuje jejich priority a využíváním svých fondů, speciálně zaměřených dílčích projektů a odborných seminářů, se tak podílí na jejich naplňování. Vedle toho knihovna zároveň

²³ Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015–2020; Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020; Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020, Strategie celoživotního učení České republiky a další.

reflektuje vyvíjející se potřeby a požadavky svých uživatelů a snaží se jim vycházet v rámci svých možností vstříc.

Odborná činnost PK vycházela ze schváleného *Plánu činnosti Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského* na r. 2020 a v širších souvislostech z tezí svého rozvoje pro období let 2016–2020, na které vedení PK navazuje nově zpracovanou Konceptí rozvoje PK na roky 2020–2025. Úkoly vyplývající z tohoto dokumentu bude promítat do ročních plánů činnosti.

Od září 2016 PK působí v nově zrekonstruovaném objektu Jeruzalémská 12, Praha 1. Zrekonstruované a nově vybavené prostory nabízejí bezbariérovou dostupnost celého čtenářského patra, včetně sociálního zařízení, čímž knihovna naplňuje rovněž standardy fyzické dostupnosti kulturních institucí poskytujících veřejnou službu a zvyšuje jejich uživatelský komfort. V provozu jsou dvě studovny, a to všeobecná studovna a studovna Sukovy studijní knihovny pro mládež, jejíž provoz byl zahájen v říjnu 2019. Studovny jsou situovány po obou stranách půjčovny a zaujímají spolu s ní celé 2. patro budovy s celkovým počtem 28 čtenářských míst (pozn.: využívání obou studoven uživateli knihovny a jejich fungování je průběžně statisticky vyhodnocováno). V budově funguje elektronický vstupní systém vymezující pohyb veřejnosti a zaměstnanců v rámci celého objektu a zajišťující v dnešní době jejich tolik žádanou ochranu a bezpečnost. Knihovna rovněž vstřícně reflektuje potřeby svých uživatelů – např. zřízením dětského koutku v půjčovně, pamatovala na speciální potřeby rodičů s dětmi z početné uživatelské obce vysokoškolských studentů. Samozřejmostí je i speciální počítač pro slabozraké uživatele knihovny.

PK, jako specializovaná veřejná knihovna, v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb výpůjční služby, rovněž v r. 2020 plně rozvíjela a poskytovala spolu s vybranými doprovodnými akcemi standardní kmenovou odbornou činnost, tj. rešeršní, referenční a informační služby, reprografické služby z fondu PK a meziknihovní výpůjční služby. Všechny změny, úpravy a zkvalitnění služeb PK, včetně jejich organizace, byly důsledně promítnuty do příslušných vnitřních předpisů, zejména Knihovního řádu, průběžně byly aktualizovány i internetové stránky knihovny a facebook.

Důležitou snahou PK, kterou rozvíjí již řadu let v rámci své celostátní působnosti, je zlepšování služeb poskytovaných uživatelům nejen standardním způsobem v samotné budově knihovny, ale i vzdáleným uživatelům, kteří do knihovny vstupují prostřednictvím internetu. Katalog na webu knihovny umožňuje čtenářům nejen prohlížet a vyhledávat záznamy, ale zároveň i objednávat knihy prostřednictvím dálkového přístupu. Mimopražští uživatelé si mohou knihy objednat prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby z nejbližší veřejné knihovny. Tato služba zpřístupňuje fondy a služby PK pedagogickým pracovníkům z celé republiky. Počet návštěv on-line katalogu PK se v r. 2020 pohyboval kolem 440 za den. Oproti r. 2019 byl zaznamenán nárůst o 20 osob denně.

V rámci odborné a prezentační činnosti v r. 2020 PK akcentovala výročí 100 let od prvního vydání doporučující bibliografie „Dobré knihy dětem“ zakladatele knihovny pro děti a mládež Václava Františka Suka a dále výročí 200 let narození Boženy Němcové. Obě výročí připomněla Pedagogická knihovna J. A. Komenského sérií aktivit, uspořádáním výstavy, přípravy reedice publikace *Čítanka Boženy Němcové*, tvorba a zpřístupnění digitalizovaných knih dětské literatury „Dobré knihy dětem“.

Knihovna pokračovala v naplňování prací vyplývajících z řešení resortního projektu retrokonverze, a to ve formě zpracování záznamů hlavního fondu PK, současně probíhalo zpracování fondu Sukovy studijní knihovny pro a mládež. Maximální zpřístupnění fondu uživatelům prostřednictvím on-line katalogu na webu PK patří mezi hlavní cíle retrokonverze, kterou knihovna zahájila již v r. 2010.

V průběhu r. 2020 se pracovníci PK účastnili on-line seminářů, odborných školení a vzdělávacích kurzů v rozsahu limitovaném vládními bezpečnostními nařízeními a naplňovali tak jednu z priorit implementace Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2017–2020 (bod č. 7. Vzdělávání pracovníků knihoven, opatření 7.3.).

Plán digitalizace byl v r. 2020 naplňován zároveň s tím, že PK pokračovala v digitalizaci ohrožených bohemikálních dokumentů ve fondech českých knihoven v rámci programu VISK 7 – *Kramérius* MK ČR se záměrem ochranného reformátování souboru vybraných historických učebnic, vydaných na území českých zemí od r. 1848 do r. 1973. Dle Národního digitalizačního standardu bylo digitalizováno 213 knih. Publikovaných v platformě Digitální knihovny PK na webové adrese *kramerus.npmk.cz*.

Statistika výkonů PK v r. 2020

R. 2020 byl velmi ovlivněn vyhlášením nouzového stavu a dalších bezpečnostních vládních nařízení v důsledku zasažení České republiky nemocí covid-19. Pedagogická knihovna byla proto v r. 2020 pro veřejnost přístupná bez omezení jen z 55 % času. Z celkového počtu 251 pracovních dnů poskytovala výpůjční služby knihovna jen 137 dnů.

Registrovaní uživatelé (čtenáři)

Rok	2018	2019	2020
Celkem (roční registrace)	5 653	4435*	4048
z toho aktivní/ nově registrovaní	1 585	1404 / 378	1368 / 411
studující	2 394	1698	1571
pracovníci školství	1 844	1205	1385
ostatní čtenáři	1 415	1532	1092
Krátkodobá jednorázová registrace (týdenní)	35	36	11

*Větší pokles počtu registrovaných čtenářů v r. 2019 byl způsoben novou aktualizací dat v souladu s GDPR.

V databázi uživatelů jsou uživatelé s platnou registrací (na jeden rok) a uživatelé, jejichž údaje jsou uchovávány dle Knihovního řádu PK a v souladu s pravidly ochrany osobních dat GDPR tři roky po skončení doby registrace (velmi často dochází ke znovuobnovení platnosti registrace).

Nově registrovaní uživatelé v r. 2020 byly zastoupeni ve všech uživatelských kategoriích – studenti, učitelé a pracovníci školství, důchodci nebo čtenáři čerpající rodičovskou dovolenou, ostatní uživatelé, knihovny v rámci meziknihovní výpůjční služby, zaměstnanci Národního pedagogického muzea a knihovny, zaměstnanci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchov ČR. V r. 2020 mělo 967 uživatelských účtů placenou registraci, čipovou vstupní kartu PK si zakoupilo 74 uživatelů (ostatní uživatelé využívají jiných čipových karet).

Návštěvníci knihovny celkem

Rok	2018	2019	2020
Celkem:	18 974	18 726	11 066
Půjčovna	15 350	14 687	10 108
Všeobecná studovna	2 380	3 150	1 554
Studovna Sukovy knihovny (dříve Studovna speciálních fondů)	1 244	991	285
Návštěvy on-line katalogu (dle Google Analytics)	165 810	155 878	160 904

Údaje zahrnují četnost návštěv registrovaných uživatelů knihovny, kterým jsou poskytovány absenční a prezenční výpůjčky z hlavního fondu Pedagogické knihovny, prezenční výpůjčky z příručního fondu studoven, informační služby a reprografické služby ve studovnách, meziknihovní služby atd.

Výpůjčky

Rok	2018	2019	2020
Celkem svazků	80 265	90 767	45 068
Prvovypůjčky/prolongace			(21 789/ 23 279)
Absenční	65 139	74 621	13 843
Prezenční (hlavní fond)	3 421	6 974	1 951
Všeobecná studovna - prezenční výpůjčky z příručního fondu studovny	7 259	6 248	4 767
Studovna Sukovy knihovny – prezenční výpůjčky z příručního fondu (dříve Studovna speciálních fondů)	939	1 114	1 228
Kopie pro uživatele (počet stran A4) (černobílé / barevné)	7 131	6 155	4 044 (3 925 / 119)
Meziknihovní výpůjční služba (MVS)	337		
počet požadavků - aktivní MVS		284	148
počet požadavků - pasivní MVS		30	5

S ohledem na velmi omezené otevření PK a s tím související omezení služeb pro uživatele v průběhu r. 2020 kvůli nemoci covid-19, je znát pochopitelný pokles v počtu výpůjček - uživatelé si nestihli v průběhu roku v omezené otevírací době či přes výdejní okénko a jiným způsobem objednávat dopředu vypůjčit tolik publikací jako jiné roky. Zároveň je ovšem velmi důležitý narůstající počet nových registrací (nemění se potřeba a zájem uživatelů zřídit si registraci v PK i v době jejího omezeného otevření).

A.3.2 Knihovní fond

A.3.2.1 Budování knihovního fondu

Knihovna nakupuje, trvale uchovává a zpřístupňuje veřejnosti odbornou literaturu z oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství v kontextu společenských věd. Vzhledem k průběžnému nárůstu cen knih využívá PK i možnost nákupu přímo u vydavatelů. Nezanedbatelnou část knih, především z oblasti literatury pro děti a mládež (Sukova knihovna), získává knihovna dary přímo od nakladatelů (Albatros, Pierot ad.). Vedle toho získává darem publikace i od mnoha institucí (např. od MŠMT, Akademie věd ČR, Národního ústavu pro vzdělávání, České školní inspekce a dalších) a od soukromých osob. V rámci projektu MK ČR Česká knihovna, který spravuje Moravská zemská knihovna v Brně, který má za cíl podporovat nákup nekomerčních titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované beletrie pro děti a mládež, děl literární vědy, kritiky a věd příbuzných a je určen profesionálním veřejným knihovnám a knihovnám vysokých škol literárního zaměření, PK v r. 2020 získala 20 knih v hodnotě 4.655 Kč.

Za nákup knih a časopisů do hlavního fondu a do Sukovy knihovny bylo v r. 2020 vynaloženo 847 817 Kč (z toho 327 533 Kč za knihy do hlavního fondu, 520 284 Kč za

zahraniční a české časopisy). Významným akvizičním počinem byl v r. 2020 nákup souboru současné zahraniční a české pedagogické literatury v elektronické podobě (68 knih v celkovém objemu 80.734 Kč).

V r. 2020 se konalo výběrové řízení na veřejnou zakázku malého rozsahu na výběr nového distributora pro dodávku zahraničních periodik v letech 2020–2023.

Na začátku každého měsíce byly zveřejňovány novinky v hlavním fondu a fondu Sukovy knihovny na webu *npmk.cz*.

Přehled činnosti Oddělení akvizice a zpracování fondu PK za r. 2019:

Nákup knih	v Kč
Rozpočet na nákup knih a časopisů v r. 2019	850 000
Čerpání	847 817
knihy (monografie, e-knihy)	327 533
periodika	520 284

Bezúplatná nabytí	v Kč
Celkem	532 079
- monografie a periodika	425 563
- publikace pro kulturně-výchovnou činnost	106 516

V r. 2020 přibylo do fondu knihovny 2 484 nových knih formou nákupu, daru či výměny. Všechny knihy prošly zpracováním, katalogizací a byly uloženy ve studovnách nebo ve skladech knihovny. Oproti minulému roku bylo v hlavním fondu odborné literatury zpracováno o cca 500 titulů méně než minulý rok. Naopak došlo k výraznému nárůstu zpracovaných titulů v Sukově studijní knihovně. Celkový přírůstek je, i přes problémy spojené s pandemií covid-19, vyrovnaný. Došlo k mírnému poklesu odebíraných časopisů. Důvodem je především ukončení vydávání titulů. V r. 2020 nebyly vyřazeny žádné svazky z fondu Pedagogické knihovny, důvodem byla příprava nové koncepce pravidel odepisování fondu.

Zpracování fondů	v počtech dokumentů
Počet přírůstků	2 484
- hlavní fond	1 147
- Sukova knihovna	1 337
Supervize	2 244
Retrokonverze	3 946
Metadata (Kramerius – počet svazků)	213
Úbytek knih	0
Rešerše zpracované OAZF	103 (z toho 70 z knihovní fond PK, 33 z fondu Národní knihovny ČR)

Revize

Plán celkové revize je uskutečňován v souladu se Zákonem č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon). Celková revize fondu započala v r. 2016, kdy byla Pedagogická knihovna J. A. Komenského nově zapsána v registru knihoven Ministerstva kultury ČR. Ukončení cyklu

celkové revize je naplánováno na r. 2030. V r. 2020 proběhla revize podle předem stanoveného plánu, a to především titulů ze Sukovy knihovny a části fondu učebnic.

Provedené revize v r. 2020:

Název fondu (vymezení)	Počet zrevidovaných svazků
SUK I monografie	20 798
SUK I zahraniční monografie	670
SUK II zahraniční monografie	2 125
SUK III monografie	8 679
SUK IV monografie	147
SUK VIII monografie	114
SUK I periodika	436
SUK II periodika	1 134
SUK III periodika	1 256
SUK VIII periodika	73
U II 93 000 – 117 416	2 715
Celkem	38 147

Souborný katalog ČR

V r. 2020 Pedagogická knihovna J. A. Komenského přispívala do Souborného katalogu Národní knihovny ČR (SKC - Souborný katalog ČR, Portál CASLIN - Czech and Slovak Library Information Network). Pedagogická knihovna přispívala v r. 2020 záznamy nově zpracovaných monografií, opravených záznamů v rámci projektu retrokatalogizace a opravených záznamů Sukovy studijní knihovny pro mládež, které byly zařazeny do projektu digitalizace VISK 7 – Kramerius. Odesílané soubory prošly supervizí. Počet odeslaných záznamů byl oproti předchozímu roku navýšen o více než 50 %. Na základě spolupráce se Souborným katalogem jsou hromadně doplňována čísla České národní bibliografie do záznamů Pedagogické knihovny, což je podmínkou pro digitalizaci knih dle Národního digitalizačního standardu.

Statistika odeslaných záznamů do Souborného katalogu ČR	počet záznamů
Celkem přijatých záznamů	1608
z toho	
- nové záznamy pro databázi	349
- připojení PK ke stávajícím záznamům	1 157
- záznamy opravené dle zpracování PK	102

Statistika

KNİHOVNÍ FOND	2017	2018	2019	2020
Stav primárních fondů celkem (svazky)	513 788	516 703	519 117	521 601
z toho: hlavní fond	450 055	452 366	453 890	455 037
Sukova knihovna	63 733	64 337	65 227	66 564
Nákup knihovního fondu (v Kč)	858 059	849 444	763 662	847 817
knihy	388 751	366 362	266 587	327 533

časopisy	469 308	483 082	497 075	520 284
Přírůstek primárních fondů celkem (svazky)	7 697	3 345	2 534	2 484
z toho: hlavní fond	6 941	2 741	1 644	1 147
Sukova knihovna	756	604	890	1 337
Počet nově zpracovaných titulů	6 356	2 269	2 100	2 293
z toho: hlavní fond	5 600	1 665	1 268	1 015
Sukova knihovna	756	604	832	1 278
Počet titulů odebíraných časopisů	178	182	192	184
z toho: hlavní fond	170	173	174	166
Sukova knihovna	8	9	18	18
Úbytek primárních fondů (svazky)	1 268	430	120	0
z toho: hlavní fond	1 268	430	120	0
Sukova knihovna	0	0	0	0

A.3.2.2 Ochrana a organizace knihovního fondu

V hlavní budově v Jeruzalémské ulici je po změně sídla knihovny a jejím přestěhování v r. 2016 uložen převážně tzv. živý fond PK, který je uživateli nejvíce žádán. V mimopražském skladu PK ve Lhotě je deponován starší knižní fond a starší ročníky časopisů.

Část fondu je uložena a zpřístupňována ve dvou studovnách – ve Všeobecné studovně a ve Studovně Sukovy knihovny (od října 2019). Ve Všeobecné studovně mají čtenáři k dispozici volně přístupný knižní a časopisecký fond studovny, je zde možnost vyhledávání v elektronickém katalogu PK a v oborových volně přístupných databázích. Volně přístupné jsou nové i starší ročníky českých a zahraničních časopisů. Knihy, zejména z oboru pedagogika a vzdělávání, jsou ve studovně přehledně uspořádány. Zároveň jsou zde k dispozici současné učebnice s platnou schvalovací doložkou MŠMT, metodiky, část komeňan, encyklopedie a výběr ze společenskovední literatury.

V r. 2019 se uskutečnila reorganizace studoven s cílem více otevřít veřejnosti unikátní fond Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež, který doposud neměl veřejnou studovnu a jehož příruční knihovna byla zpřístupňována pouze na vyžádání. Proto od měsíce října byla dosavadní Studovna speciálních fondů přeměněna na Studovnu Sukovy knihovny. Čtenářům zde byly v r. 2020 k dispozici jednak knihy oceněné v rámci ankety *SUK – čteme všichni*, popřípadě dalších soutěží v oblasti dětské literatury, jednak je studovna vybavena odbornou literaturou zaměřenou na literární historii, historii ilustrace a volnočasové aktivity pro děti a mládež. Součástí příruční knihovny jsou též knihy z aktuálních akvizic a dočasné prezentace nakladatelských domů a aktuálních výročí spisovatelů či ilustrátorů dětských knih.

Sklad PK je umístěn ve dvou podlažích v Jeruzalémské ulici. Knižní fond je přehledně uspořádán v nových stacionárních knihovních regálech, ale díky dispozičnímu rozvržení skladu práce s ním klade zvýšené nároky na fyzickou kondici skladnic. Pro objednávky knihovních dokumentů uložených v mimopražském depozitáři ve Lhotě se jezdí zatím 1x týdně (v úterý dopoledne).

V rámci ochrany fondu byla zpracována nová metodika nakládání s historickým knihovním fondem. Tímto „zvláštním režimem“ se řídí pracovníci skladu a všeobecné studovny, a je rovněž povinností čtenářů v případě studia knih, kterých se toto opatření týká.

Stěhování knihovních fondů v r. 2020

V souvislosti s revizí fondu Sukovy studijní knihovny pro mládež byly přesunuta dohledaná periodika Sukovy knihovny ze skladu v Jeruzalémské ulici do depozitu v Lhotě u Dolních Břežan a do skladu byla z depozitu vřazena zahraniční literatura pro děti a mládež.

Restaurování a péče o knihovní fond

V r. 2020 byly v souvislosti s ochrannou knihovního fondu započaty práce na restaurování výročních zpráv a přebalení do vhodného obalového materiálu. V rámci projektu VISK7 – Kramerius byl pořízen soubor různých typů obalového materiálu pro nové uložení sbírky výročních zpráv středního školství. Unikátní sbírka výročních zpráv středních škol z území historických českých zemí od počátku 19. století do poloviny 20. století celkem obsahuje 15 000 evidenčních jednotek.

Fond je nově ukládán do systému archivních krabic a vnitřních zpevňujících spisových desek (archivní lepenka LAURENT), každá jednotlivá zpráva je pak uložena do obálky zhotovené z nekyselého archivního papíru.

A.3.3 Služby uživatelům

Ve smyslu knihovního zákona poskytuje PK jako veřejná specializovaná knihovna svým registrovaným uživatelům (tj. především studentům, učitelům, odborným pracovníkům i ostatní veřejnosti) širokou škálu knihovnických a informačních služeb - výpůjční služby (absenční a presenční), meziknihovní výpůjční služby (výpůjčky a kopie dokumentů z jiných knihoven a jiným knihovnám v rámci ČR), reprografické služby (kopie) z fondu knihovny, rešeršní služby z vlastních i externích zdrojů, informační a referenční služby (např. Ptejte se knihovny).

Služby PK jsou zaměřeny především na poskytování informačních zdrojů v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání, školství a příbuzných společenských věd. Informace o všech fondech a službách knihovny jsou poskytovány v půjčovně a studovnách (Všeobecná studovna a studovna Sukovy studijní knihovny pro mládež). Důležitou součástí činnosti knihovny představuje individuální práce s uživateli.

A.3.3.1 Studovny

Prezenční výpůjční služby jsou rozděleny do obou studoven podle jejich zaměření: Všeobecná studovna – české a zahraniční časopisy, vybraný fond komeniologické literatury, učebnice pro základní a střední školy, výběr z oborů (např. sociologie, psychologie, pedagogika, vyučování, vzdělávání, předškolní výchova, dějiny školství a další), Studovna Sukovy studijní knihovny pro mládež - výběr z oborů dětská literatura a ilustrace, čtenářská gramotnost, volnočasové aktivity, hry.

Na celém čtenářském patře (v půjčovně i obou studovnách) je pro registrované uživatele samozřejmostí přístup na internet, včetně wifi připojení.

A.3.3.2 Půjčování knih

Půjčování knih mimo budovu knihovny, včetně meziknihovní výpůjční služby (MVS), je vázáno na registraci čtenáře. Objednávat výpůjčky lze prostřednictvím on-line katalogu i přímo v půjčovně. Výpůjční lhůta je jeden měsíc, výpůjčku lze až 4x prodloužit. Uživatel má přehled o svých výpůjčkách a rezervacích v on-line katalogu. Před uplynutím výpůjční lhůty

si může výpůjčku prodloužit prostřednictvím on-line katalogu, osobně nebo telefonicky v půjčovně, pokud kniha není žádána dalším uživatelem.

Ve studovně i půjčovně jsou poskytovány konzultace k práci s knihovnickým systémem, ve studovně jsou uživatelé také zaškoleni pro užívání českých i zahraničních oborových databází.

V půjčovně probíhá též prodej knih a propagačních materiálů vydaných NPMK.

A.3.3.3 Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby

Služby jsou poskytovány všem uživatelům knihovny. Odborné pracovnice úseku služeb při jejich naplňování aktivně spolupracují s dalšími dvěma odbornými pracovišti PK: Oddělením akvizice a zpracování fondu a Oddělením bibliografie a zprostředkovávají požadavky čtenářů na vyhotovení bibliografických rešerší, poskytují konzultace a zodpovídají různé náročné dotazy.

V Oddělení bibliografie bylo v r. 2020 do Pedagogické bibliografické databáze (PBD) zpracováno celkem 938 záznamů časopiseckých článků včetně recenzí a příspěvků ze sborníků ze 118 titulů českých i zahraničních periodik – byly zpracovány anotace článků, jejich indexace, zápis do systému Verbis, následovala jejich kontrola a opravy. Do databáze ANL Národní knihovny ČR (ANL – databáze záznamů článků z českých odborných časopisů) bylo odesláno 320 záznamů.

Bylo vypracováno 152 rešerší na objednávku (tyto rešerše jsou zpoplatněny), z toho 36 rešerší pro projekt „Čteme spolu“.

Jednou měsíčně byly vybírány a na webu knihovny vystaveny novinky z českých a zahraničních periodik a předávány odkazy na soupisy knižních a článkových novinek z fondu PK na e-portal *Učitelské listy*. Na webu knihovny byla v každém druhém měsíci vystavena nová tematická rešerše nebo roční bibliografický soupis (*Ekonomika školství v ČR a v zahraničí, Komeniologická literatura*) a průběžně byly vystavovány nové tipy v rubrice *Knihovna doporučuje*.

Ve spolupráci s pracovníkem oddělení IT byly zpracovány a uloženy výsledky vědecké činnosti pracovníků NPMK do systému RIV (Rejstřík informací o výsledcích výzkumu) za r. 2019.

Zpracované záznamy	2019	2020
Počet excerpovaných časopisů	118	118
Počet záznamů	1606	938
Počet záznamů odeslaných do ANL	822	320
Zpracované rešerše		
Počet rešerší na objednávku	104	152
Z toho pro projekt <i>Čteme spolu</i>	36	30
Počet pravidelných tematických rešerší	6	3
Informace ze zahraničních časopisů	12	12
Informace z českých časopisů	12	12
Bibliografické soupisy	0	3

A.3.3.4 Centrum pro školní knihovny (CŠK)

Centrum pro školní knihovny poskytuje metodiku pro vedení školních knihoven zejména prostřednictvím průběžně aktualizovaných webových stránek, které jsou dostupné na adrese <http://csk.npmk.cz/>. Učitelům, kteří mají na starosti školní knihovnu, a knihovníkům základních a středních škol knihovna nabízí informace z oblasti vedení školních knihoven, plánování, legislativy a také informace o možnostech dalšího vzdělávání. Průběžně jsou zodpovídaný dotazy směřované na Centrum prostřednictvím služby *Ptejte se CŠK*. V rámci webových stránek *Centra pro školní knihovny* byly průběžně vystavovány aktuality z oblasti podpory rozvoje čtenářství.

Hlavním cílem CŠK je podpora rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti, zprostředkovaných školními knihovnami. K tomuto cíli směřují aktivity propagované na webových stránkách – informace ze zajímavých akcí a projektů škol, školních knihoven a organizací, se kterými CŠK spolupracuje, a zajímavé publikace, které mohou školní knihovny využít.

V r. 2020 byla poskytnuta metodická pomoc 15 subjektům, vítanou službou CŠK se stala nabídka metodické návštěvy přímo ve školní knihovně a následný rozbor situace a návrh řešení problému, kterou Centrum pro školní knihovny začalo poskytovat v r. 2019. V r. 2020 proběhlo 5 metodických návštěv:

ZŠ v Rybníčkách – leden

Gymnázium Arabská 14, Praha 6 – leden

ZŠ sv. Augustina, Praha 4 – červen

ZŠ v Rybníčkách – září

ZŠ Hlinkovská, Praha 8 - listopad

A.3.3.5 Knihovny.cz (Centrální portál knihoven)

PK v portálu Knihovny.cz plní úlohu největší oborové knihovny s celostátní působností se zaměřením na pedagogiku, školství, výchovu a vzdělávání a související společenské vědy. Od r. 2017 je PK platným přístupujícím členem CPK. Z databázi PK je do rozhraní systému *Knihovny.cz* plně integrována Pedagogická bibliografická databáze, již od konce r. 2016.

A.3.4 Spolupráce s českými a zahraničními institucemi

PK spolupracuje s Národní knihovnou ČR na tvorbě Souborného katalogu ČR a spolupodílí se na tvorbě databáze Slovník českých knihovníků a vytváření národní registrující článkové bibliografie. Knihovna je garantem za oblast pedagogiky a školství. Spolupracuje s knihovnami s obdobným oborovým zaměřením, s Moravskou zemskou knihovnou (CPK - Centrální portál knihoven) a se Slovenskou pedagogickou knihovnou v Bratislavě, s českou sekcí IBBY (The International Board on Books for Young People) a Klubem dětských knihoven SKIP (Svaz knihovnických a informačních pracovníků) i v oblasti propagace kvalitní dětské četby, s Klubem školních knihoven v oblasti podpory školních knihoven prostřednictvím Centra pro školní knihovny. Rovněž se účastní činnosti katalogizační komise, sekce pro služby a bibliografické sekce SDRUK (Sdružení knihoven ČR) zejména v oblasti koordinace analytického zpracování českých periodik. PK spolupracovala s Českou informační společností (ČIS) a s Národním ústavem pro vzdělávání (NÚV).

A.3.5 Sukova studijní knihovna literatury pro mládež

Budování a využití fondu Sukovy knihovny

Přírůstek fondu Sukovy knihovny činil celkem 1337 knihovních jednotek. Přírůstky byly získány nákupem a darem, zejména od nakladatelství Albatros Media, Mladá fronta ad. Další přírůstky pocházejí z darů nakladatelů v rámci soutěže o Zlatou stuhu.

Průběžně probíhá jmenné a věcné zpracování nových titulů literatury pro děti a mládež, zpracované knihy jsou přesunovány do skladů (velké formáty signatury S III do Lhoty). Byla dokončena revize signatur I a signatur III fondu Sukovy knihovny, současně byly kontrolovány záznamy v databázi a prováděny ev. opravy. Zároveň se v tomto roce projekt retrokatalogizace fondu soustředil na právě na opravu záznamů Sukovy knihovny.

Odborné činnosti

Průběžně jsou zodpovídány dotazy informační, bibliografické i širší konzultace z oblasti literatury pro děti a fondu učebnic.

Jednou měsíčně jsou na webu NPMK publikovány *Novinky Sukovy knihovny* (literatura pro děti a mládež), které jsou strukturovány do oddílů: *První čtení, 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ, Naučná literatura, Přečtěte si s dětmi.*

V prvním čtvrtletí roku probíhala spolupráce s českou sekcí IBBY a s direktoriem soutěže Zlatá stuha na organizačním zabezpečení Zlaté stuhy 2020. Podíl PK zahrnuje zpracování soupisů knih přihlášených do soutěže a zajištění zázemí pro jednotlivé poroty – literární, ilustrátorskou a překladatelskou. PK získává do svých fondů jeden exemplář každé knihy přihlášené do soutěže.

Anketa o nejoblíbenější knihu pro děti a mládež vydanou v r. 2019 *SUK – čteme všichni 2019*

V prvním čtvrtletí r. 2020 se uskutečnil 27. ročník ankety *SUK – čteme všichni* za předcházející r. 2019. V r. 2019 proběhla změna stanov ceny a 27. ročník byl první v novém aranžmá kategorií. Vyhlášena je Cena dětí v Anketě „Suk - čteme všichni“ – anketa, v níž hlasují sami dětská čtenáři, Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství – hlasování odborné poroty učitelů o knihách českých autorů a Počin školních knihoven – hlasování poroty o zajímavém projektu školní knihovny.

V kategorii cena dětí hlasovalo v anketě 406 dětí (209 pomocí elektronického formuláře, 197 písemně poštou). V kategorii učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství hlasovalo 7 porotců. Do kategorie počin školních knihoven se přihlásilo 11 škol. V rámci slavnostního předávání cen *SUK – čteme všichni* je tradičně vyhlášen také vítěz Noci s Andersenem. Dne 24. září 2020 se v sále Národního pedagogického muzea na Malé Straně konalo slavnostní vyhlášení Ceny za literaturu pro děti a mládež „Suk - čteme všichni“ na podporu čtenářské gramotnosti za r. 2019. Pandemie koronaviru bohužel negativně ovlivnila také vyhlášení tohoto ročníku, ke kterému mělo dojít již na jaře r. 2020. Problémy s šířením nemoci covid-19 nastaly i v rámci odloženého termínu předávání. Vyhlášení se muselo obejít bez přítomnosti dětí a ve značně redukováném počtu účastníků.

A.4 Oddělení IT

Oddělení IT v r. 2020 řešilo úkoly vyplývající ze standardní činnosti a úkoly dané dlouhodobým plánem.

Oddělení IT standardně zajišťuje:

- provoz a správu informačních a komunikačních technologií (ICT) používaných v NPMK (tj. počítačových sítí, serverů a služebních i čtenářských počítačů, telefonních ústředěn a telefonů);
- vývoj a správu SW pro potřeby odborných oddělení i uživatelů NPMK
- rozvoj a správu knihovnických technologií:
 - provoz, správu a průběžné aktualizace automatizovaného knihovního systému (AKS) Verbis v PK, Verbis pro APP;
 - podporu programu VISK 7 – ProArc a Kramerius;
 - provoz datových úložišť pro správu digitální knihovny a digitalizovaných filmů;
 - technologickou podporu retrokonverze knihovního fondu PK;
 - pokročilou konfiguraci systému AKS;
 - zpracování statistických dat (web a Verbis);
 - hromadné zpracování dat (import a export) s AKS.
- implementaci interaktivních prvků do expozice muzea a knihovny
- technickou podporu projektů
- správu databází
- provoz a správu facebookového profilu NPMK
- spolupráci při řešení systémových problémů NPMK
- metodickou pomoc, konzultaci a školení zaměstnanců
- průběžnou aktualizaci směrnice a koncepce IT v NPMK
- technickou pomoc uživatelům NPMK
- implementaci nových informačních technologií do provozu/procesů muzea a knihovny, včetně výstav a muzejních expozic
- řešení vlastních projektů a spolupráci na řešení ostatních projektů NPMK z hlediska IT
- odborné zajištění kulturně vzdělávacích akcí souvisejících s podporou pracovníků ve školství a souvisejících oblastech
- pravidelnou údržbu a správu serverů AD, DHCP, DNS²⁴, Exchange
- výběr, nákup a instalaci hardware a software podle potřeb NPMK
- správu elektronického vstupního systému do budovy
- správu EZS, MAR a kamerových systémů (CCTV)
- zabezpečení tisku na 3D tiskárně
- vytvoření a správu dvoufázového ověřování vzdáleného přístupu pomocí SMS brány
- správu a vývoj webových aplikací NPMK:
 - *npmk.cz*;
 - *pedagogicalmuseum.com* – anglická prezentace Pedagogického muzea;
 - *pitter.eu* – specializovaná webová aplikace APP v češtině, angličtině a němčině (viz část A.5.7.1– Projekty);
 - (Ne)zapomenuté pomníky - stoletá paměť národa a země²⁵
Příprava přesunu projektu na samostatnou doménu. Subweb <http://1914-1918.npmk.cz> obsahuje i další odkazy týkající se 1. světové války;
 - *cteme.npmk.cz* – stránky na podporu čtenářské gramotnosti (viz část A.5.4.2 – Podpora čtenářské gramotnosti);

²⁴ prostřednictvím DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol) serveru se nastavuje stanicím v počítačové síti sada parametrů nutných pro síťovou komunikaci, úkolem DNS (Domain Name System) serveru je zjistit podle doménového jména zadaného uživatelem číselnou adresu (IP adresu)

²⁵ <https://www.npmk.cz/pro-skoly/nejen-pro-skoly-projekty-programy-na-pomoc-vyuze>.

- *cenik.npmk.cz* - subweb funguje od poloviny r. 2014, je řešen softwarem E-commerce PRO 4.0 (firma GlobeWeb Czech s.r.o.);
- *historiascholastica.com* – elektronická verze mezinárodního odborného časopisu (viz část A.5.2. – Publikační činnost);
- *csk.npmk.cz* – Centrum pro školní knihovny (viz část A.3.3.4);
- *comeniusacademicclub.org* – webové stránky prestižní mezinárodní organizace (viz část A.6 – Zahraniční spolupráce);
- *comenius350.cz* – webová stránka k Národním oslavám výročí J. A. Komenského 2020–2022 (viz část A.5.3);
- *skolnibudovy.cz* - webové stránky k projektu Historie školních budov (viz též část A.5.7.1);
- *kramerus.npmk.cz* – digitální knihovna.

Interní weby:

- *arc.npmk.cz* – program Proarc určený pro zpracování digitalizátů;
- *brana.npmk.cz* – vzdálený přístup zaměstnanců do instituce;
- *access.npmk.cz* – portál pro generování dočasného přístupu do budovy Jeruzalémská pro konání různých akcí;
- *bach.npmk.cz* – vzdálený přístup zaměstnanců do systému BACH.

Každá činnost Oddělení IT zahrnuje celou řadu dílčích činností. Vzhledem k vysoké míře elektronizace činnosti odborných oddělení je k zabezpečení jejich plynulého provozu součinnost IT nezbytná.

A.5 Výstavní, publikační, vzdělávací činnost a spolupráce se školami

A.5.1 Výstavní činnost

V r. 2020 byla i výstavní činnost ovlivněna epidemiologickou situací. NPMK rovněž realizovalo další výstavy s partnerskými institucemi v ČR a zahraničí.

Stálá expozice

Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě

Stálá expozice se nachází v 1. patře a v přízemí (ukázky dvou školních tříd, a to z období 1. republiky a z období socialismu). V r. 2020, kdy byla instituce nepřístupná veřejnosti, byla efektivně využita doba²⁶ k revitalizaci expozice formou truhlářských a natěračských prací. Zároveň došlo k úpravě či výměně některých vystavených trojrozměrných předmětů.

Krátkodobé výstavy

NPMK (v prostorách muzea Valdštejská 20, Praha 1):

- *KOMenský v KOMiksu: Kreslený život „Učitele národů“*. Výstava poprvé atraktivním komiksovým způsobem představila životní příběh a dílo J. A. Komenského. Od 31. 1. 2020 do 30. 6. 2021.

²⁶ Práce probíhaly během měsíce března až května 2020.

- *Naše slabikáře. Historie a současnost.* Zpřístupnění on-line výstavy, která představuje slabikáře z knihovního fondu učebnic Pedagogické knihovny J. A. Komenského. Výstava byla připravena Pedagogickou knihovnou ve spolupráci s nakladatelstvím Fraus a vypráví o tom, jak nové slabikáře v současnosti vznikají. Od 28. 3. 2020 ke stažení na stránkách NPMK.

PK (v prostorách Pedagogické knihovny Jeruzalémská 12, Praha 1):

- *Božena Němcová: Odkaz díla Boženy Němcové v knižních sbírkách Pedagogické knihovny J. A. Komenského* – výstavní projekt, jenž ve dvou částech představuje dílo Boženy Němcové. První část se věnuje výboru z prací Němcové v učebnicích i publikacích určených pro mimoškolní četbu od druhé poloviny 19. století po současnost. Druhá část se soustředí na pohádkovou tvorbu autorky, přičemž jsou představeni i nejvýznamnější ilustrátoři pohádek Němcové a také vítězné práce dětské výtvarné soutěže „Ilustrace pro Boženu N.“ Výstava je prezentována ve 2. patře budovy PK od 15. 10. 2020 do 30. 6. 2021.
- *Emil Musil-Daňkovský – nejen řídící učitel v Mokřém.* Výstava představuje průřez tvorbou venkovského řídicího učitele, spisovatele a překladatele Emila Musila-Daňkovského (1857–1941). Vychází z prací autora, jež jsou součástí fondu Pedagogické knihovny JAK. Výstava je umístěna ve společenském sále PK od 8. 10. 2020 do 30. 6. 2021.

ČR:

V období od 1. 1. do 31. 12. 2020 zapůjčené výstavy (jak ve fyzické, tak i v elektronické podobě) celkem zhlédlo **29 611 návštěvníků**.

Podrobný seznam institucí, které si zapůjčily výstavu z NPMK:

Vzdělávání pro všechny. Odkaz J. A. Komenského

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Muzeum v Bruntále, termín: 1. 9. – 31. 12. 2020
- Knihovna města Hradec Králové, termín: 2. 3. – 30. 4. 2020

Elektronická verze výstavy byla na základě „Dohody o udělení souhlasu jednorázového reprodukčního práva“ odeslána 61 níže uvedeným subjektům:

- Základní škola Jílové u Prahy
- Základní škola a Mateřská škola Písek
- Základní škola a Mateřská škola Šindlovy Dvory
- Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem
- Městská knihovna Jindřichův Hradec
- Knihovna Kroměřížska
- Městská knihovna Nové Město nad Metují
- Městská knihovna Mariánské Lázně
- Knihovna s infocentrem MČ Praha-Kolovraty
- Slavic American Sokol
- Městská knihovna Beroun
- Obecní knihovna v Dalečíně

- Městská knihovna Valašské Meziříčí, p.o.
- Štolbova městská knihovna Nechanice
- Knihovna Vratislavice nad Nisou
- Sladovna písek o.p.s.
- Městská knihovna Jihlava
- Obecní knihovna v Počepicích
- Městská knihovna Přeštice
- Základní škola a Mateřská škola Slatinice
- Gymnázium V. Nováka Jindřichův Hradec
- Městská knihovna Kutná Hora
- Gymnázium Pierra de Coubertina, Tábor
- Knihovna Myslibořice
- Universidad Pedagógica Nacional, Bogota, Colombia
- Městská knihovna Fr. Šrámka v Sobotce
- Gymnázium, České Budějovice, Česká 64
- Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická Nová Paka
- Regionální muzeum Dobromilice
- Základní škola a Mateřská škola Raškovice
- Gymnázium a střední odborná škola Mikulov
- Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Poděbradech
- Střední odborná škola energetická a stavební, Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola Chomutov
- Městská knihovna a informační centrum Hradec nad Moravicí, okres Opava
- Městská knihovna Vyšší Brod
- Střední škola informatiky, poštovníctví a finančnictví Brno
- Gymnázium, Praha 6, Nad Alejí 1952
- Knihovna města Police nad Metují
- Knihovna Heřmanova Hut' (česká verze)
- Knihovna Heřmanova Hut' (anglická verze)
- Obchodní akademie, Střední pedagogická škola, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola Hradec Králové
- Základní škola Tomáše Šobra a Mateřská škola Písek
- Gymnázium, Příbram, Legionářů 402
- Základní škola Lány
- Základní škola Štefánikova Pardubice
- Základní škola Veselí nad Lužnicí 210
- Základní škola Schulzovy sady Dvůr Králové n/L
- Základní škola a Mateřská škola Jindřichov
- Knihovna Halenkov
- Knihovna Muzea Jindřichohradecka
- Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Prostějov
- Základní škola a Mateřská škola Čistá

- Městská knihovna Klatovy
- Komenského knihovna Fulnek
- Městská knihovna Karlovy Vary
- Základní škola a Mateřská škola Chvalšiny
- Středisková knihovna Stupno
- Základní škola a Mateřská škola El. Krásnohorské 2254, Frýdek-Místek.
- Městská knihovna Česká Lípa
- Základní škola Nové Město na Moravě
- Knihovna Břetislava Kafky, Červený Kostelec

Od Marie Terezie po dnešek. Vysvědčení v proměnách času

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Knihovna městyse Velké Poříčí, termín: 7. 1. – 14. 2. 2020
- Kulturní centrum Zahrada, Praha 11 – Chodov, termín: 1. 6. – 24. 7. 2020
- Městský úřad Jílové (okr. Děčín), termín: 1. 8. – 14. 9. 2020
- Knihovna Satalice, termín: 29. 9. – 23. 10. 2020

J. Ryba nejen jako autor České mše vánoční

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Město Slaný, Knihovna V. Štecha, termín: 24. 11. 2020 – 4. 1. 2021

Příběhy bezvýhradné lidskosti – Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Městské kulturní středisko Nýrsko, termín: 31. 7. - 2. 10. 2020

Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Šmidingerova knihovna Strakonice, termín: 2. 1. – 27. 2. 2020
- Výstavní síň Pasáž Přerov, termín: 18. 8. - 7. 10. 2020
- Městská knihovna a infocentrum Dolní Bousov, termín: 18. 6. – 10. 8. 2020
- Knihovna Halenkov, termín: 7. 10. 2020 – 28. 2. 2021

Cesta do hlubin studákovy a kantorovy duše. Pedagog a spisovatel Jaroslav Žák

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Kulturní centrum Zahrada, Praha 11 – Chodov, termín: 14. 8. – 1. 10. 2020
- Městské kulturní středisko Nýrsko, termín: 2. 10. – 27. 11. 2020

Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939

Výstava zapůjčena ve fyzické podobě těmto subjektům:

- Památník Lidice, termín: 18. 2. – 29. 5. 2020

Hurá do školy s Marií Terezií!

Elektronická verze výstavy byla na základě „Dohody o udělení souhlasu jednorázového reprodukčního práva“ odeslána 5 níže uvedeným subjektům:

- Základní škola Eden, Praha 10, Vladivostocká 6/1035

- Česká škola Neapol
- Knihovna Heřmanova Hut'
- Obec Držovice
- Středisková knihovna Stupno

Karel IV. Život Otce vlasti

Elektronická verze výstavy byla na základě „Dohody o udělení souhlasu jednorázového reprodukčního práva“ odeslána 1 níže uvedenému subjektu:

- Základní škola a Mateřská škola El. Krásnohorské 2254, Frýdek-Místek.

KOMenský v KOMixsu

Elektronická verze výstavy byla na základě „Dohody o udělení souhlasu jednorázového reprodukčního práva“ odeslána 13 níže uvedeným subjektům:

- Spolek Čestina na Islandu
- Česka škola bez hranic Rhein-Main
- Česká škola Řím
- Spolek Amitié franco-tchèque, Provence
- Schulverein Komensky Wien
- Czech and Slovak School of North Carolina
- Zastupitelský úřad České republiky ve Washingtonu
- Česká škola bez hranic Brusel
- Česká škola bez hranic Curych
- Česká škola Milán
- Česká škola bez hranic Drážďany
- Česká škola Canberra
- Czech & Slovak Community and School Bristol CIC

Uč se moudrým býti! Orbis pictus v běhu věků

Elektronická verze výstavy byla na základě „Dohody o udělení souhlasu jednorázového reprodukčního práva“ odeslána 13 níže uvedeným subjektům:

- Středisková knihovna Stupno
- Městys Drahany
- Městská knihovna Slavičín
- Základní škola Eden, Praha 10
- Gymnázium, Praha 6, Nad Alejí 1952
- Základní škola Dobřany
- 1. základní škola, Rakovník
- Základní škola, Praha 10, Křimická 314
- Soukromá Základní škola a Mateřská škola Adélka, o. p. s.
- Úřad městyse Trhová Kamenice
- Spolek Kalňáci

- 2. základní škola, Rakovník, Husovo náměstí 3
- Základní škola Nové Město na Moravě

Neveřejné výstavy:

NPMK (předsálí Společenského sálu):

- *Karel IV. Život Otce vlasti*

MŠMT (budova A):

- *Tady nová republika*
- *Karel IV. Život Otce vlasti*

A.5.2 Publikační činnost

Publikační činnost NPMK se realizuje jednak vydáváním neperiodických titulů, jednak vydáváním mezinárodního časopisu pro dějiny výchovy a vzdělávání *Historia scholastica*. Časopis *Historia scholastica* vychází dvakrát ročně v tištěné a elektronické verzi a publikuje původní výzkumné historicko-pedagogické a přehledové statě z oblasti dějin pedagogického myšlení, školství a výchovy. V r. 2020 se mj. soustředila na výročí Komenského (reprezentativní publikace J. A. Komenského v kostce a její překlady do anglického a polského jazyka).

Co se týká publikační činnosti PK, je realizována především formou elektronického publikování novinkové služby na webu knihovny (1x měsíčně). Obsahuje výběr z nových knih (Učebnice – Pedagogika – Psychologie – Ostatní), novinky z literatury pro děti a mládež (První čtení – Knihy pro 1. stupeň ZŠ – Knihy pro 2. stupeň ZŠ – Naučná literatura – Přečtěte si s dětmi) a informace o nových a inspirativních článcích z odborných českých a zahraničních časopisů (Informace z českých časopisů, Informace ze zahraničních časopisů a Tematická rešerše na aktuální / zajímavé téma). V rámci oslav 100. výročí založení PK byla připravena výpravná obrazová publikace mapující století historie i současnost PK.

Přehled titulů vydaných NPMK a publikovaných statí pracovníků NPMK:

Publikace:

- Hlubeček Pavel a kol., *PK 100: sto let Pedagogické knihovny J. A. Komenského: 1919-2019* Praha: NPMK, 2020. ISBN 978-80-86935-48-5
- Pánková Markéta, *Jan Amos Komenský v kostce. Malá encyklopedie českého génia staletí*. Vydání první. Praha: NPMK, 2020. ISBN 978-80-86935-50-8
- Vávrová Michaela, Matyášová Alena: *Vzácné školní obrazy VII. díl. Zvířata část B*. Praha 2020. 87 s., ISBN 978-80-86935-49-2
- Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání *Historia scholastica* 1/2020, npmk.cz, 2020, 183 s. ISSN 2336-680X (elektronická verze)
- Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání *Historia scholastica* 1/2020, Praha 2020, NPMK, 234 s. ISSN 1804-4913 (tištěná verze)

- Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání *Historia scholastica* 2/2020, npmk.cz, 2020, 115 s., ISSN 2336-680X (elektronická verze)
- Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání *Historia scholastica* 2/2020, Praha 2020, NPMK, 148 s., ISSN 1804-4913 (tištěná verze).

Odborné články:

- Bartošová Jana, *Tomáš Rosacius Sušický a jeho synové*. In: Sborník muzea Šumavy XI. Muzeum Šumavy/Scriptorium 2020, s. 117–122. ISBN 978-80-87235-12-6 (Muzeum Šumavy), ISBN 978-80-7649-011-6 (Scriptorium)
- Halířová Martina, *Škola a sociální pomoc ve druhé polovině 19. stol.*²⁷, In: *Historia scholastica* 2/2020, roč.6, s. 46-55, ISSN 2336-680X
- Halířová Martina, *Ohrožené dětství v 19. století*. In: Miroslav Kouba – Ivo Říha – Dalibor Sokolovič (eds.): „Pozdrav milý od Polabí k jihu pílí!“ Slovanská tematika mezi filologií a historiografií. Pardubice: Vydavatelství Univerzity Pardubice 2020, s. 143-153. ISBN 978-80-7560-335-7
- Matějček Petr, *Glücklich angekommen. Útěk na západ na stránkách deníku humanisty Přemysla Pittra*, In: Dějiny a osudy. In memoriam historika Ivo Pejčocha - Svět křídel, Vojenský historický ústav Praha, Cheb 2020
- Pánková Markéta, *Gerta Figulusová – „dcera českého národa“ z rodu Komenského: životní příběh pohledem komeniologie*. In: *Historia scholastica* 2/2020, roč. 6, č. 2, s. 102–117. DOI: 10.15240/tul/006/2020-2-007. ISSN 1804-4913
- Pánková Markéta, *The Descendants of J. A. Comenius (The Correspondence of Gerta Figulus)*. In: *Comenius, Journal of Euro-American Civilization*, vol. 7, No 2, 2020, s. 297-313
- Petišková Dagmar, *Fondy*. In: Hlubeček, Pavel. *PK 100: sto let Pedagogické knihovny: 1919-2019*. Praha: NPMK, 2020, s. 47–73
- Petišková Dagmar, *Země Sovětů očima a perem československých intelektuálů*. In: *Soudobé dějiny*, 2020, roč. 27, č. 1, s. 158–169
- Petišková Dagmar, *Zpověď Tomase Venclovy*. In: *Soudobé dějiny*, 2019 [vyšlo 2020], roč. 26, č. 4, s. 627–632
- Petrovičová Marcela, *Historie. Osobnosti*. In: Hlubeček, Pavel. *PK 100: sto let Pedagogické knihovny: 1919-2019*. Praha: NPMK JAK, 2020, s. 11–45
- Seiner Jakub, *Přemysl Pitter and “Operation Castles” in the memories of witnesses in the Malach Centre for Visual History*. In: KOCIAN, Jiří, MLYNÁŘ, Jakub a HOFFMANOVÁ, Petra, ed. *Malach Center for Visual History on its 10th anniversary: Compendium of papers of the Prague Visual History and Digital Humanities Conference 2020*. Praha: Matfyzpress - vydavatelství MFF UK, 2020. ISBN 978-80-7378-413-3
- Šimek Jan, *Historická proměna školních budov z hlediska dějin školství*. In: Michal HORÁČEK (ed.), *Školy – jejich obnova a využívání. Sborník konference ProPamátky 2019*, Praha: Institut pro památky a kulturu, 2020, s. 6-11

²⁷ Příspěvek byl zaměřen na dobu druhé poloviny 19. století, a to až do r. 1914. První světová válka vyhrtila většinu problémů a školy musely čelit náporu propagandy a válečných úkonů. Cílem bylo zmapovat především péči o děti školou povinné, tedy o děti ve věku 6-14 let. Jelikož dobročinné spolky fungovaly i při školách středních, byly zmíněny i formy pomoci zaměřené na mládež ve věku 14-18 let.

- Šimek Jan, *Architektura školních budov*, In: Miroslav NOVOTNÝ a kol., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická řada - školství a vzdělanost*, Praha: Paseka, 2020, s. 200-207, 307-316.

Odevzdané články nebo zpracovaná hesla pro encyklopedie, sborníky a periodika v přípravě či v tisku:

- Šimek Jan, *Výstavba škol na Podkarpatské Rusi: otázky a problémy*, In: David HUBENÝ (ed.), *Čtvrtstoletí spolu. Československo a Podkarpatská Rus*, Praha: Národní archiv (v tisku, vyjde 2021),
- Šimek Jan, *Balkanista a skaut Antonín Stránský (1896-1945) aneb Beduin na cestách a za katedrou*, *Marginalia historica* (předáno k recenznímu řízení),
- 40 hesel do připravované *Encyclopaedia Comeniana*, recenze na hesla jiných autorů (58 hesel) (vyjde v r. 2023).

Recenze a posudky:

- Suchomelová Marcela, recenzní příspěvek pro: Matyášová, Alena – Vávrová, Michaela, 2020. *Vzácné školní obrazy VII., Zvířata*, část B. Praha: NPMK. 87 s., ISBN 978-80-86935-49-2, In: *Historia scholastica* 2/2020
- Šimek Jan, *Studia Comeniana et historica - posudek na text „Petr Figulus a jeho role v životě Jana Amose Komenského“*
- Šimek Jan, *History of education & Children's Literature-Transnational and transcultural educational models in Eastern and Southern Europe between XIX and XX century – posudek na text „Bell-Lancaster system of instruction in Macedonian schools of the mid-19th century“.*

Recenze a posudky na publikace, které byly vydány NPMK:

- Melnikov Georgij Pavlovič²⁸ - recenze na knihu Markéty Pánkové: *Jan Amos Komenský v českém a světovém výtvarném umění (1642-2016)*, In: *Vestník slavjanskich kultur*, 2020, vol. 5, str. 303-306.

A.5.3 Aktivity k Národním oslavám výročí J. A. Komenského

Národní oslavy výročí J. A. Komenského jsou tříletým projektem s mezinárodním přesahem, jehož cílem je připomenout odkaz Jana Amose Komenského pro 21. století. Projekt je orámován dvojicí jeho významných výročí, a to 350. výročí úmrtí v r. 2020 a 430. výročí jeho narození 2022.

²⁸ Recenzi napsal ruský bohemista prof. Georgij Pavlovič Melnikov z Institutu slovanských jazyků Ruské akademie věd. G. P. Melnikov ocenil nejen grandiózní projekt sběru, studia a publikování ikonografie Komenského, ale i mnohaleté cílené hledání a výzkum.

Autor recenze zdůraznil, že publikace je bohatá na obrazový materiál a dává nevyčerpatelnou představu o formování osobnosti Komenského, je jakýmsi tematickým katalogem, který zasahuje do více než stovky uměleckých děl. Po přečtení knihy zůstává čtenář ohromen množstvím a rozmanitostí vizuálního materiálu. Autor recenze také výslovně poukázal na fakt, že v publikaci jsou uvedeny artefakty nejen českého, ale i zahraničního původu, což dává knize charakter kompendia univerzálního významu. G. P. Melnikov vyzdvihl, že v celém plánu je kniha inovativní a nemá žádné srovnání ve světové komeniologii.

Přípravy Národních oslav výročí J. A. Komenského začaly v r. 2017 pod koordinací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem kultury. Přípravou Národních oslav byla pověřena pracovní skupina, ustavená a jmenovaná ministrem školství, složená z odborníků z akademické sféry, muzejních specialistů a pracovníků MŠMT. Koordinátorkou oslav se stala ředitelka NPMK, PhDr. Markéta Pánková. Komunikační strategii oslav vytváří PK, mimo jiné propagaci projektů pro širokou veřejnost a slavnostní zahájení oslav, které proběhlo při příležitosti začátku školního roku dne 2. září 2019 v Pantheonu Národního muzea.

Jádrem oslav jsou aktivity paměťových institucí v podobě expozic, výstav a programů pro veřejnost. Právě paměťové instituce jsou tak hlavními realizátory národních oslav. Svými aktivitami se z tuzemských paměťových institucí zapojují vedle NPMK také Národní muzeum, Moravské zemské muzeum, Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě, ze zahraničních pak Muzeum a Památník J. A. Komenského v Naardenu a polské Oblastní muzeum v Lešně. Ke stěžejním akcím se připojují počiny dalších organizátorů.

Pro komunikaci oslav vznikl jednotný vizuální styl, využívající motiv letopočtů a podobizny J. A. Komenského. Kreativní studio ESPRESOO Communication ve spolupráci s PK též vytvořilo propagační spot. Na něj pak navazuje kampaň *Komenský do tříd!*, která do oslav zapojuje školní kolektivy. Na webových stránkách www.comenius350.cz je k dispozici detailní program oslav i prezentace osobnosti J. A. Komenského.

V r. 2020 se uskutečnily či se měly realizovat tyto akce:

leden

- slavnostní zahájení výstavy *KOMenský v KOMiksu: Kreslený život „Učitele národů“* (30. 1.);
- rozhovory o výstavě *KOMenský v KOMiksu* s Markétou Pánkovou: v Rádiu DAB Praha, ČT – Studio 6, Rozhlase pro zahraniční vysílání, Českém rozhlase Dvojka;
- článek M. Pánkové *Národní oslavy J. A. Komenského* v Listech Prahy 1;

únor

- článek M. Pánkové *KOMenský v KOMiksu* v Kam po Česku;
- rozhovor s M. Pánkovou, K. Smolíkovou, L. Fibrichem pro ČT:D, pořad *Zprávičky* o výstavě *KOMenský v KOMiksu*;

březen

- konference učitelů waldorfských škol – téma setkání: lidská důstojnost;
- Slavnostní otevření nové stálé expozice *Mundus Comenii – Svět Komenského* v Naardenu – ODLOŽENO na rok 2021;
- Pedagogická knihovna J. A. Komenského zpřístupnila ve svých prostorách pokračování úspěšné výstavy *Uč se moudrým býti! Orbis pictus v běhu věků II*;
- animované dokumenty o životě a díle Jana Amose Komenského (*Staleté kořeny 1918-2018*);
- *Sobotní Dobré ráno* (M. Pánková);
- *Úžasně životy* na Českém rozhlase 2 – Alfred Strejček o osudech J. A. Komenského;
- článek M. Pánkové *Můj život s Komenským* v Listech Prahy 1;
- Den otevřených dveří ke dni 28. 3. (součást komentované prohlídky K. Smolíkové) - ZRUŠENO;
- přednáška M. Pánkové *Ve znamení výročí J. A. Komenského*, připravována ve spolupráci s MK v Praze, odd. Pragensii, UK-pragensia v NPMK – ZRUŠENO;

- on-line projekty na webu NPMK: *Kvízy o Učitelích národů, Komenský je s Vámi – DOMINO*

duben

- článek M. Pánkové, J. Šimka *Jan Amos Komenský a Praha* v Listech Prahy 1;
- článek M. Pánkové *Národní oslavy J. A. Komenského* v Literárních novinách, příloha *Harmonie*;

červen

- přednáška M. Pánkové *Komenský - myslitel a humanista* v Uherském Brodě;
- rozhovor M. Pánkové na ČT1 – pořad *Sama doma* o soutěži *Komenský do tříd!*

červenec

- přednáška M. Pánkové *Portréty J. A. Komenského napříč staletími (O Komenském, jak ho neznáte)* v Nostickém paláci;
- ukončení výstavy *KOMenský v KOMixu* – odloženo na 30. 6. 2021;
- varhanní koncert *Labyrint světa a ráj srdce* v bazilice sv. Václava v Praze;

srpen

- *K poctě Jana Amose Komenského – Labyrint světa a ráj srdce* – komponovaný pořad spojující část díla se sborovými skladbami – odloženo;
- natáčení příspěvku o Alfredu Strejčkovi *Můj život s Komenským*, účast Pánková, filmový štáb manželů Křenových pro pořad *Cesty víry* na ČT2;

září

- zahájení výstavy *Komenský v obrazech* v Moravské zemské knihovně;
- zahájení výstavy *Poutník, jenž se vrací* v Litoměřicích;
- zahájení výstavy *J.A.K.: Komenský v kulturách vzpomínání* v Akademii věd ČR;
- konference *Mezi Labyrintem a Cestou světla: Raně novověké metafory vědění a Jan Amos Komenský* – ODLOŽENO;
- *Verbu Jan Amos Komenský. Ani koronaviru se nedoparilo zamezit oslavám výročí Učitele národů* - rozhovor v Učitelských novinách s M. Pánkovou;
- slavnostní předání medaile J. A. Komenského dr. Heleně Schwarzové (z České školy Neapol);
- aktualizace podmínek soutěže *Komenský do tříd!*

říjen

- *The Comenius Academic Club* – konference *I poražení mají někdy pravdu* (prof. Jaroslav Pánek, prof. Karel Raška a prof. Jiří Málek) – zrušeno;
- přednáška M. Pánkové *Portréty J. A. Komenského napříč staletími (O Komenském, jak ho neznáte)*, ve spolupráci s Městskou knihovnou v Praze – UK pragensia v NPMK – zrušeno

listopad

- Mezinárodní komeniologická konference – *Comenius and Pansophia: Search for System, Method and Harmony of All Things* – odloženo na r. 2021;
- *Sdružení evangelikálních teologů J. A. Komenský – biskup, teolog a kazatel: jeho odkaz pro 21. století* – uskutečněno on-line;
- vydání publikace *Jan Amos Komenský v kostce. Malá encyklopedie českého génia staletí* Markéty Pánkové – recenze ve *Vestníku slavjanskich kultur* (ruský bohemista prof. G. P. Melnikov z Institutu slovanských jazyků Ruské akademie věd);

- prezentace knihy *S KOMenským do KOMixsu* odloženo na r. 2021;
- živý vstup pro Radio Proglas, název pořadu: *Jan Amos Komenský dnes*, pořad byl věnován kulturnímu a vzdělávacímu odkazu J. A. Komenského (M. Pánková);
- rozhovor o Finspöngském rukopisu²⁹ v Českém rozhlasu Vltava (M. Pánková);
- rozhovor o on-line čtení z děl J. A. Komenského v Radiu Prague International (M. Halířová);
- Český rozhlas Dvojka, pořad *Po Česku* – rozhovor M. Pánkové s redaktorem V. Žmolíkem na téma *Po stopách Komenského*, návštěva míst spojených s jeho životem;
- ČT 24, Studio 6 Víkend – rozhovor na téma *Výuka podle J. A. Komenského* (M. Pánková);
- ČT 24, cyklus Historie.cs, pořad s názvem *Poutník labyrintem světa* (redaktorka a moderátorka M. Koldinská, účastníci: M. Pánková a T. Knoz);
- *Křesťanský magazín*, *Sváteční slovo Petra Jana Vinše*, *Cesty víry – Vivat Comenius* – Alfred Strejček a Štěpán Rak;
- *Celý svět čte Komenského* – on-line maraton četby Komenského díla po celém světě (za NPMK M. Halířová)

prosinec

- výstava *Comenius 1592-1670* v Jízdárně Pražského hradu – připravilo Moravské zemské muzeum – odloženo.

průběžně

- Soutěž *Komenský do tříd!*

A.5.4 Spolupráce se školami a univerzitami

NPMK na základě požadavků průběžně poskytovalo odborné konzultace základním, středním, vyšším odborným a vysokým školám v ČR. Ke stálé expozici jsou pro mladší a starší žáky základních a studenty středních škol k dispozici pracovní listy.

Na základě zájmu jsou poskytovány komentované prohlídky a informace o badatelských možnostech v NPMK. Univerzitám jsou nabízeny také možnosti využití muzejního fondu pro zpracování bakalářských či magisterských prací (i prostřednictvím členů vědecké rady ředitelky NPMK).

A.5.4.1 Vzdělávací programy

Tento segment činnosti byl též silně ovlivněn vládními opatřeními v souvislosti s šířením nákazy covid-19. Většina edukačních programů byla realizována v období leden–březen (33 programů), v měsících červen–září se uskutečnilo 25 programů. V první polovině roku probíhala závěrečná fáze celonárodního projektu „Pokusné ověřování“, v rámci tohoto projektu se vzdělávacího programu v pedagogickém muzeu v tomto roce zúčastnily čtyři školní skupiny.

Největší zájem ze strany objednavatelů byl o programy, které mají souvislost s osobností J. A. Komenského a právě probíhající výstavou *KOMenský v KOMixsu* a

²⁹ Po tři století ležel anonymní rukopis Komenského předmluvy *Europae lumina* a *Dedikace třem královstvím* ve švédském Norrköppingu. Jeho originál našla historička Blanka Karlsson. Pořad připravila Jana Davidová.

o program, přibližující stálou expozici muzea, přehled dějin školství a pedagogiky na našem území.

Vzdělávací programy v muzeu:

- *Pojď sem, dítě* (o J. A. Komenském), celkem realizováno: 13 programů pro 225 žáků;
- *Z babiččiny a mamínčiny aktovky*, celkem realizováno: 2 programy (z toho 1 v rámci pokusného ověřování) pro 36 žáků (z toho 19 v rámci pokusného ověřování);
- *Ve škole české královny Marie Terezie*, celkem realizováno: 2 programy pro 42 žáků;
- *Středověká škola*, celkem realizováno: 3 programy pro 58 žáků;
- *KOMenský v KOMixu*, celkem realizováno: 21 programů (z toho 2 v rámci pokusného ověřování) pro 348 žáků (z toho 32 v rámci pokusného ověřování);
- *Malý pisář*, celkem realizováno: 25 programů (z toho 12 v rámci pokusného ověřování) pro 421 žáků (z toho 196 v rámci pokusného ověřování).

Celkem bylo realizováno: **60 programů** (z toho 4 v rámci pokusného ověřování) pro **1061 žáků** (z toho 59 v rámci pokusného ověřování).

Další aktivity:

- *Odkaz J. A. Komenského* – samostatná práce s pracovními sešity ve stálé expozici, celkem realizováno **17 návštěv** (z toho 1 v rámci pokusného ověřování), zúčastnilo se **303** žáků a studentů (z toho 8 v rámci pokusného ověřování);
- *Škola včera, dnes a zítra* celkem realizována 1 přednáška pro 30 studentů
Celkem realizována: 1 odborná přednáška pro 30 studentů.

Vzdělávací programy v PK:

Od jarních měsíců byly vzdělávací aktivity poznamenány uzavřením škol a rušením již dohodnutých termínů.

Proběhly tyto pořady:

- *Jak číst příběh, když to ještě neumím* – 6 programů pro MŠ;
- *Na chvíli ilustrátorem a Klíč ke čtenářskému deníku* – celkem 4 programy pro 1. stupeň ZŠ;
- *Jak se chránit na sociálních sítích* – celkem 1 program pro 2. stupeň ZŠ;
- *Informační zdroje* – celkem 3 programy pro SŠ.

Celkem bylo realizováno: **14 programů** pro **308 účastníků**.

Pro potřeby škol a odborné veřejnosti byla vytvořena série kvízů s tématem *Život a dílo J. A. Komenského* publikovaná on-line, vznikly 4 videozáznamy přednášek na témata čtenářské a informační gramotnosti pro potřeby setkání Českých škol bez hranic a dále vznikly tři videozáznamy přednášek o současné dětské literatuře, publikované na videokanálu NPMK.

Přehled návštěvnosti vzdělávacích pořadů PK v r. 2020

Vzdělávací programy	Přímý kontakt	on-line	celkem 2020
počet lekcí	14	2	14
počet žáků	280	66	346
pedagogický doprovod	28	2	31
Přednášky pro odbornou veřejnost	24	50	74
Kurzy trénování paměti	73	137	200
Den otevřených dveří	0	0	0
U3V	60	0	60
Celkový počet osob	479	514	993

Celkem bylo v NPMK realizováno: **74 aktivit** (z toho 4 v rámci pokusného ověřování) pro **1369 žáků** (z toho 59 v rámci pokusného ověřování).

NPMK uspořádalo:

- 1 komentovanou prohlídku stálé expozice se zaměřením na dějiny školství pro 20 studentů Vysoké školy ekonomické v Praze.

Pedagogická knihovna realizovala:

- workshop pro učitele a knihovníky *Jak na čtenářskou dílnu*. Témata workshopů: Pragensie pro děti, beletrie pro kluky, historický román pro děti, dystopický román, populárně naučná literatura ve vlastivědě a zeměpisu;
- pro širokou veřejnost knihovna připravila kurzy Trénování paměti pro začátečníky i pokročilé. V r. 2020 proběhly celkem 2 cykly vždy po 5 lekcích;
- ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UK v Praze pořádala přednášky v zimním semestru Univerzity třetího věku. Z důvodů vyhlášení nouzového stavu byla realizována jen jedna přednáška z plánovaného cyklu.

A.5.4.2 Podpora čtenářské gramotnosti

Na podporu čtenářské gramotnosti, čtenářství a společenské prestiže četby uspořádala PK ve spolupráci s Klubem dětských knihoven SKIP již 27. ročník ankety Suk – čteme všichni 2019 celostátní anketu dětských čtenářů, kde hlasují pro svoji oblíbenou knihu, vydanou v České republice v uplynulém roce, děti, které opravdu čtou). Cílem celé akce je upozornit pedagogickou i ostatní veřejnost na nové tituly v oblasti literatury pro děti a mládež. Anketa je pojmenována po Františku Václavu Sukovi, předním pedagogovi a zakladateli Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež.

Od r. 2014 PK průběžně naplňuje projekt Čteme spolu (cteme.npmk.cz) určený pro žáky se specifickými obtížemi při čtení a pro začínající čtenáře. Dalším sledovaným cílem je podpora dalšího vzdělávání pedagogů praktických a speciálních škol. Na internetových stránkách jsou pravidelně zveřejňovány odborné rešerše s nabídkou využití služeb elektronických či papírových kopií. Web lze využít na podporu čtenářské gramotnosti i na běžných základních školách v rámci výuky pro 1. stupeň.

A.5.4.3 Specializované webové stránky

Pro potřeby pedagogické i široké veřejnosti byly vytvořeny tyto speciální aplikace:

- stránky na podporu čtenářské gramotnosti a výuky na praktických a speciálních školách Čteme spolu (cteme.npmk.cz);
- stránky Centra pro školní knihovny (esk.npmk.cz);
- interaktivní mapa (Ne)zapomenuté pomníky (1914-1918.npmk.c);
- Digitální knihovna PK Kramerius (kramerius.npmk.cz).

A.5.5 Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost

NPMK poskytovalo individuální odborné konzultace badatelům. NPMK poskytovalo informace z dějin školství pracovníkům MŠMT a jeho přímo řízeným organizacím, dalším institucím a médiím.

NPMK prezentovalo svou publikační a vzdělávací činnost na veletrhu *Památky – muzea – řemesla 2020*, který proběhl ve dnech 13.–16. 2. 2020.

A.5.5.1 Prezentační činnost a spolupráce s médii

Rok 2020 byl z hlediska vzdělávání, koncepce a prezentace instituce neobvyklý. NPMK se muselo soustředit na intenzivní propojování s veřejností v on-line prostoru, vznikala nová alternativa vzdělávání. Mnoho periodik přešlo na on-line publikování svých novin či časopisů, některé zůstaly u klasického výtisku. Obě možnosti NPMK využívalo ke svému zviditelnění. Úspěchem bylo frekventované natáčení České televize, ke kterému došlo v instituci za r. 2020 desetkrát. NPMK nabízelo pravidelné informativní zprávy formou newsletteru, který byl od května 2020 rozesílán všem základním a středním školám a některým médiím pravidelně jednou za měsíc. Též vzniklo 23 tiskových zpráv. NPMK začalo spolupracovat s novými institucemi jako je Nakladatelství Portál či Krajánek ve světě. Především se soustředilo v rámci Národních oslav výročí J. A. Komenského na projekty jako je Komenský do tříd!, přičemž od nového školního roku přišla díla od téměř 40 škol, či na on-line interaktivní programy (např. kvízy o J. A. Komenském či k výročí Bílé hory). V dubnu 2020 byl založen instagramový profil NPMK, který získal již přes 500 sledujících. Hlavní facebooková stránka zvýšila svůj počet přibližně o tři stovky sledujících na celkových 1003. Značný rozmach zažila od podzimu 2020 facebooková stránka „Komenský do tříd“.

Spolupráce s rozhlasem

- Rádio DAB Praha – hovořila M. Pánková o výstavě *KOMenský v KOMiksu* (30. 1. 2020);
- Český rozhlas Dvojka – hovořila M. Pánková o výstavě *KOMenský v KOMiksu* (31. 1. 2020);
- Rozhlas pro zahraniční vysílání – výstava *KOMenský v KOMiksu* (31. 1. 2020);
- ČT :D – pořad Zprávičky – hovořila M. Pánková, tvůrci výstavy *KOMenský v KOMiksu* – Klára Smolíková, Lukáš Fibrich (3. 2. 2020);
- Český rozhlas dvojka – Sobotní Dobré ráno – hovořila M. Pánková o odkazu J. A. Komenského (28. 3. 2020);
- Radio Proglas – hovořil Jan Šimek o historii vzdělávání (1. 9. 2020);
- Radio Prague International – hovořila Martina Halířová o maratonu on-line čtení z díla J. A. Komenského (13. 11. 2020);
- Český rozhlas Vltava – hovořila M. Pánková o Finspöngském rukopisu;

- Radio Proglas – hovořila M. Pánková o odkazu J. A. Komenského (16. 11. 2020).

Spolupráce s televizí

- Česká televize – Studio 6 – reportáž o zahájení výstavy *KOMenský v KOMiksu* – živě (31. 1. 2020 ČT1);
- Česká televize – Zprávičky – zpráva o výstavě *KOMenský v KOMiksu* (4. 2. 2020 ČT1);
- Televize Noe – Zpravodajské Noeviny – výstava *KOMenský v KOMiksu* (4. 2. 2020);
- Česká televize – Sama doma – Markéta Pánková informovala o odkazu J. A. Komenského a o soutěži *Komenský do tříd!* (4. 6. 2020 ČT1);
- Česká televize – Sama doma – příspěvek o Alfredu Strejčkovi *Můj život s Komenským* (30. 8. 2020 ČT1);
- Česká televize – Wifina – Martina Halířová promluvila o reformách Marie Terezie (4. 9. 2020 ČT:D);
- Česká televize – Wifina – hovořila spisovatelka Klára Smolíková o výstavě *KOMenský v KOMiksu* a publikaci *S Komenským do komiksu* (11. 9. 2020 ČT :D);
- Studio 6 Víkend – M. Pánková přiblížila téma *Výuka podle J. A. Komenského* (14. 11. 2020 ČT24);
- Česká televize – Historie.cs – Markéta Pánková se účastnila odborné diskuse o životě a odkazu J. A. Komenského (14. 11. 2020 ČT24);
- Česká televize – Cesty víry – Vivat Comenius – poskytnutí publikace Markéty Pánkové – *Jan Amos Komenský v českém a světovém výtvarném umění (1642-2016)* (15. 11. 2020 ČT2);
- Česká televize – natáčení pořadu *J. A. Komenský jako ideologický nástroj, obchodní značka či národovecký symbol, aneb „Učitel národů“ využitý a zneužitý v proměnách času* pro Křesťanský magazín (15. 11. 2020 ČT2);
- Česká televize – natáčení pořadu *Sváteční slovo Petra Jana Vinše* o J. A. Komenském (15. 11. 2020 ČT2);
- Česká televize – Události – Jan Šimek o školních obrazech (ve vysílání 5. 1. 2021 na ČT1), Edita Vaníčková o pomnících z první světové války v rámci projektu *(Ne)zapomenuté pomníky* (10. 1. 2021 na ČT1).

Spolupráce s tiskem

- časopis Kam po Česku – článek *KOMenský v KOMiksu* (12. 2. 2020);
- Mladá fronta DNES – článek *Učitel národů chtěl hru, tak dostal komiks* (18. 2. 2020);
- Listy Prahy 1 – článek *Můj život s Komenským* (měsíčník březen 2020);
- Učitelství č. 10/2020, roč. 123, rozhovor *Netradiční výstava v tradičním muzeu čeká na vás v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského v Praze* (březen 2020);
- Listy Prahy 1 – článek M. Pánkové a J. Šimka *Jan Amos Komenský a Praha*, duben 2020;
- Literární noviny – článek *Národní oslavy J. A. Komenského* – příloha Harmonie (duben 2020);

- Brodský zpravodaj – článek M. Pánkové *Odhalení pamětní desky na zdi bývalé německé věznice ve Vratislavi (Kletschkaustrasse 35)* (květen 2020);
- Listy Prahy 1 – článek *Jarní akce v Národním pedagogickém muzeu na Malé Straně* (měsíčník květen 2020);
- Mladá fronta – článek *Děti si jdou pro podivné vysvědčení* – hovořila Jana Bartošová (26. 6. 2020);
- Řízení školy – on-line článek *Na pomoc školám v období koronaviru i po něm* (21. 4. 2020); on-line článek *Komenský je s Vámi doma!* (3. 5. 2020); on-line článek *Interaktivní vzdělávací program na téma: 400. výročí bitvy na Bílé hoře* (7. 11. 2020);
- Česká škola bez hranic – XII. konference českých škol v zahraničí – poskytnutí přehledu činností NPMK pro *Týden češtiny ve světě* (srpen 2020);
- Učitelství 31/2020, roč. 123, rozhovor *V erbu Jan Amos Komenský. Ani koronaviru se nedopářilo zamezit oslavám výročí Učitele národů* s M. Pánkovou (září 2020);
- Učitelství měsíčník – *Komenský do tříd! a Branná výchova* (říjen 2020);
- Týdeník Rozhlas – článek *Komenského škola a jeho dílna lidskosti*, poskytnutí Komenského v roušce (listopad 2020);
- Časopis Krajánek – rozhovor s Romanem Škodou o přínosu a odkazu J. A. Komenského (příloha čísla listopad 2020);
- Haló noviny – článek *Dějiny nezačaly 17. listopadu 1989* – čerpání informací z publikace Jany Bartošové *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939* (30. 11. 2020).

V r. 2020 se Mgr. Eva Houserová zúčastnila za NPMK vyhodnocení soutěže *Komenský a my* v Brandýse nad Orlicí, pracovala v porotě na vyhodnocení došlých prací kategorie B, esejí na zadané téma. NPMK je metodickým centrem pro soutěž.

A.5.5.2 Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity

Vernisáže

30. 1. Vernisáž výstavy **KOMenský v KOMixsu: Kreslený život „Učitele národů“** v NPMK, výstava plánována do 31. 12. 2020, prodloužena do 30. 6. 2021. Komiksově zpracování života a díla J. A. Komenského je určeno všem zájemcům bez rozdílu věku. Výstava získala záštitu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

10. 3. Vernisáž výstavy **Uč se moudrým býti. Orbis pictus v běhu věků II.** Ke zhlédnutí v PK do 30. 6. 2020. Repríza společné výstavy Národního muzea a Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského *Uč se moudrým býti! Orbis pictus v běhu věků* představila ve veřejných prostorách PK jedno z nejslavnějších děl Učitele národů.

8. 10. Zahájení výstavy **Emil Musil Daňkovský. Řídící učitel v Mokré.** Proběhlo on-line.

15. 10. Zahájení výstavy **Božena Němcová v učebnicích. Proměny obrazu Boženy Němcové v učebnicích a čítankách.** Proběhlo on-line.

Další akce

13. 1. **Workshop pro učitele a knihovníky. *Jak na čtenářskou dílnu.*** Téma Pragensie pro děti – setkání v PK.

27. 1. 2020 **Workshop pro učitele a knihovníky. *Jak na čtenářskou dílnu.*** Téma beletrie pro kluky – setkání v PK.

10. 3. Výstava ***Naše slabikáře: Historie a současnost.*** Výstava byla zpřístupněna on-line 31. 1. – 31. 12. 2020.

10. 3. Vyhlášení kampaně ***Čtenář roku 2020*** a uvedení knihy ***PK 100 – Sto let Pedagogické knihovny J. A. Komenského.***

27. 6. 2020 Přednáška M. Pánkové na téma ***Komenský – myslitel a humanista.*** Místem konání byl Chrám M. Jana Husa, pořadatelem akce byla Církev čsl. husitská v Uherském Brodě.

9. 7. 2020 Přednáška ***Portréty J. A. Komenského napříč staletími (O Komenském, jak ho neznáte).*** Místem konání přednášky byl Nostický palác, Maltézské nám. 1, Praha 1, pořadatelé Spolek Praha-Cáchy/Aachen a NPMK.

2. 9. Slavnostní předání **Medaile J. A. Komenského** v NPMK dr. Heleně Schwarzové, ředitelce České školy, Neapol, Itálie. Laureátka obdržela 2. 9. medaili za prosazování české kultury a jazyka a za aktivní podíl na spolupráci s NPMK. Akce se uskutečnila v NPMK.

4. 9. **Připomínka památky Margit a Jiřího Beckových**³⁰ Na jejich poslední známé adrese v Praze 1 byly položeny tzv. Stolpersteine³¹. Položení iniciovalo NPMK za finanční podpory Nadačního fondu P. Pittra a O. Fierzové a ve spolupráci s Veřejně prospěšným spolkem na podporu osob dotčených holocaustem.³² Touto formou došlo k důstojnému uctění památky bývalých spolupracovníků P. Pittra, kteří naprosto nezištně bez nároku na odměnu pomáhali s výchovou dětí v Milíčově domě, a kteří nepřežili holocaust.

21. 9. **Workshop pro učitele a knihovníky. *Jak na čtenářskou dílnu,*** téma dystopický román pro děti, setkání v PK.

19. 10. **Workshop pro učitele a knihovníky. *Jak na čtenářskou dílnu,*** téma populárně-naučná literatura ve vlastivědě a zeměpisu, setkání v PK.

11. 11. Ocenění aktivních přispěvovatelů projektu ***(Ne)zapomenuté pomníky 2020*** proběhlo on-line.

26. 11. proběhlo on-line **100. výročí bibliografie dětské literatury F. V. Suka.**

³⁰ Spolupracovnice P. Pittra, učitelka hudby, jako dobrovolníci se spolu s manželem věnovali dětem v Milíčově domě, oba manželé zahynuli během holocaustu.

³¹ Doslova „kameny, o které je třeba klopýtnout“ (pohledem) .

³² Slavnostního aktu se zúčastnili mj.: pamětnice - bývalé dítě z Milíčova domu paní Blanka Sedláčková, velvyslanec státu Izrael Daniel Meron, starosta MČ Praha 1 Petr Hejma, ředitelka NPMK Markéta Pánková, Katrin Bock z kulturního oddělení Německého velvyslanectví a zástupci Nadačního fondu P. Pittra a O. Fierzové.

10. 12. uskutečnilo se on-line **Ocenění vítězů soutěže *Ilustrace pro Boženu N.***

Přehled návštěvnosti muzea

Návštěvníci v muzeu (včetně účastníků vzdělávacích programů)	Počet návštěvníků výstav NPMK zapůjčených jiným institucím	Celkem návštěvníků	Vzdělávací programy a přednášky (včetně samostatné práce s prac. sešity ve stálé expozici)		Akce pro veřejnost pořádané muzeem (Den učitelů, Den muzeí, Muzejní noc atd.)		Ostatní akce (kulturně-vzdělávací akce, vernisáže, konference apod.)	
			počet programů	počet osob	počet akcí	počet osob	počet akcí	počet osob
2298 z toho 87 zdarma	25 036	27 334	60	1069	0	0	0	0

A.5.6 Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích a ostatních akcích jiných subjektů

A.5.6.1 Akce uskutečněné

31. 1. – 2. 2. Účast na 20. ročníku akce **Ledová Praha**³³. Pořadatelé Pionýr a Nadace Dětem 3. tisíciletí.

13. 2. Účast na 8. ročníku veletrhu **Památka-muzea-řemesla** (13. 2. – 16. 2. Praha – Letňany) s prezentací aktivit NPMK.

10. 3. Vyhlášení ocenění **Čtenář roku 2020–Učitel** v PK.

16. 6. Zasedání **Pražské sekce AMG** (účast M. Pánková), Umělecko-průmyslové muzeum, řešení situace muzeí během pandemie koronaviru, otázka konání Pražské muzejní noci.

2. 7. Zahradní **slavnost na Polském velvyslanectví**, kde proběhlo rozloučení s blízkou spolupracovnicí NPMK, Marzenou Krajewskou, radou velvyslanectví, účast M. Pánková.

22. 9. **Sněm SOPVP** – Sdružení osvobozených politických vězňů a pozůstalých. Místo konání: Karolinum, účast M. Pánkové, zvolena členkou předsednictva tohoto sdružení.

³³ Akce zahrnovala čtyři desítky zlevněných a volných vstupů, koncert Děti dětem (1. února v KCP), jehož program tvořilo vystoupení dětí – úspěšných účastníků otevřené kulturní soutěže Pionýrský Sedmikvítek. Na koncertě byly předány i Putovní poháry předsedy vlády za dlouholetou práci s dětmi v oblasti kultury. Připojily se i další známé instituce, jako například Pražský hrad, Muzeum Policie ČR, Staroměstská radnice, Národní zemědělské muzeum či Muzeum Karla Zemana, Památník heydrichiády, Illusion art museum Prague, NaFILM, Galerie Tančící dům atd.

15. 11. **Reading Comenius Universally** (on-line) čtení kapitoly 5. z Informatoria školy mateřské (účast M. Halířová). Nepřetržitě on-line čtení z díla Jana Amose Komenského, které bylo originální připomínkou výročí 350 let od myslitelova úmrtí. Pořadatel Filosofický ústav AV ČR.³⁴

17. 11. Mezinárodní den studentstva jako připomínka nacistických represí a **uzavření českých vysokých škol** v listopadu 1939, účast na slavnostním pokládání věnců před Hlávkovou kolejí, pořadatel Svaz bojovníků za svobodu, účast M. Pánková.

Semináře a konference uskutečněné

24. 2. **Seminář *Nové metody výuky o holocaustu***, místo konání: Krajský úřad Jihomoravský kraj, pobočka Cejl, Brno-střed-Zábřovice, námětem byla výměna zkušeností a seznámení s novými trendy ve výchově k odmítání antisemitismu, účast M. Pánková.

28. – 29. 2. Mezinárodní **konference 100 let od přijetí Ústavní listiny Československé republiky. Historické, politické a právní souvislosti**, která se konala v Hlavním sále Senátu Parlamentu ČR, účast M. Pánková.

21. 4. Konference: ***Virtuální muzeum II***– E. Baronová. Konference Virtuální muzeum byla zaměřena na digitalizaci a virtuální prohlídky expozic. Proběhla on-line.

17. 6. **Seminář k 3D skeneru vila Pelé**, místo konání Malá vila Pellé (PNP) – firmou General Copy byl prezentován 3D skener Widetek 36Art vhodný pro skenování obrazů a umožňující bezkontaktní digitalizaci.

30. 7. – 7. 8. **XII. mezinárodní konference českých škol v zahraničí** on-line, E. Vaníčková Makosová s příspěvkem *Současná literatura pro děti a mládež*.

18. 8. **Seminář propojování jmenných autorit s Wikipedií a Wikidaty**, Národní knihovna ČR, J. Kubátová.

8. 9. **Psychologické hry v komunikaci se seniory**, seminář Pedagogické fakulty UK, místo konání Městská knihovna Kolín, seminář určený knihovníkům – trenérům paměti byl zaměřen na praktické využití znalosti psychologických her při práci se seniory a na efektivní zvládnutí náročných komunikačních situací. Psychologické hry vychází z teorie transakční analýzy a představují dvojité sdělení, kdy něco je současně řečeno, ale řada dalšího skryto. Jsou běžnou součástí každodenního života a práce se seniory. Účast A. Kratochvílová.

16. 9. Mimořádné **plenární zasedání Českého výboru ICOM**, místo konání Národní muzeum v Praze – Historická budova (NM; Václavské nám., Praha 1), účast M. Suchomelová a J. Šimek.

12. 10. ***Aktuální trendy v muzejní edukaci a prezentaci IV***: seminář pořádaný Muzeem Brněnska a Komisí pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku AMG – M. Halířová s

³⁴ viz: <http://komeniologie.flu.cas.cz/cz/aktuality/cely-svet-cte-komenskeho-sobotni-pulnoci-zacina-celodenni-maraton-do-ktereho-se-zapoji-pet-kontinentu-3>

příspěvkem: *Reflexe nouzového stavu v paměťových institucích a školách – projekt Pokusného ověřování Vzdělávací programy paměťových institucí do škol 2019/2020 on-line.*

15.10. **Valná hromada SDRUK.** zpráva o činnosti Sdružení knihoven ČR, zpráva o hospodaření a o přípravě projektu Knihovny současnosti. Účast E. Vaničková Makosová.

5. 11. **Muzeologický seminář (NZM) Cesty sbírkových předmětů v Národním zemědělském muzeu,** on-line účast M. Suchomelové.

19. 11. **Communication Summit Mluvme jako lidi,** plánované místo konání DOX v Praze 7-Holešovice, on-line.

Panelový příspěvek: Komunikace, *KOMenský v KOMixsu*, možné formy prezentace. Účast M. Pánková.

24. 11. **Rada portálu Knihovny.cz.** on-line kolokvium: projednání stavu, vývoje a propagace projektu Centrálního portálu knihoven. Účast E. Vaničková Makosová.

8. 12. Dílna knihovníků – trenérů paměti s názvem *Hrátky s pamětí*, seminář pro profesní vzdělávání trenérů paměti, který se pořádá každý rok, proběhl on-line. Zazněly příspěvky na téma např.: Trénování on-line v době pandemie, Virtuální U3V, plánované akce na rok 2021 v rámci sekce trenérů paměti SKIP. Účastník A. Kratochvílová.

22. 12. **Pro uživatele mozku,** on-line seminář, (pořadatel EURAG – centrum pro trénování paměti, Česká společnost pro trénování paměti a mozkový jogging) povinný odborný seminář akreditovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, účastník A. Kratochvílová.

1. 12. **Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2020-21.** konference, on-line, I. Hronovská a M. Suchomelová.

20. 12. Spolupráce na přípravě výstavy v Jízdárně Pražského hradu *Comenius (1592–1670). Jan Amos Komenský a jeho doba* a na přípravě doprovodného programu *V síti Pansofie*³⁵, Moravské zemské muzeum, Brno.

Vernisáže výstav

10. 6. vernisáž výstavy *Telč a jezuité. Řád a jeho mecenáši.* Místo konání Univerzitní centrum Masarykovy univerzity v Telči, 11. 6. – 13. 9. 2020. Partneři projektu: Historický ústav AV ČR, Národní památkový ústav a Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. Účast: M. Pánková, J. Pánek, L. Dani.

7. 9. vernisáž výstavy *Komenský v kulturách vzpomínání*, 8. 9. – 21. 10. 2020, Akademie věd ČR, Národní 3, Praha 1. Výstava nabídla prezentaci způsobů, jakými byl J. A. Komenský v jednotlivých kontextech prezentován a jak byla upevňována jeho pozice v rámci sdílených kolektivních představ v různých historických obdobích. Připravil Filozofický ústav a Středisko společných činností AV ČR, partneři: NPMK, Muzeum Komenského v Přerově, Muzeum J. A. Komenského Uherský Brod. Účast M. Pánková, R. Škoda, M. Chrobáková.

³⁵ V ateliéru evokující knihovnu učence byl připraven edukační program „V síti Pansofie“. Dobrodružnou, napínavou a především zajímavou formou se pomocí indicií, původních zdrojových dokumentů a zejména knih stanou návštěvníci spoluautory nového uspořádání světa a jeho poznání, které vychází nejen z Komenského díla.

A.5.6.2 Akce neuskutečněné (plánované NPMK a jinými subjekty)

Níže je uveden přehled konferencí, seminářů, školení a badatelských aktivit v r. 2020 v návaznosti na Plán činnosti, které musely být v souvislosti s plněním opatření vlády ČR proti šíření onemocnění covid-19 zrušeny, případně přesunuty.

Termín	Název akce	Místo konání	Opatření
12. 3.	Přednáška M. Pánkové <i>Ve znamení výročí J. A. Komenského</i> , připravována ve spolupráci s MK v Praze, odd. Pragensií, UK-pragensia	NPMK	zrušeno
20. 3.	8. setkání českých škol v Itálii s představiteli českých institucí (MŠMT, MZV, Senátu, ČSBH atd.)	Dům zahraniční spolupráce Praha	zrušeno
28. 3.	Otevření nové stálé expozice MUNDUS Comenií v Naardenu za účasti státních institucí a státních muzeí	Comenius Museum, Naarden, Holandsko	zrušeno
28. 3.	Den otevřených dveří s J. A. Komenským, připraveny speciální programy pro školy ³⁶	NPMK	zrušeno
31. 3.	Prezentace knihy Ivana Pilného <i>Hledáme nové Amose: Učit nebo vzdělávat?</i>	NPMK	zrušeno
jaro 2020	Studium archivních fondů k dějinám školství v Státním archivu Zakarpatské oblasti, pobočka Berehovo. (Mgr. J. Bartošová) Mapování školních budov z doby ČSR in situ v Zakarpatské oblasti a studium archivních (Berehovo) materiálů stavebních záležitostí škol (projekt <i>Historie školních budov</i>). (PhDr. J. Šimek, Ph.D.)	Berehovo, Ukrajina Zakarpátí, Ukrajina	odloženo odloženo
17. 4.	Slavnostní vyhlášení Ceny za literaturu pro děti a mládež <i>SUK</i> –	Muzeum hudby	zrušeno

³⁶ Plánovány byly komentované prohlídky s autorkou výstavy *KOMenský v KOMixu* spisovatelkou Klárou Smolíkovou, dále písářský koutek, pracovní dílničky pro děti, práce s interaktivními prvky v expozici atd.

	<i>Čteme všichni</i>		
duben 2020	<i>Dobré knihy dětem. Současná dětská literatura pro děti a mládež a její využití ve výuce – akreditovaný seminář celoživotního vzdělávání pro učitele a knihovníky</i>	PK	přesunuto na 2021
27.– 29. 5.	<i>15th International “Child and the Book” Conference, Transformation and Continuity: Political and Cultural Change in Children’s Literature from the Past Century to the Present Day</i>	Berlín, SRN	účast zrušena
8.– 9. 6.	Účast na soutěžní projekci - 23. ročník přehlídky muzejních filmů MUSAIONfilm s DVD <i>Křižovatky osudů</i>	Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě	22. – 23. 9. 2020 (nový termín), nakonec přesunuto na 2021
podzim 2020	Studium archivních fondů k dějinám školství v Státním archivu Zakarpatské oblasti, pobočka Berehovo. (Mgr. J. Bartošová) Mapování školních budov z doby ČSR in situ v Zakarpatské oblasti a studium archivních (Berehovo) materiálů stavebních záležitostí škol (projekt <i>Historie školních budov</i>) (PhDr. J. Šimek, Ph.D.)	Berehovo, Ukrajina Zakarpátí, Ukrajina	odloženo odloženo
20. 9.	Konference <i>Mezi Labyrintem a Cestou světla: Novodobé metafory vědění a Jan Amos Komenský</i>	AV ČR	přesunuto na 2021
9.–10. 9.	Mezinárodní konference <i>Od inspektorů škol ke školní inspekci</i> v r. 2021 vyjde sborník s plánovanými příspěvky	NPMK	zrušeno
8. 10.	Celostátní setkání školních knihovníků u příležitosti Týdne knihoven	PK	zrušeno
13. 10.	Koncert <i>K počtě J. A. Komenského. Labyrint světa a ráj srdce</i>	Liberec, kostel sv. Antonína	zrušeno
15. 10.	Seminář Dobré knihy dětem		přesunuto na 2021

19.–21. 10.	Österreichische Nationalbibliothek a studium v odborných univerzitních knihovnách (Historie školních budov)	Vídeň (Rakousko)	neuskutečněno
22. 10.	Prezentace knihy Dany a Tomáše Kasperových <i>Nová škola v meziválečném Československu ve Zlíně</i>	NPMK	zrušeno
23. 10.	Comenius Academic Club – konference	NPMK	zrušeno
27. 10.	Přednáška <i>Portréty JAK napříč stoletími (O Komenském, jak ho neznáte)</i> ve spolupráci s Městskou knihovnou v Praze – UK pragensia	NPMK	zrušeno
2. 11.	Konference: <i>Mateřská škola a předškolní vzdělávání mužským pohledem</i> . Přednáška dr. Šimka na téma: <i>Historie předškolní výchovy v českých zemích</i>		původní termín 18.5., přesunuto na 19.10., pak přesunuto na 2.11., poté přesunuto na r. 2021
3. 11.	Workshop pro učitele a knihovníky. <i>Jak na čtenářskou dílnu–fantasy pro děti</i>	PK	zrušeno
5. 11.	Přednáška prof. PhDr. Jaroslava Pánka, DrSc. z Historického ústavu Akademie věd ČR: <i>Bílá hora a doba J. A. Komenského</i>	NPMK	zrušeno, přednáška byla natočena a prezentována prostř. linku na webu
5.11.–6.11.	Konference: <i>Muzeum jako nástroj prezentace venkovského života, zemědělství a lesnictví</i> Příspěvek M. Suchomelové: <i>Vesnická vs. Stará škola – muzejní expozice - limity prezentace a edukace</i>	Národní zemědělské muzeum, Praha	přesunuto na 15. – 16. 4. 2021
12.11.	Přednáška PhDr. M. Pánkové <i>Portréty J. A. Komenského napříč staletími (O Komenském, jak ho neznáte)</i>	Moravská zemská knihovna, Brno	zrušeno
12.–15.11.	mezinárodní komeniologická konference <i>Comenius and Pansophia: Search for System, Method and Harmony of All Things</i>	Naarden, Holandsko	zrušeno
20. 11.	Křest knihy <i>S Komenským do komiksu</i> , nakl. Portál	NPMK	odloženo
25. 11.	Workshop pro učitele a knihovníky	PK	

	<i>Jak na čtenářskou dílnu</i>		zrušeno
10. 12.	Uvedení knihy „ <i>Čítanka Boženy Němcové</i> “	PK	zrušeno
20. 12.	Zahájení výstavy <i>Comenius 1592-1670</i> (připravilo Moravské zemské muzeum, NPMK spoluautor)	Jízdárna Pražského hradu	odloženo

A.5.7 Rezortní projekty a digitalizace

A.5.7.1 Projekty

NPMK realizuje čtyři resortní projekty, z nichž dva se týkají digitalizace fondů NPMK.

V r. 2020 NPMK pokračovalo v realizaci dlouhodobých resortních projektů ***Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek, Retrokonverze fondu PK, Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu***³⁷ a ***Historie školních budov***.

Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek

Cílem projektu je záchrana a zachování kulturního dědictví v oblasti dějin pedagogiky, školství a učitelstva. Projekt se předkládá každoročně již od r. 2009. Díky prostředkům z tohoto projektu se podařilo zachránit velké množství předmětů dokumentujících výuku.

Projekt je rozdělen na dvě části:

- záchrana³⁸ a zpracování starých tisků ze sbírek NPMK
- záchrana historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

V r. 2020 v rámci projektu:

- byly využity finanční prostředky jednak na poslední fázi restaurování konvolutu třídních knih z první poloviny 19. století, jednak na digitalizaci školních filmů.³⁹

Retrokonverze fondu PK

³⁷ Původní název projektu byl *Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*.

³⁸ Záchranou se rozumí zabezpečení odborného ošetření (konzervování, restaurování) existujících sbírkových předmětů, aby nedocházelo k jejich další deteriorizaci. Jde zejména o staré tisky nebo staré školní obrazy. Tyto (a další) předměty vykazují značnou kyselost, která zapříčiňuje ztrátu elasticity a pevnosti papíru. Někdy lze hovořit o celkové degradaci papíru, která způsobuje lámání a trhání papíru. Restaurátorskými zásahy lze tuto degradaci omezit, případně i zastavit.

³⁹ Součástí podsbírký Školní zařízení a inventář je soubor 850 školních výukových filmů. Jedná se o unikátní kolekci, která svým rozsahem nemá obdobu v jiných paměťových institucích v celé ČR (tento typ filmů není uchován ani v Národním filmovém archivu). NPMK se při vědomí významu této filmové kolekce rozhodlo postupně všechny filmy digitalizovat a zpřístupnit je tak jak badatelům, tak široké veřejnosti (během uzavření muzea pro veřejnost v důsledku epidemiologických opatření byly filmy zveřejňovány na zvláštním kanále na youtube). Systematická digitalizace školních filmů byla zahájena v roce 2017, do konce r. 2020 bylo zpracováno 275 filmů. Jelikož digitalizace je finančně nákladná a počet filmů značný, požádalo NPMK pro další roky o přidělení resortního projektu výhradně na digitalizaci filmů, s jehož pomocí by se zpřístupnění filmů urychlilo.

V r. 2020 PK řešila resortní projekt MŠMT (RETROKONVERZE 2321), zaměřený na zpracovávání literatury pro děti a mládež z fondu Sukovy studijní knihovny pro mládež. Ze sbírek Sukovy knihovny byla vybrána kolekce titulů, obsažených v bibliografii *Dobré knihy dětem* z r. 1920, které byly zpracovány v souvislosti s jejich přípravou k digitalizaci. Dále byl fond do projektu retrokatalogizace zařazován v součinnosti s probíhající revizí fondu dětské literatury signatur I a III a fondu učebnic signatury II. Řešení se účastnila vedle externistů i část odborných pracovníků knihovny.

V rámci řešení projektu se v r. 2020 uskutečnily tyto činnosti:

- analýza nebo tvorba nového záznamu titulu, práce se záznamy monografií, identifikace titulu, přiřazení čísla České národní bibliografie;
- objednávání exemplářů z depozitáře, očištění a drobné opravy, případně provizorní obal svazku a zápis do seznamu k příští vazbě;
- analýzy exemplářů – název, autor, rok vydání, počet stran (při absenci obálek – dohledávání v jiných knihovnách, tištěných bibliografiích);
- zakládání exemplářů a/nebo kontrola a oprava stávajícího, optimalizace signatury, olepování čárovými kódy, označování exemplářů štítky;
- revize titulového záznamu.

Současně probíhalo dohledávání a opravy problémových záznamů z předchozích ročníků retrokonverze.

Statistika:

Celkem bylo v r. 2020 zpracováno **3946 titulů**, z toho **213 titulů** kolekce dětské literatury bibliografie *Dobré knihy dětem*.

Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

Cílem projektu je výrazně zvýšit dostupnost Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové jako mimořádného historického zdroje dokumentů o dějinných událostech 20. století pro badatele i širokou veřejnost na webových stránkách NPMK.

Projekt je realizován od r. 2013. I v r. 2020 probíhala supervize v rámci resortního projektu MŠMT *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*, který předpokládá dle současných stále více uplatňovaných trendů přechod do nového systému Verbis/Portaro, ve kterém probíhá zpracovávání, resp. zpřístupňování záznamů včetně jejich digitálních kopií prostřednictvím on-line databáze, dostupné na webu NPMK.

V letech 2013–2020 díky resortnímu projektu MŠMT *Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu* **probíhala evidence pilotní částí celého digitalizačního procesu**. Cílem projektu pro r. 2020 bylo další rozvíjení vlastní práce s dokumenty pro jejich zpřístupnění prostřednictvím on-line katalogu na webu NPMK. Zároveň se podařilo na základě již zpracovaných materiálů významně obohatit webové stránky a zahájit upřesnění evidence dětí, které prošly zámeckými ozdravovkami. **Cíl daný pro r. 2020 byl více než úspěšně naplněn.**

Do 31. 12. 2020 bylo založeno 519 záznamů. K datu 31. 12. 2020 bylo celkově v databázi Verbis v Kartotéce dětí 6956 záznamů. V databázi Archiválie APP do 31.12. 2020 bylo pořízeno 677 záznamů.

Jedním z výstupů celého projektu se v období uzavření kulturních a vzdělávacích institucí a škol z důvodu protiepidemiologických opatření stal stříhový pořad k 75. výročí osvobození naší vlasti *Židovské „děti“ vzpomínají na Přemysla Pittra*. Tento snímek vznikl na základě digitalizovaných fotografií a dokumentů, cílí primárně na mladou generaci. Je ke zhlédnutí na webových stránkách muzea: <https://www.npmk.cz/pro-skoly/premysl-pitter>.

V r. 2020 vznikl na objednávku NPMK s finanční podporou NF PP a OF také další stříhový pořad manželů Křenových – *„Děti“ Přemysla Pittra vzpomínají*. Tento výukový film byl koncipován jako průřezový stříhový pořad v délce umožňující jeho využití během vyučovací jednotky. Zároveň bude nabízen pro propagaci celého výukového DVD *„Křižovatky osudů. Život bývalých „děti“ P. Pittra“* na školách a při dalších prezentacích.

Specializovaný web *pitter.eu*

Dalším výstupem projektu je subweb *pitter.eu*, jehož součástí je on-line katalog digitalizovaných dokumentů. V on-line databázi je nyní zpřístupněno **7633 zpracovaných záznamů**, u kterých jsou k dispozici digitální kopie dokumentů (pokud se nejedná o citlivá data, v takovém případě je zde informace: „dostupný pouze v badatelně APP“).

Web je k dispozici i v německém a anglickém jazyce.

Historie školních budov

NPMK si vytkló za cíl zpracovat v dlouhodobém horizontu komplexně téma historie školních budov. Prvním krokem k celkovému zpracování tématu se stala výstava *Historie školních budov. Od tereziánských reforem po současnost* (2016–2017). Při této příležitosti byla vydána i stejnojmenná publikace, která představuje problematiku školních budov z hlediska dějin školství a jako taková je vůbec první prací svého druhu v naší odborné literatuře. Národní pedagogické muzeum zároveň na svém webu spustilo interaktivní mapu školních budov, kde jsou postupně zveřejňovány příspěvky ke školním budovám v různých oblastech (na tvorbě příspěvků se podílejí především externí spolupracovníci muzea, mohou se ale zapojit i školy či široká veřejnost).

Práci na Projektu v r. 2020 je možné rozdělit do 3 hlavních oblastí – za prvé výzkumy prováděné odbornými pracovníky muzea, za druhé rozšiřování *Mapy školních budov* realizované externími spolupracovníky a za třetí příprava didaktických materiálů pro školy odbornými pracovníky muzea.

V r. 2020 proběhly tyto odborné práce:

- mapa školních budov (www.skolnibudovy.cz) - za pomoci externích spolupracovníků byla výrazně rozšířena Mapa školních budov; systematicky byly mapovány oblasti v severních a jižních Čechách (konkrétně okresy Česká Lípa, Liberec, České Budějovice, Třeboň);
- výzkum materiálních podmínek meziválečného školství na území Podkarpatské Rusi se zvláštním zřetelem k výstavbě školních budov - v r. 2020 nemohl být uskutečněn terénní výzkum školních budov na území bývalé Podkarpatské Rusi, byl proto postupně tříděn archivní materiál získaný v průběhu minulých cest v Zakarpatském oblastním archivu (zejména fond 21 – Zemský úřad Podkarpatské Rusi – stavební záležitosti škol, fond 28 – Školný referát v Užhorodu, fond 56 – školní inspektoráty);
- *Poznej svoji školu* – v r. 2019 byla připravena akce pro školy *Poznej svoji školu*. Výzva školám byla zveřejněna ve Věstníku MŠMT; během r. 2020 nebyla aktivně propagována (z důvodu epidemiologických opatření v souvislosti s převládající distanční výukou). Propozice zůstávají stále dostupné v příslušné sekci na webu

skolnibudovy.cz, takže mohou nadále sloužit školám, které hledají inspiraci pro svoje projektové dny (garant PhDr. J. Šimek, Ph.D.).

A.5.7.2 Digitalizace

Digitalizace fondů NPMK probíhá v souladu s *Koncepcí digitalizace muzejních sbírek a knihovních fondů NPMK* (z r. 2013) a je rozdělena dle odborných oddělení NPMK na *digitalizaci sbírkového fondu Pedagogického muzea* (sbírkový fond je spravován v souladu se zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy) a na *digitalizaci fondů veřejné Pedagogické knihovny* (fond je spravován v souladu s knihovním zákonem).

Digitalizace sbírkového fondu NPMK probíhá jednak na fotopracovišti NPMK a pomocí knižních scannerů umístěných v PK a v depozitáři ve Lhotě u Dolních Břežan – jde o dvojrozměrné předměty (vysvědčení, školní obrazy, mapy, knihy-titulní listy apod.) a trojrozměrné předměty (fotodokumentace školních pomůcek a zařízení), jednak externím digitalizováním předmětů audiovizuální povahy (školní filmy).⁴⁰ Do konce r. 2020 bylo zpracováno 275 filmů. Dále je vedena v systému Bach pomocná elektronická evidence sbírkového fondu, kdy obrazová dokumentace je součástí karet systematické evidence.

Digitalizace knihovních fondů PK se uskutečňuje vlastními silami v rámci výše uvedené *Koncepce digitalizace muzejních sbírek a knihovních fondů NPMK*

PK v r. 2020 pokračovala v digitalizaci ohrožených bohemikálních dokumentů ve fondech českých knihoven v rámci programu VISK 7 – Kramerius MKČR záměrem ochranného reformátování souboru vybraných historických učebnic vydaných na území českých zemí od r. 1848 do r. 1973. Do tohoto konvolutu byly vybrány exempláře, které byly shledány jako nejvíce ohrožené degradací papírového média a které byly součástí kolekce knih zahrnuté do bibliografického soupisu *Dobré knihy dětem*, který publikoval v r. 1920 zakladatel Knihovny spisů pro mládež V. F. Suk.

PK nadále digitalizovala vlastními silami, nikoliv dodavatelským způsobem. Dotace z projektu byla využita na posílení personální kapacity digitalizačního pracoviště, konkrétně v oblasti přípravy digitalizovaných knih, úprav pořízených obrazových dat v programu ScanTailor a přípravy metadat. Na projektu pracoval tým složený z pracovníků oddělení IT, oddělení akvizice a zpracování fondu a externí zaměstnanci.

Zároveň bylo během realizace projektu ve spolupráci s IT oddělením aktualizováno odpovídající hardwarové a softwarové vybavení, které digitalizačnímu pracovišti umožňuje zpracovávat digitalizáty v souladu s Národním digitalizačním standardem. K realizaci projektu bylo třeba rovněž učinit další časově náročné systémové kroky v oblasti správy knihovních fondů PK, a to:

1. Podmínkou realizace projektu bylo registrovat k digitalizaci vybrané knihovní jednotky do Registru digitalizace (www.registrdigitalizace.cz). Tomu předcházely poměrně rozsáhlé práce v rámci doplnění čísel České národní bibliografie do záznamů vybraných učebnic, a to zejména proto, že některé tituly byly unikátní a bylo třeba je v České národní bibliografii teprve registrovat.
2. Rekatalogizovat soubor vybraných 213 publikací.
3. Provést analýzu digitalizovaných titulů z hlediska autorských a vydavatelských práv k publikacím a možnostem jejich zveřejnění.
4. Posílit odborné znalosti a dovednosti knihovníků v oddělení Akvizice a zpracování fondů PK v oblasti zpracování metadat monografií a jejich dalšího zpracování dle

⁴⁰ V r. 2020 celkem bylo na fotopracovišti digitalizováno 1384 sbírkových předmětů (tj. byly vytvořeny kvalitní elektronické kopie), z toho: Fotografie: 300 ks, Písemnosti a tisky: 780 ks, Historická podsbíрка: 304 ks. Současně bylo v r. 2020 zhotoveno 10 videí (reportáže, výpovědi pamětníků, tutorialy atd.).

Národního digitalizačního standardu. Metadata byla pořizována v souladu se standardem Pravidel pro popis monografií, verze 2.1.2, vydaných Národní digitální knihovnou.

5. Perzistentní URL adresy systému Kramerius jsou ukládány do systému VERBIS k záznamům digitalizovaných knihovních dokumentů a je tak zajištěna i provázanost katalogu PK (PORTARO) s digitalizovanými daty.

Zhodnocení plnění projektu:

1. Záměr digitalizovat 213 historických učebnic z knihovních fondů PK byl splněn. Digitalizovaná data ve formě PSP balíčků byla předána do Národní digitální knihovny dne 29. 1. 2021. V rámci realizace projektu bylo materiálně-technicky i odborně posíleno digitalizační pracoviště NPMK tak, aby bylo možné i nadále digitalizovat knihovní dokumenty PK dle Národního digitalizačního standardu a pokračovat v realizaci projektů v dlouhodobém horizontu mimo rámec programu VISK7 – Kramerius. Tato kvalitativní změna se pozitivně odráží i v zapojení PK v rámci sítě knihoven v ČR (www.digitalniknihovna.cz).

Digitalizace Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové probíhá na základě samostatného projektu od r. 2013 (viz výše – projekt *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*). V r. 2020 bylo vytvořeno 1196 záznamů.

A.5.8 Akreditovaný program

V r. 2019 byla připravena nová žádost o akreditaci vzdělávacího programu s názvem *Dobré knihy dětem. Současná dětská literatura pro děti a mládež a její využití ve výuce*. Tento vzdělávací program vznikl ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UK a Pedagogickou fakultou Univerzity J. E. Purkyně. Hlavním garantem programu je doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D. Akreditaci tomuto programu MŠMT udělilo v prosinci 2020 (č. j.: MSMT-34414/2019-1-1096). Cílem programu je seznámit účastníky s vybranými autory literárních děl pro děti a mládež. Program kursu byl zaměřen zejména na rozšíření námětů na doporučenou četbu zohledňující současné čtenářské zájmy žáků a rozvoj jejich čtenářské gramotnosti.

V r. 2020 NPMK plánovalo uspořádat 6. cyklus vzdělávacích programů akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (ve smyslu zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů). Prezenční forma celodenního semináře s důrazem na praktické dovednosti práce s knihou neumožňovala jeho realizaci v náhradní on-line formě, a proto byly oba plánované cykly semináře přesunuty na r. 2021.

A.6 Zahraniční spolupráce

Zahraniční spolupráce byla dle možností realizována v souladu s Plánem činnosti na r. 2020 za účelem prezentace českých dějin školství. Vzhledem k celosvětové pandemické situaci nemohly být dostatečně naplněny cíle rozvoje stávajících a navazování nových partnerských vztahů s obdobnými muzei, institucemi a společnostmi.

NPMK dále rozvíjelo spolupráci s českými školami v zahraničí, která se realizovala zejména poskytováním výstav v elektronické podobě.

Také tradiční forma mezinárodní spolupráce realizovaná prostřednictvím příprav mezinárodní konference byla poznamenána zdravotními restrikcemi. Mezinárodní konference ***Od inspektorů škol ke školní inspekci. Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu*** (partneři Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze, Historický ústav Akademie ČR, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci ve spolupráci s Humboldt-Universität zu Berlin, Lehr-und Forschungsbereich Historische Bildungsforschung) byla plánována na termín konání 9.-10. 9. 2020. **Akce byla kompletně připravena, nakonec z důvodu zhoršení epidemiologické situace zrušena.** Z neuskutečněné konference je plánováno vydání kolektivní monografie u prestižního německého vydavatelství Klinghardt.

I nadále probíhala spolupráce s polským Oblastním muzeem v Lešně. NPMK se koncem r. 2020 obrátilo na ředitelku Oblastního muzea v Lešně dr. Kamilu Szymańskou s nabídkou spolupráce týkající se vydání polské verze knihy *Jan Amos Komenský v kostce. Malá encyklopedie českého génia staletí* od PhDr. M. Pánkové. Nabídka byla přijata velmi kladně.

Spolupráce s Polskem probíhala i v oblasti nejnovějších dějin. Na počest ukončení druhé světové války byla ve dnech 22. - 24. 1. připomenuta za účasti pracovníků NPMK (PhDr. Markéta Pánková, Mgr. Ela Baronová a Petr Šolar) památka obětí nacismu. Při příležitosti umístění důstojné pamětní desky na zdi rozsáhlého komplexu věznice ve Vratislavi, v níž byli čeští vlastenci (převážně z Moravy) mučeni a popraveni, se zde konal mezinárodní seminář věnovaný českým obětem nacistického teroru v době druhé světové války. Akce byla pojata jako velká událost česko-polských vztahů, proto se jí zúčastnili velvyslanec ČR v Polsku, rada-vyslankyně Polska v ČR, dolnoslezský vojvoda, vratislavský primátor a řada dalších osobností politického a veřejného života. Kromě mnoha polských účastníků přijelo také několik desítek pozůstalých po osobách popravených ve Vratislavi. Na vzniku pamětní desky (autor Petr Kolářský) spolupracovaly M. Pánková a E. Baronová.

Na konferenci dr. M. Pánková přednesla referát *Polska, Śląsk i Wrocław – „czeskie“ miejsca pamięci*. Zdůraznila v ní význam Slezska a Vratislavi jako míst paměti ve starších i novějších dějinách. Vyzdvihla význam nově vytvořené pamětní desky a její souvislost s pamětní deskou, jež připomíná Sonderaktion Krakau (akce na zničení polské inteligence pozatýkáním a částečně povražděním profesorů Jagellonské univerzity a dalších vysokých škol, kteří byli nejprve deportováni právě do tohoto vratislavského žaláře), a s pamětní deskou polských obětí komunismu. Přednáška byla zařazena do kontextu česko-polských vztahů v moderních dějinách a byla přijata jako příspěvek jejich rozvoji. V programu vystoupili i další řečníci. Reportáž z této události odvysílala ČT 1 a regionální televize v Polsku.

V r. 2020 bylo naplánováno pokračování badatelské činnosti v ukrajinských archivech. Výzkum měl být zaměřen na materiální podmínky meziválečného školství na území Podkarpatské Rusi se zvláštním zřetelem k výstavbě školních budov. Tento záměr nemohl být uskutečněn. V případě příznivých podmínek umožňujících bezproblémové cestování bude terénní výzkum školních budov na území bývalé Podkarpatské Rusi dále pokračovat.

V r. 2020 se úspěšně rozvíjela spolupráce s Odborem veřejné diplomacie a krajanů MZV ČR na přípravě prezentací výstavy *Vzdělání pro všechny – Odkaz J. A. Komenského světu*. Projekt umožní na základě smlouvy o spolupráci seznámit zájemce a návštěvníky zastupitelských úřadů ČR s životem a dílem jedné z největších osobností našich dějin. Připraveny budou postupně různé jazykové verze – hotova je již španělská, v přípravě je polská jazyková verze.

NPMK spolupracuje a udržuje kontakty se zahraniční komeniologickou obcí v Japonsku, Koreji, Kanadě, Německu, Polsku, na Slovensku, v Rusku a USA. Pokračuje spolupráce s prestižní organizací *Comenius Academic Club* (New York, USA). NPMK udržuje živé kontakty s přímými potomky Komenského, jednak s rodinou Kallikovou z USA, jednak s potomkem J. A. Komenského žijícím v ČR (Jan Kocourek). O matce Jana F. Kallika, Gertě Kallikové Figulusové, vznikl v r. 2020 text PhDr. Markéty Pánkové *Gerta Figulusová - „dcera českého národa“ z rodu Komenského: životní příběh pohledem komeniologie*, který v anglickém překladu bude uveřejněn v *Comenius Journal*.

Důležitou částí zahraničních kontaktů je prezentace výstav NPMK v zahraničí. Velmi úspěšně se rozvíjela spolupráce s českými školami v zahraničí. Pro své projekty využívaly především potenciál elektronických výstav, s jejichž pomocí prohlubovaly jazykové znalosti a povědomí o významných postavách našich dějin. V r. 2020 byly v zahraničí prezentovány tyto elektronické výstavy NPMK (viz též níže a část A.5.1): *Vzdělávání pro všechny. Odkaz J. A. Komenského* (Kolumbie), *Hurá do školy s Marií Terezií!* (Itálie) a *KOMenský v KOMiksu* (Island, SRN, Itálie, Francie, Rakousko, USA, Belgie).

Dne 6. března podepsali ředitelka NPMK PhDr. Markéta Pánková a prof. Geral Eduardo Mateus Ferro, ředitel Katedry jazyků Národní pedagogické univerzity v Bogotě, Kolumbie, dohodu o zápůjčce výstavy ***J. A. Komenský: Education for All***. Na základě této dohody výstavu představující životní osudy J. A. Komenského a seznamující s jeho přelomovým dílem budou moci zhlédnout také návštěvníci v Kolumbii. Zároveň tímto aktem zahájili spolupráci na vytvoření muzejního koutku, který bude věnován dílu J. A. Komenského. Z těchto důvodů byla prof. Ferrovi rovněž předána tato Komenského díla: ***Labyrint svět a ráj srdce, Kancionál***, publikace Markéty Pánkové: ***Komenský v nás*** (čtyřjazyčné citáty z díla Komenského) a ***J. A. Komenský v českém a světovém výtvarném umění***. Pro univerzitní knihovnu byla také poskytnuta digitalizovaná díla Komenského na disku pro jejich badatelské účely.

Přehled konkrétních akcí v zahraničí a kontaktů se zahraničními subjekty:

Austrálie

- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česká škola Canberra)

Belgie

- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česká škola bez hranic Brusel)

Francie:

- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Spolek Amitié franco-tchèque Provence)

Island:

- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Čeština na Islandu)

Itálie:

- spolupráce s krajským sdružením Associazione Praga a s českými školami v Itálii (Řím, Neapol, Bologna, Milán, Florencie)
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česká škola Milán)
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česká škola Řím)
- elektronická verze výstavy *Hurá do školy s Marií Terezií!* (Česká škola v Neapoli)
- slavnostní předání Medaile J. A. Komenského dr. Heleně Schwarzové, ředitelce České školy, Neapol, Itálie (2. 9.)

Izrael:

- kontakty s „dětmi“ P. Pittra

Kolumbie:

- navázání spolupráce a podpis dohody (6. 3.) s Katedrou jazyků Národní pedagogické univerzity v Bogotě (prof. Ferro), proběhla výměna publikací a proběhne příprava malé expozice o J. A. Komenském
- příprava prezentace výstavy *J. A. Komenský: Education for All*

Německo:

- navázání přeshraniční spolupráce se školou Gymnasium Dippoldiswalde v Sasku, SRN na projektu *Školákem ve válečných letech*
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česka škola bez hranic Rhein-Main)
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česká škola bez hranic Drážďany)
- spolupráce s německými historiky a komeniologů – zejm. s Andreasem Lischewskim, předsedou Deutsche Comenius Gesellschaft (Comenius Jahrbuch)
- spolupráce s „německými dětmi“ P. Pittra

Nizozemsko:

- spolupráce s Muzeem Komenského (Comenius Museum) v Naardenu a nadace Stichting Comenius Museum (členové Nadace řídí naardenské Muzeum Komenského, jmenován nový ředitel dr. John Exalto)
- odhalena deska s citátem Komenského před historickým domem Huis met de hoofden

Polsko:

- spolupráce s Oblastním muzeem v Lešně – příprava publikace *Komenský v kostce* pro vydání v polské jazykové mutaci
- účast na slavnostním odhalení pamětní desky obětem nacismu na věznici ve Vratislavi (22. - 24. 1. 2020)
- účast na mezinárodním semináři k výročí ukončení 2. světové války (22.– 24. 1. 2020) s příspěvkem *Polska, Śląsk i Wrocław – „czeskie“ miejsca pamięci* (M. Pánková)

Rakousko

- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Schulverein Komensky Wien)

Ruská federace:

- spolupráce s ruskými komeniologů – výměna publikací a komeniologických informací

Slovensko:

- spolupráce se slovenskými univerzitami (Nitra, Trnava aj.)

Slovinsko:

- spolupráce se slovinským pedagogickým muzeem (Slovenski šolski muzej, Ljubljana)

Švýcarsko:

- spolupráce se spolkiem MILIDU
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Česká škola bez hranic Curych)

Ukrajina:

- 9. října 2020 otevřel generální konzul České republiky ve Lvově na Fakultě historie, politologie a národní bezpečnosti Východoevropské národní univerzity Lesji Ukrajinky v Lucku výstavu *Vzdělání pro všechny – Odkaz J. A. Komenského světu*⁴¹

USA:

- rozvíjení kontaktů s potomky J. A. Komenského – rodina Kallikova
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Czech and Slovak School of North Carolina)
- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Zastupitelský úřad České republiky ve Washingtonu)

Velká Británie:

- elektronická verze výstavy *KOMenský v KOMiksu* (Czech & Slovak Community and School Bristol CIC)

Mezinárodní organizace:

- spolupráce s UNESCO
- spolupráce s ICOM
- spolupráce s OMEP

A.7 Pokusné ověřování *Vzdělávací programy paměťových institucí do škol*

Reflexe pokusné ověřování za tříleté období

Ve školním roce 2019/2020 MŠMT a NPMK (jako koordinátor PO 1-3) ukončily tříletý projekt *Pokusné ověřování *Vzdělávací programy paměťových institucí do škol**. Tímto projektem splnilo meziřesortní dohodu s MK z r. 2017 týkající se spolupráce vedoucí k posílení výuky kulturních dovedností a znalostí o české kultuře a kulturním dědictví na školách. Během PO došlo k zapojení kulturních institucí do systémů vzdělávání, a to zejména dětí a studentů. Pokusné ověřování probíhalo od školního roku 2017/2018 do školního roku 2019/2020. NPMK během tří let vypracovalo tři závěrečné zprávy o výsledcích mapování zájmu škol o edukační programy paměťových institucí. Závěrečné zprávy byly zveřejněny na webových stránkách muzea <https://www.npmk.cz/pro-skoly/pokusne-overovani/zaverecne->

⁴¹ Výstava byla připravena jako společný projekt spolupráce NPMK a Odboru veřejné diplomacie a krajanů MZV ČR.

[zpravy](#). NPMK též uspořádalo dvě konference určené jak pro edukátory paměťových institucí, tak pro pedagogy základní škol. Projekt i konference potvrdily, že vzdělávání v paměťových institucích rozvíjí v účastnících (žácích) edukačních programů tvůrčí a badatelské postupy a propojuje vzdělávání v širších kontextech. Všichni zúčastnění se shodli, že společným cílem je kultivace mladého člověka a rozvíjení jeho zájmu stále se zdokonalovat. Zkvalitnění výuky žáků pomocí vzdělávacích programů je společným cílem MŠMT a všech pedagogů.

Ve školním roce 2019/2020 byli nově do PO zařazeni zástupci nižších stupňů víceletých gymnázií napříč ČR. Celkem se projektu zúčastnilo 84 škol – 68 ZŠ a 16 víceletých gymnázií. Zároveň došlo k rozšíření počtu paměťových institucí (dále PI). V prvním roce projektu 2017/2018 bylo zapojeno 10 paměťových institucí se 40 objekty, ve druhém běhu se projekt uskutečnil ve 20 paměťových institucích s 55 objekty a v roce 2019/2020 se zapojilo 22 paměťových institucí se 65 objekty.

Během tří let školy navštívily celkem 2834 paměťových institucí, uskutečnily 2632 jednodenních výjezdů, vícedenní výjezdy zorganizovaly 313krát, edukačních programů paměťových institucí se zúčastnilo 162 057 studujících. V průběhu tří let MŠMT vyčlenilo na projekt PO 55 982 500 Kč. Každá škola obdržela na školní pololetí stejnou výši dotace, a to 122 500 Kč/škola/pololetí. V rámci PO, které probíhalo od školního roku 2017/2018 do školního roku 2019/2020, zjistíme, že v průběhu PO1 bylo průměrně vyčerpáno 83,94% dotace, vratka činila 16,06%. Během PO2 bylo vyčerpáno 84% přidělených prostředků. Vratka činila 16%. V prvním pololetí PO3 školy vyčerpaly 87%, vracely 13% dotace. Ve druhém pololetí bylo vráceno 96% dotace z důvodu protiepidemických opatření. Za obě pololetí vratka dosahuje 54,54 %.

Realizace PO1, PO2, PO3 a jejich závěry přesvědčivě zdůvodnily nutnost změny školského zákona, která vstoupila v účinnost k 1. 10. 2020. Na základě této změny školského zákona již nebudou tyto aktivity realizovány formou administrativně náročného pokusného ověřování, ale od roku 2021 dochází k razantnímu navýšení normativně přidělovaných ONIV (finance pro běžné výdaje) pro školy, čímž budou moci školy výdaje spojené s návštěvou paměťových institucí, tj. výdaje na dopravu při akcích v rámci vzdělávání podle příslušného rámcového vzdělávacího programu (dle § 160, odst. 1., písm. c) a d) školského zákona), zajišťovat přímo ze svého stanoveného rozpočtu přímých výdajů.

Pokusné ověřování ukázalo, že jedním z problémů pro realizaci návštěv edukačních programů paměťových institucí ze strany škol je výše vstupného na edukační programy.

Konkrétní realizované kroky:

- 1) V lednu 2020 a září 2020 proběhlo shromáždění dat od škol za 1. a 2. pololetí r. 2019/2020, dotazníky byly převedeny do excelových tabulek, které posloužily jako podklad pro sepsání analytické závěrečné zprávy, která byla odevzdána v listopadu 2020 (sekce 2, MŠMT, ŘO Mgr. J. Faltýn).
- 2) Uskutečnilo se předání vytištěných výkazů za PO3 na MŠMT.
- 3) Byl vytvořen materiál *Reflexe edukačních programů Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského v rámci PO3 1. pololetí 2019/20*. Text je prezentován na webových stránkách NPMK.
- 4) Byla dokončena závěrečná zpráva PO3 a byla publikována na webu NPMK.^[1]
- 5) Na podnět MŠMT (č. j. MSMT-41529/2020-1) byla vytvořena: *ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského (NPMK) 2019/2020 (zkrácená verze) Pokusné ověřování „Vzdělávací programy paměťových institucí do škol“*. Obsahem jsou výsledky mapování zájmu základních škol o

^[1] Dostupné na: <https://www.npmk.cz/pro-skoly/pokusne-overovani/zaverecne-zpravy> .

edukační programy paměťových institucí. Běh třetí. (realizace šetření ve školním roce 2019/ 2020)

Část B. Ekonomická – Komentáře k tabulkám

B.1 Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1)

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK)

Ředitelka: PhDr. Markéta Pánková

Ekonomka: Ing. Michaela Tatýrková

Účetní: Ing. Renáta Cmolová

Přehled základních činností

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) je státní příspěvkovou organizací spadající přímo do působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK bylo založeno v r. 1892 a 1. 7. 2011 byla k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského přičleněna Národní pedagogická knihovna Komenského. NPMK je v seznamu vědeckovýzkumných institucí, členem ICOM a Asociace muzeí a galerií. Ze zřizovací listiny vyplývají tyto prioritní činnosti:

1) Výzkumná, vzdělávací, pedagogická, publikační, výstavní, propagační, přednášková a kulturně vzdělávací činnost v oblasti českých dějin školství, učitelstva a vzdělanosti v návaznosti na odkaz J. A. Komenského v evropském kontextu. (Zřizovací listina NPMK)

2) Správa a ochrana muzejního sbírkového fondu z oblasti dějin školství, učitelstva, výchovy a vzdělávání v návaznosti na pedagogický odkaz J. A. Komenského.

(Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zřizovací listina NPMK a Smlouva mezi Spolkem MILIDU, Basilej, Švýcarsko a Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze ze dne 10. září 1991 (vztahuje se ke správě a péči o Archiv P. Pittra a O. Fierzové)

3) Správa knihovního fondu národní veřejné Pedagogické knihovny J. A. Komenského.

(V souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon); zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákonem č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony)

4) Administrativa, ekonomická a správní činnost ve vztahu k zaměstnancům a budovám (včetně IT, spolupráce s médií, účetnictví a personalistiky, spisové služby, vedení projektů aj.).

5) Metodické a vzdělávací programy pro MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ s využitím krátkodobých výstav a přednášek z dějin školství a stálé expozice *Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české*

vzdělanosti Evropě včetně pracovních listů pro žáky a studenty. Vytváření e-muzea a e-knihovny.

6) Koordinace národních oslav J. A. Komenského v letech 2019 – 2022 na základě pokynu ministra prof. Stanislava Štecha (jmenování) a materiálu MŠMT č. j. 1156/17)

7) Koordinace vzdělávacích programů paměťových institucí ve vztahu ke školám v letech 2017 – 2020 (schváleno poradou vedení MŠMT (č. j. MSMT-4973/2017-3 – č. j. MŠMT-7763/2019-1).

B.2 Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2)

Sumář za NPMK

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti zpracovatele:

Schválený rozpočet: Čj.MSMT-38140/2019-4 ze dne 24.01.2020	Rozpočet celkem 40 926 100,00 Kč
---	---

Rozpočet po změnách:	Úprava
Čj. 7341/2020-1 ze dne 28.02.2020	1 235 684,00 Kč
Čj. 7301/2020-1 ze dne 12.03.2020	1 357 500,00 Kč
Čj. 29705/2020-1 ze dne 24.07.2020	265 231,00 Kč
Čj. 36877/2020-1 ze dne 24.09.2020	362 500,00 Kč
Čj. 40204/2020-1 ze dne 27.10.2020	711 894,00 Kč
Čj. 45680/2020-1 ze dne 15.12.2020	30 000,00 Kč z RF do OON
Rozpočet po změnách celkem:	3 932 809,00 Kč

v tom:

Pokusné ověřování – vzdělávacích programů	890 000,00 Kč
Výročí 200 let B. Němcové	150 000,00 Kč
Akvizice e-knih	100 000,00 Kč
Propagace výstavy Komenský v komiksu	90 000,00 Kč
Publikace Vzácné školní obrazy Zoologie	100 000,00 Kč
Publikace J. A. Komenský v kostce	80 000,00 Kč
Publikace Historie Pedagogického muzea	100 000,00 Kč
Ochrana knihovního fondu	100 000,00 Kč
Mezinárodní konference Od inspektorů...	250 000,00 Kč
Zapojení RF do OON	30 000,00 Kč

VISK – mimorezortní projekt MK	350 000,00 Kč
ICOM - členství	15 231,00 Kč
Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek	180 000,00 Kč
2321 - Retrokonverze lístkového katalogu fondu PK	585 594,00 Kč
Historie školních budov – dlouhodobý projekt	205 000,00 Kč
Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O.Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu	676 984,00 Kč

Limit počtu zaměstnanců

Schválený rozpočet:

Čj. 381402019-4 ze dne 24.1.2020 48,24

Po změnách:

Čj. 7341/2020-1 ze dne 28.02.2020 - projekty, 1,80

Celkem: 50,04

Průměrný plat:

39 999 Kč

Stručné hodnocení nákladů a výnosů organizace za hlavní činnost:

Náklady

Náklady organizace v r. 2020 zahrnují **nákup služeb**, a to na zajištění provozu budov Valdštejská 18 a 20, Jeruzalémská, depozitáře v Horních Počernicích a ve Lhotě (pravidelné výdaje za elektrickou energii, plyn, vodné a stočné, servis a údržbu výtahů, elektrických a plynových zařízení, hydrantů a hasicích přístrojů, pojištění, telekomunikační a poštovní poplatky, úklid budov, správu počítačové sítě, svoz odpadů a v případě depozitáře v Horních Počernicích také nájemné).

Dále jsou v této položce zahrnuty náklady na právní služby, grafické a tiskařské služby (tisk odborných publikací, mezinárodního časopisu Historia scholastica (2x ročně) a propagačních materiálů z oblasti dějin školství, grafika a tisk úspěšných putovních výstav pro školy, poplatky za účast na odborných seminářích a konferencích).

Nákup knih a e-knih a předplatné časopisů vč. zahraničních pro veřejnou specializovanou Pedagogickou knihovnu J. A. Komenského.

Spotřební materiál: tj. pohonné hmoty, tonery, kancelářské papíry, úklidové prostředky aj.

Výnosy

Výnosy organizace za r. 2020 tvoří vstupné do Národního pedagogického muzea, prodej propagačních předmětů z dějin školství a historie muzea (pohledy, plakáty, magnetky, rákosky, stará pera, kopie školních obrazů aj.) a odborných historických, komeniologických a pedagogických publikací z dějin školství a komeniologie, dále čtenářské poplatky, platby za rešerše a kopírování v Pedagogické knihovně J. A. Komenského. Výše výnosů byla značně ovlivněna pandemií SARS CoV-2. Oproti r. 2019 NPMK zaznamenalo pokles výnosů z vlastní činnosti téměř o 50%.

B.2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)

- 2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – kmenová činnost
- 2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – projekt *Záchrana starých tisků*
- 2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – projekt 2321 *Retrokonverze fondu PK*
- 2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – projekt *Zpřístupnění archivu PP*
- 2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – projekt *Výzkum o historii školních budov*
- 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Pokusné ověřování *Vzdělávání v PI*
- 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – 200 let *Boženy Němcové - rukopis*
- 2.1.8 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Publikace *J. A. Komenský v kostce*
- 2.1.9 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Publikace *NPMK – součást kultury vzdělávání*
- 2.1.10 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Publikace *Vzácné školní obrazy – zoologie*
- 2.1.11 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Ochrana knihovního fondu
- 2.1.12 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Výstava *Komenský v komiksu* a její propagace
- 2.1.13 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – VISK – mimorezortní projekt MK
- 2.1.14 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Mezinárodní konference *Od inspektorů...*
- 2.1.15 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – příspěvek ICOM
- 2.1.16 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Akvizice e-knih

Príspevek od zřizovatele pro r. 2020 nepokryl náklady a část OON v kmenové činnosti a u některých účelových úkolů, proto byl na jejich pokrytí v souladu s *Rozpisem závazných a orientačních ukazatelů na r. 2020* využit rezervní fond, který byl pro tento rok rozpočtován.

B.2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)

Negativní hlášení.

B.3 Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3)

I. Přehled o závazcích ke dni 31. 12. 2020

Závazky dlouhodobé	0,00 Kč
Závazky krátkodobé	3 359 164,96 Kč
Závazky celkem k 31. 12. 2020	3 359 164,96 Kč

Krátkodobé závazky jsou závazky z mezd zaměstnanců za měsíc prosinec 2020, sociální a zdravotní pojištění a daně ze mzdy a došlé faktury splatné v měsíci lednu 2021.

II. Přehled o pohledávkách ke dni 31. 12. 2020

Pohledávky dlouhodobé	39.235,00 Kč
Pohledávky krátkodobé	647 912,40 Kč

Pohledávky celkem k 31. 12. 2020

687 147,40 Kč

Krátkodobé pohledávky jsou krátkodobé poskytnuté zálohy, odběratelé. Dlouhodobá pohledávka je jistina za nájem v depozitáři NPMK v Horních Počernicích.

B.4 Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4)

Rezortní projekt:

Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek **180.000,00 Kč**

Přidělené prostředky byly čerpány v plné výši. K tomu bylo čerpáno 1 878,63 Kč z RF organizace. Tyto prostředky byly použity na úhradu faktury za digitalizaci starých školních výukových filmů.

Rezortní projekt:

Retrokonverze fondu PK **585 594,00 Kč**

Nedočerpané prostředky ve výši **126 321,00 Kč ze mzdových prostředků a odvodů a 23 812,00 Kč** z OBV jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku organizace za r. 2020. Vysoká částka zůstatku je způsobena nemocností zaměstnanců v rámci projektu během r. 2020.

Rezortní projekt:

Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internet **644 500,00 Kč**

Nedočerpané prostředky ve výši **13 858,00Kč** (ze mzdových prostředků a odvodů) jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku organizace za rok 2020. Nedočerpání mzdových prostředků je způsobeno nemocí zaměstnance v rámci projektu během r. 2020.

Rezortní projekt:

Výzkum o historii školních budov **205 000,00 Kč**

Nedočerpané prostředky ve výši **90 000,00 Kč** jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku organizace za r. 2020. Jedná se o prostředky OBV, které byly plánovány na zahraniční pracovní cesty na Ukrajinu, kde měly pokračovat stávající vědecké výzkumy. NPMK plánuje v těchto započatých výzkumech pokračovat ihned, jak to epidemiologická situace dovolí.

Pokusné ověřování vzdělávacích programů paměťových institucí do škol

890 000,00 Kč

Nedočerpané prostředky ve výši **127 595 Kč z OON a 292 656,89 Kč z OBV** jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku organizace za r. 2020. Důvodem pro nedočerpání prostředků je vývoj pandemie během r. 2020 a následné uzavírání muzea, a tudíž nemožnost v rámci projektu uskutečnit celou řadu plánovaných akcí.

200 let Boženy Němcové**150 000,00 Kč**

Přidělené finanční prostředky byly čerpány ve výši 74 571, 00 Kč na úhradu grafických služeb, tisku a nákupu materiálu na výstavu o Boženě Němcové. Zbývající finanční prostředky byly z části použity na grafické zpracování tištěné a e-publikace *Čítanka Boženy Němcové*, nebyly však účtovány do nákladů organizace, neboť tuto publikaci bude NPMK prodávat a po jejím dokončení bude účtována jako zboží. Do nákladů NPMK bude účtována postupně při vyskladnění.

Publikace J. A. Komenský v kostce**80 000,00 Kč**

Přidělené finanční prostředky byly spotřebovány v plné výši. Zároveň byl do financování této publikace zapojen RF částkou 55 410,00 Kč. Finanční prostředky nebyly účtovány do nákladů, ale byly účtovány jako zboží. Do nákladů NPMK budou účtovány postupně při vyskladnění. Publikaci NPMK úspěšně prodává.

Publikace Historie NPMK- součást kultury vzdělávání**100.000,00Kč**

Přidělené prostředky byly čerpány ve výši 65 740,00 Kč na grafické zpracování publikace. Zbývající prostředky ve výši 34 260,00 Kč jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku za rok 2020 a v roce 2021 budou použity na částečnou úhradu tisku této publikace a zároveň bude zapojen RF.

Publikace z cyklu Vzácné školní obrazy „Zoologie“**100.000,00 Kč**

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši.

Faktura v celkové výši **101.785,20 Kč** za tuto publikaci nebyla účtována do nákladů, neboť publikaci NPMK prodává a byla tedy účtována jako zboží. Do nákladů NPMK je účtována postupně při vyskladnění. Překročení o **1.785,20 Kč** bylo hrazeno z prostředků RF organizace.

Ochrana knihovního fondu**100 000,00 Kč**

Nedočerpané prostředky ve výši **39.903,56 Kč** jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku organizace za r. 2020. Důvodem pro nedočerpaní těchto finančních prostředků byl nákup potřebného materiálu na restaurování a opravy knihovního fondu za výhodnější cenu, než byla předpokládána na základě předchozího průzkumu trhu.

Výstava KOMenský v KOMiksu - propagace**90 000,00 Kč**

Přidělené prostředky byly čerpány v plné výši. NPMK se spolupodílelo na financování tohoto projektu částkou 116 534,00 Kč, která byla hrazena z RF.

VISK – mimorezortní projekt Ministerstva kultury**300 000,00 Kč**

Přidělené finanční prostředky byly čerpány ve výši 99 960,00 Kč. Částka 100 058,00 Kč (z toho: 40,00 Kč zbytek OON a 100 018,00 Kč OBV) byly v ještě v roce 2020 vráceny na účet MŠMT). Finanční prostředky nebyly dočerpany, neboť NPMK nakoupilo speciální obalový materiál levněji, než bylo předpokládáno dle předběžného průzkumu trhu.

NPMK se podílelo na financování tohoto projektu částkou **84473,05 Kč** hrazenou z RF a FRM organizace.

Mezinárodní konference *Od inspektorů škol ke školní inspekci. Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu* **250 000,00 Kč**

Přidělené prostředky byly v plné výši vráceny na účet MŠMT, neboť mezinárodní konference se vzhledem k nepříznivé pandemické situaci nemohla uskutečnit. (avšak nejlepší příspěvky připravené autory pro konferenci budou vytištěny v monografii).

ICOM **15 231,00 Kč**

Přidělené prostředky byly čerpány v plné výši.

Akvizice e-knih **100 000,00 Kč**

Nedočerpané prostředky ve výši **19 265,46 Kč** jsou součástí zlepšeného hospodářského výsledku organizace za rok 2020 a v následujícím roce budou použity na nákup e-knih a tedy k rozšíření nabídky tohoto sortimentu v PK.

B.5 Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5)

Negativní hlášení.

B.6 Peněžní fondy (tabulka č. 6)

Tvorba a použití peněžních fondů se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Fond odměn:

Byl vytvořen ze zlepšeného HV z let 2018 a 2019. Byl použit na výplatu odměn zaměstnancům v roce 2020 ve výši

872 735 000,- Kč

Fond odměn byl zcela vyčerpán.

Fond kulturních a sociálních potřeb:

Fond kulturních a sociálních potřeb byl čerpán ve výši

439 515,00 Kč

Rezervní fond:

V r. 2020 byly v souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech v platném znění použity prostředky z rezervního fondu. **Použití těchto prostředků bylo schváleno rozpisem závazných a orientačních ukazatelů rozpočtu na r. 2020.** Prostředky byly použity ve výši **1 112 441,00 Kč**

Fond reprodukce majetku:

1 618 349,43 Kč

Z fondu reprodukce majetku bylo hrazeno:

- sbírkové a kulturní předměty
- investiční majetek
- drobný majetek a opravy

B.7 Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7)

Fondy NPMK – viz tabulka č. 6

Granty, příjmy od ostatních subjektů – negativní.

B.8 Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 8)

V r. 2020 bylo dosaženo **zlepšeného hospodářského výsledku ve výši 1 422 625,37 Kč.**

V souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) v platném znění **navrhujeme následující rozdělení zlepšeného hospodářského výsledku:**

1. Fond odměn:	578 800,00 Kč
2. Rezervní fond:	843 745,37 Kč

Celkem: 1 422 625,37 Kč

B.9 Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit

Majetek vedený v účetní evidenci NPMK byl plně využíván k plnění úkolů v souladu s Plánem činnosti pro r. 2020.

NPMK je příslušné hospodařit s budovami a pozemky na těchto adresách:

- Valdštejská 18, 20, Praha 1 (sídlo NPMK)
- Jeruzalémská 12, Praha 1

B.10 Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků

Inventarizace majetku, závazků a zásob byla provedena na příkaz ředitelky organizace ke dni 31. 12. 2020 v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou 270/2010 Sb. o inventarizaci majetku a závazků, ve znění pozdějších předpisů. Inventarizace byla zahájena 12. 10. 2020 a ukončena 25. 2. 2021.

Ředitelkou NPMK PhDr. M. Pánkovou byly ustanoveny následující komise:

- hlavní inventarizační komise
- dílčí inventarizační komise
- likvidační komise

Inventury proběhly dle plánu ve všech odděleních NPMK a termíny byly dodrženy.

Přemístěný dlouhodobý majetek byl převeden do správné místnosti, nenalezené majetky byly v průběhu inventarizace postupně dohledány a vyřešeny. Zjištěný nefunkční majetek byl navržen na vyřazení. Tento nefunkční majetek, který byl navržen na vyřazení a schválen likvidační komisí, bude vyřazen a ekologicky zlikvidován v termínu do 31. 5. 2021.

Správa Sbírký NPMK se řídí zvláštními předpisy (Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a dalších předpisů Ministerstva kultury (zejména Vyhlášky MK č. 275/2000 Sb., resp. Vyhlášky MK č. 96/2013 Sb., a souvisejících metodických pokynů).

Při zjišťování skutečného stavu sbírky postupuje NPMK v souladu se zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, a ověřuje soulad tohoto stavu s evidencí vedenou podle zákona č. 122/2000 Sb.

V posledním období NPMK provádí víceleté zjišťování skutečného stavu sbírky muzejní povahy v souladu s již realizovaným Plánem inventarizací NPMK (2010-2020) a schváleným Plánem inventarizace na léta 2021-2030. V r. 1991 byl nepřesně odhadnut celkový stav sbírky tehdejšího Pedagogického muzea J. A. Komenského (PMJAK), neboť mnoho fondů sbírky PMJAK v té době nebylo evidováno (viz nález inventarizační komise NPMK).

B.11 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity

Mezinárodní konference *Od inspektorů škol ke školní inspekci. Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu.*

Zrušeno z důvodu epidemie SARS-Cov-2.

Zahraniční cesty

Wroclaw, Polsko, 22. - 24. 1. 2020

Účast: PhDr. M. Pánková, Mgr. et Mgr. E. Baronová, P. Šolar

Cílem cesty byla aktivní účast na mezinárodním semináři, který se věnoval českým obětem nacistického teroru v době druhé světové války při příležitosti umístění pamětní desky na zdi rozsáhlého komplexu věznice, v níž byli čeští vlastenci v počtu asi tisíce osob – popravení. PhDr. Pánková vystoupila s příspěvkem *Polska, Śląsk i Wrocław – „czeskie“ miejsce pamięci.*

B.12 Veřejné zakázky realizované v roce 2020

Osvětlení do stálé a krátkodobé expozice NPMK

681 230,00 Kč

- investiční akce bude hrazena z FRM
- dodavatel vybrán elektronickým nástrojem NEN v r. 2020
- předpokládaný termín dokončení duben 2021
- cíl: nabídnout kvalitnější prezentaci sbírkových předmětů ve stálé expozici i v prostorech krátkodobých výstav a úspora nákladů za elektrickou energii neboť dochází k výměně zastaralého energeticky náročnějšího osvětlení za moderní úsporné

NPMK - Knihovní návratový automat**1 073 270, 00 Kč**

- investiční akce EDS SMVS
- akce byla zahájena na jaře v roce 2020, vzhledem k pandemii nemohla být dokončena
- dodavatel byl vybrán elektronickým nástrojem NEN
- předpokládaný termín dokončení léto 2021
- cíl: nabídnout čtenářům PK lepší služby – možnost vrátit zapůjčené publikace i mimo otevírací dobu knihovny, zároveň bude vybudováno výpůjční okénko, které v případě nepříznivé epidemiologické situace bude sloužit čtenářům namísto provizorního řešení stolku v průjezdu

NPMK - Informační kiosek pro muzeum**149 556,00 Kč**

- investiční akce EDS SMVS
- dodavatel vybrán elektronickým nástrojem NEN
- předpokládaný termín dokončení duben 2021
- cíl: zlepšení služeb nabízených návštěvníkům Národního pedagogického muzea

NPMK - Dodávka a další služby distributora zahraničních periodik pro Pedagogickou knihovnu v letech 2020-2023**1 900 683,29 Kč**

- veřejná soutěž na dodavatele zahraničních časopisů pro PK
- dodavatel vybrán elektronickým nástrojem NEN na 4 roky
- cíl: zachovat kontinuitu dlouhodobě nakupovaných kvalitních zahraničních periodik, pokud možno s pokrytím všech oblastí pedagogiky

B.13 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity

Mezinárodní konference *Od inspektorů škol ke školní inspekci. Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu*

Pořadatelé: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze
Historický ústav Akademie věd ČR
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci

Spoluorganizátoři:

Humboldt-Universität zu Berlin, Lehr- und Forschungsbereich Historische Bildungsforschung

Místo a datum konání: NPMK, 9.–10. 9. 2020

Akce byla kompletně připravena, nakonec z důvodu zhoršení epidemiologické situace byla zrušena.

Z příspěvků připravených na konferenci bude sestavena kolektivní monografie:

From school inspectors to school inspection. Supervision of schools in Europe from the Middle Ages to Modern times (Od inspektorů škol ke školní inspekci. Dohled nad školami v Evropě od středověku po moderní dobu) (eds.: Markéta Pánková, Martin Holý, Marcelo Caruso, Tomáš Kasper).

Kolektivní monografie bude vydána u nakl. Klinkhardt, SRN (tzn. že NPMK bude koordinovat redaktorskou práci z kmenové činnosti. Na vydání se bude finančně podílet HÚ Akademie věd ČR).

Příspěvky, které projdou recenzním řízením, ale nebudou zapadat do koncepce monografie, mohou být publikovány v časopise *Historia scholastica*.

Zahraníční cesty

Polsko – Vratislav

22.–24. 1. 2020, PhDr. M. Pánková, Mgr. E. Baronová, P. Šolar

Služební cesta do Vratislavi (Wrocław), kde se konal mezinárodní seminář věnovaný českým obětem nacistického teroru v době druhé světové války a projekt slavnostního umístění důstojné pamětní desky na zdi rozsáhlého komplexu věznice, v níž byli čeští vlastenci (převážně z Moravy) mučeni a v počtu asi tisíce osob – popraveni (mezi nimi i řada učitelů). Akce byla pojata jako velká událost česko-polských vztahů, proto se jí zúčastnili velvyslanec ČR ve Varšavě, rada-vyslankyně Polska v Praze, dolnoslezský vojvoda, vratislavský primátor a řada dalších osobností politického a veřejného života. Na vzniku pamětní desky (autor Petr Kolářský) odborně spolupracovaly M. Pánková a E. Baronová.

Na paralelní konferenci dr. M. Pánková přednesla referát *Polska, Śląsk i Wrocław – „czeskie“ miejsca pamięci*. Zdůraznila v ní význam Slezska a Vratislavi jako míst paměti ve starších i novějších dějinách o vzdělávání 2.světové válce. Přednáška byla zařazena do kontextu česko-polských vztahů v moderních dějinách a byla přijata jako příspěvek jejich rozvoji. V programu vystoupili i další řečníci. Reportáž z této události odvysílala ČT 1 a regionální televize v Polsku. Cesta byla uskutečněna služebním automobilem.

V souvislosti s protiepidemiologickými opatřeními vlády ČR byla účast na zahraničních cestách výrazně omezena.

Byly zrušeny níže uvedené plánované zahraniční výjezdy:

SRN – Berlín

27.–29. 5. 2020 **konference** *“Child and the Book” Conference, Transformation and Continuity: Political and Cultural Change in Children’s Literature from the Past Century to the Present Day*, PhDr. M. Pánková;

Rakousko – Vídeň

19.–21.10. 2020 **studium v odborných univerzitních knihovnách** (pro projekt Historie školních budov), Österreichische Nationalbibliothek a další archiv, PhDr. J. Šimek, Ph.D.;

Holandsko – Naarden

28. 3. slavnostní **otevření nové stálé expozice** MUNDUS Comenií v Naardenu za účasti státních institucí a státních muzeí, Comenius Museum, účast PhDr. M. Pánková;

12.–15. 11. **mezinárodní komeniologická konference** *Comenius and Pansophia: Search for System, Method and Harmony of All Things* (organizátoři Mueum Komenského v Naardenu a Muzeum J. A. Komenského v Uh. Brodě), účast PhDr. M. Pánková;

Ukrajina – Zakarpatí, Berehovo

Služební cesty odborných pracovníků PhDr. J. Šimka, Ph.D. a Mgr. J. Bartošové se v jarním a podzimním termínu zrušily – mělo se jednat o studium archivních materiálů problematiky školství a školních budov v archivu v Berehovu a výzkum v terénu dosud existujících školních budov z období první Československé republiky po r. 1918.

Itálie – Česká škola ve Florencie a Česká škola v Neapoli

Prezentace výstavy J. A. Komenský. *Vzdělávání pro všechny* s výukou českých žáků v českých školách s českými reáliemi. Podpora vzdělávání o českém kulturním dědictví. Účast PhDr. M. Pánková.

Část C. Tabulky

1. Údaje o zpracovateli

2. Celkové finanční prostředky organizace (hlavní činnost)

2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)

2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Kmenová činnost

2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Záchrana starých tisků

2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Retrokonverze fondu PK 2321

2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Zpřístupnění Archivu Přemysla Pittra

2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Výzkum o Historii školních budov

2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Pokusné ověřování

2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – 200 let Boženy Němcové

2.1.8 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Publikace J. A. Komenský v kostce

2.1.9 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Publikace Dějiny Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského

2.1.10 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Publikace Vzácné školní obrazy - zoologie

2.1.11 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Ochrana knihovního fondu

2.1.12 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Výstava Komenský v komiksu - propagace

2.1.13 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – VISK – MK

2.1.14 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Mezinárodní konference „Od inspektorů ke školní inspekci....“

2.1.15 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Příspěvek ICOM

2.1.16 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – Akvizice e-knih

2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)

3. Přehled o závazcích a pohledávkách k 31. 12. sledovaného roku

4. Přehled o čerpání účelových prostředků

5. Čerpání účelových prostředků - přehled o prostředcích spolufinancovaných z EU

6. Peněžní fondy

7. Přehled o použití prostředků peněžních fondů

8. Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů

Přílohy

Popis restaurátorských prací

Komplexní restaurování školního obrazu

Obraz se nejprve vyčistí suchou cestou pomocí gumy WallMaster a suchými štětci. Poté se šetrně sejme plátno a dřevěné lišty pokud jsou na obraze. Poté se namočí do lázně s teplou vodou, kde je postupně odstraňován papírový podlep. Po dokonalém sejmutí vrstvy podlepu, je obraz vyrovnán a ponechán v lisu až do svého vyschnutí. Podlep je silně kyselý a musí být sejmut z rubové strany obrazu. Ztráty a trhliny jsou vyspraveny z rubové strany japonským papírem. Poté je obraz dvakrát celoplošně podlepen japonským papírem z rubové strany. Poté je vyspravený a podlepený obraz nalepen na plátno nebo lepenku. Poté je provedena retuš a ořez přesahů. K retuši jsou použity akvarelové barvy, akvarelové pastelky a suché pastely.

Komplexní restaurování knižní vazby

Knižní vazba je v první řadě čištěna suchou cestou pomocí gum Wallmaster. Potom se oddělí knižní vazba od knižního bloku. V případě potřeby se knižní vazba rozdělí na jednotlivé komponenty (desky a hřbetník, potahový materiál – vazební useň, plátno, dekorativní papír) a opraví se každý zvlášť. Pokud to není nutné, tak se opravuje lokálně v místech poškození. U knižního bloku se snímají předsádky a opravují se. Podle měření pH se dále volí postup odkyselování. Dále je blok rozebrán a následně koupán v teplé lázni s přídavkem Spolaponu a dále promýván v čisté vodě. Vykoupané listy jsou klíženy 1,5% tylosou MH 300 a lisovány do vyschnutí. Dále je knižní blok vyspravený japonským papírem, který je předem tónovaný na požadovanou barevnost. Knižní blok je sešit podle původního šití. Na ušitý blok se nejčastěji nasadí nové lepenkové desky. Na knižní vazbě se vyspravuje pokryv desek natónovaným papírem. Na hřbetě a na rozích desek se pomocí záplat vyspravuje vazební useň a plátno. Následně je kniha podlepena a do úplného vyschnutí se mění suché proklady.

Restaurátorský zásah na knize

U knihy se zcelí trhliny knižního bloku. Kniha se nerozešívá. Knižní vazba se zajistí a zpevní japonským papírem. Větší ztráty papíru se nedoplňují. Neodkyseluje se.

Čištění a konzervování školního obrazu

Je provedeno suché čištění gumou Wallmaster. Zajištění odchlíplých rohů, hran, trhlín a ztrát pomocí japonského papíru a roztoku 4% Tylose MH 6000 v H₂O. Jednotlivé obrazy byly proloženy nekyselým papírem a uloženy v ochranném obalu zhotoveného rovněž z nekyselého papíru.

Restaurování listin a dokumentů

Je provedeno suché čištění gumou Wallmaster. Zajištění odchlíplých rohů, hran, trhlín a ztrát pomocí japonského papíru a roztoku 4% Tylose MH 6000 v H₂O. Jednotlivé strany jsou poté seřazeny do původního pořadí a spojeny podle původního způsobu. Je vyhotovena obálka z nekyselého kartonu.

Seznam zkratek

AD	server AD (Active Directory) – zajišťuje autentizaci a autorizaci uživatelů, počítačů i další služby
AKS	automatizovaný knihovnický systém
ANL	databáze českých článků v Národní knihovně ČR
CASLIN	souborný katalog ČR
CCTV	Closed-circuit television, uzavřený televizní okruh („kamerový systém“)
CES	Centrální evidence sbírek
CŠK	Centrum pro školní knihovny
DCG	Deutsche Comenius Gessellschaft
EZS	Elektronický zabezpečovací systém
FF	Filosofická fakulta
GDPR	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (General Data Protection Regulation)
IBBY	Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu (International Board on Books for Young People)
KOSABI	Kooperační systém článkové bibliografie
MaR	měření a regulace
MK	Ministerstvo kultury
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPMK	Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského
OA	obchodní akademie
OMEP	L'Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire (Světová organizace pro předškolní výchovu)
OÚ	obecní úřad
PBD	pedagogická bibliografická databáze
PK	Pedagogická knihovna J. A. Komenského
PO	Pokusné ověřování
r.	rok / roce / roku
RDA	Resource Description and Access (Popis zdrojů a přístup) – nová katalogizační pravidla
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
SKC	Souborný katalog NK ČR
SPŠ	střední průmyslová škola
SŠ	střední škola
SW	software
SZŠ	střední zdravotnická škola
TUL	Technická univerzita v Liberci
UJEP	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
UK	Univerzita Karlova
VISK	Veřejné informační služby knihoven – program Ministerstva kultury
VOŠ	vyšší odborná škola
VOŠZ	vyšší odborná škola zdravotnická
VŠ	vysoká škola
z. s.	zapsaný spolek
ZŠ	základní škola